

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, fél-
évre 4 K, negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Nem gyűjtünk előfizetőket!

Már másodízben fordul elő, hogy illetéktelen egyének a Csendőrségi Lapokra előfizetőket gyűjtöttek, sőt a közelmúltban egy ügynök ehhez még az örs támogatását is igénybe vette, amit az örsparancsnok meg is adott neki.

Az illető örsparancsnok bajtársunk, úgy látszik, elhitte, hogy mi ügynök útján gyűjtünk előfizetőket és hogy az örsök útján akarjuk a közönséget előfizetésre presszionálni. Nos, hát nagyon félreismer minket az, aki ezt rólunk feltételezi.

Mi a csendőrségnek, jobban mondva, csak a csendőrségnek vagyunk a szaklapja. Minden betűnkkel, minden erőnkkel és minden szeretetünkkel csak a csendőrség ügyét szolgáljuk, célunk elsősorban az, hogy legénységünknek nemes és hasznos szórakozást nyujtsunk, önképzését megkönnyítsük, nevelésében pedig segítségükre legyünk azoknak a tényezőknél, amelyeknek ez elsősorban képezi feladatát.

Ez a célunk természetessé teszi, hogy mi a Csendőrségi Lapokat nem a nagyközönség számára írjuk, sem pedig üzletet nem csinálunk belőle. Minden lapnak érdeke, hogy minél több előfizetője legyen: nekünk sem mindegy, hogy ezerral több vagy kevesebb-e a példányszámunk, de mi előfizetőinket kizárólag csak a csendőrség köréből óhajtjuk toborozni, ehhez pedig nem ügynökökre, hanem bajtársaink szeretetére és megértő támogatására van szükségünk. Örömmel fűzzük hozzá, hogy ezt a támogatást nem nélkülözzük: lapunk példányszáma — nem csinálunk titkot belőle — elérte a háromezret, amit egy, a mienkhez hasonló szaklapnál már számottevő eredménynek lehet nevezni.

Egészen bizonyos, hogy ha a Csendőrségi Lapokat ügynökök útján a nagyközönség körében terjesztenék s különösen, ha ehhez egy kis lelkiismeretlenséggel a csendőrség szelid presszióját is felhasználnák s ha lapunkat más szervekre és hatóságokra is ráerőszakolnák, példányszámunkat rövidesen tízezerre is fel tudnók emelni s bevételeinket is a mai nap három-négyszeresére tudnók fokozni. Kiadóvállalatoktól már kaptunk is hasonló ajánlatot. Még tárgyalásba sem bocsátkoztunk velük, mert tudtuk, hogy ezzel nemesak kitűzött célunk elérését tennék lehetetlenné, hanem a csendőrség ügyének sem tennék jó szolgálatot.

A nagyközönséget nem érdeklik sem a komoly szakkérdések, sem pedig testületünknek azok a belső ügyei, amelyekkel nekünk foglalkoznunk kell. Az újságolvasó egy közbiztonsági laptól hangzatos, nagybetűs címekeket, mesterségesen kiszínezett riportokat, véres históriákat, pikáns intimitásokat és lehetetlen amerikai detektívregényeket vár, szóval minél több nagyképűséget és felületességet — nekünk meg éppen az ellenkezőre van szükségünk, mert mi nemesak szórakozni, hanem tanulni is akarunk.

Arra sincsen szükségünk, hogy lapunkkal a nagyközönség körében a csendőrségnek reklámot csináljunk. Önmagunk nagyhangú dicsérgetésével, teljesítményeink magasztalásával és kiválóságunk szerénytelen bizonygatásával egyáltalában nem szereznénk magunknak tiszteletet és megbecsülést, ha a valóságban nem volnánk arra érdemesek. Ha pedig reászolgálunk a közbecsülésre, ha tettekkal bizonyítjuk be, hogy tiszteletre és elismerésre érdemes testülete vagyunk az országnak, akkor nincs szükségünk reklámra, akkor csak az önmagunk értékét növeljük, ha érdemeink dacára is szerények maradunk.

A járőr, amely egy ellopott tyúkot megkerít, a csendőr aki egy felajánlott jutalmat vagy ingyen ellátást visszautasít, a próbaesendőr, aki tisztán, csinosan öltözködik és esendőrhöz méltó módon viselkedik, kifelé nagyobb és értékesebb szolgálatot tesz a testületnek, mint amilyent a mi tízezer példányunk tudna tenni, mert nem az újságeikkel, hanem csak az egyesek apróbb-nagyobb érdemei azok, amelyek megmaradnak az emberek emlékezetében s amelyek a maguk összességében az egész testület reális és erkölcsi értékének fokmérőjéül szolgálnak.

Ezért nem kívánunk mi a testületen kívül terjeszkedni s ezért nem kérjük bajtársainkat sem, hogy a Csendőrségi Lapokat a közönség körében terjesszék. Ha valaki, aki nem tartozik testületünk kötelékébe, lapunkat mégis meg akarja rendelni — szép számmal van ilyen előfizetőnk is — szívesen fogadjuk, de senkit fel nem kérünk arra, hogy előfizessen. Maradjunk csak meg mi magunk között, hordjuk a téglát csendben, zajtalanul az ország és a testület felépítéséhez s ha jutalmunk csak a becsületesen elvégzett munka tudata lesz, akkor sem dolgoztunk hiába.

Nem szívesen beszélünk magunkról, de ezeket mégis jónak láttuk olvasóinkkal közölni, mert nem lehetetlen, hogy hasonló visszaéléseket másutt is meg fognak kísérelni, szükséges tehát, hogy bajtársaink tudják majd, hogy mihez tartsák magukat. Annak tehát, aki a csendőrség révén akar majd nekünk előfizetőket gyűjteni, tessék csak ezeket megmagyarázni.

Harcászat és technika. A technika a vezetés szolgálatában.

Irta: DÁLNOKI KOVÁTS GYULA
ny. áll. vk. alezredes.

Előbbi cikkeinkben már ismételtén rámutattunk arra, hogy a harcra vetett erők elemi tevékenysége lényegében kétféle és pedig tüzelés és mozgás. Mindkettő csak eszköz; azt a célt szolgálják, hogy a kézítésre szánt erők annyira megközelítsék az ellenséget, hogy kézítésre kerülhessen a sor, mely a harc döntő fejezete.

A fentiek alapján a *harcvezetés* felőleli lényegében mindazon tevékenységeket, melyek a tüzerők és a mozgást végrehajtó lököerők működése között az összhangot hivatottak megteremteni és a harc folyamán állandóan fentartani. Ez egyszerűen hangzik; de hogy a kérdést tisztán lássuk, bővebb magyarázatra szorul.

Minden küzdelemnek, harcnak az a célja, hogy az ellenséget megsemmisítse vagy legalább is ellenállóképességét rövidebb-hosszabb ideig csökkentse. Hogy ezt hogyan tudjuk elérni, arra nézve az elmélet egyszerű, tiszta receptet ad: alkalmazunk túlerőt a döntő ponton, legyünk ott erősebbek, mint az ellenség. A döntő pont pedig ott van, ahol az ellenség gyenge; ott vessünk be minél többet erőinkből. Csak mellesleg akarok rámutatni arra a körülményre, hogy ha a fenti szabályt követjük és erőink zömét gyengébb ellenséggel szemben vetjük be, akkor máshol, hol csak alárendelt erőink állnak, egyenlő erős ellenségnek fölényes részei kell hogy legyenek, tehát ott ő talál gyengére. A számítás tehát csak akkor helyes, ha ott, ahol az ellenség keresi a döntést, túlereje nem

tud érvényesülni; ellenben ahol mi keressük a döntést, ott a mienk előtt minden akadályt elhárítunk. Ebben rejlik lényegében az összhang fentartása tüzerők és lökemereők között, ebben rejlik az igazi vezetés.

A vezér a harc céljaira csoportokat képez, ezeknek feladatokat ad. Gyengébb csoportok feladata lesz, ellenséges túlerőnek ellenállni, erősebb csoportoké pedig, gyengébb ellenségtől a döntést kiesikarni. Minden csoport tűz- és lökemereőből álló egyes harccsoport, de a kézítésre szánt lökemereő játssza a döntő szerepet; minden egyéb tevékenység, így a vezetés is csak azt célozhatja, hogy ezekből minél több, minél előnyösebb feltételekkel kerüljön a döntő kézítésre. Ennek számtalan akadálya van; a terep, az időjárás, hibák és mulasztások, melyeknek gyökere az emberi természet gyengeségében rejlik és végre legfőként — az ellenség tevékenysége. A vezér feladata ezeket az akadályokat elhárítani vagy kikerülni. A gyorsan változó helyzethez mérten változó feladatot ad csoportjainak, anyaggal, esetleg friss erőkkel — tartalékokkal — táplálja őket és gondoskodik arról, hogy az egyes részek tevékenysége elősegítse a többi feladata megoldásában. Ily módon a vezető akarata érvényesül állandóan minden alárendeltje tevékenységében, azok erőfeszítésének kis részleteredményeit összefogja, egyesíti a nagy döntő eredményben: a győzelemben.

A vezetőnek napjainkban sokkal bonyolultabb feladatot kell megoldania, mint régebben. A technika fejlődése a harcjelzést teljesen megváltoztatta. Régebben a vezető lököerőit, úgy a gyalogost, mint lovast zárt tömegekbe összefogta és azok heves, vehemens lökésével igyekezett az ellenséges

Bosszú.

*E felfordult világon
Még Isten az Isten s magyar a magyar!
Felolvad még a lángon
A rabbilincs, mely most husunkba mar!
Még sír a nép, az árva,
A Táttra alján, Erdély bércein,
De nemsokára
Bosszút is állunk, — ugy-e, véreim?*

*Most mind egy szóba pattan,
Mit elbeszélni minden szó kevés:
Tengernyi mondhatatlan
Harag és szégyen, gyász és szenvedés;
Most minden csöppnyi vérben
Egy érzés harsog, mint a tengerár:
Bosszúra, népem!
Még él a gazság s ítéletre vár!*

*Bosszú, te szent, te drága,
Sötétlő, mint a tenger mélye lenn
És forró, mint a láva
És édes, mint az első szerelem:
Gyujts minden szívbe lángot,
Bosszú, te nagy, te zord, te isteni!
Jó vagy te s áldott,
Mert megtanítasz — nem felejteni!*

*Száz emlék kinja éget,
Gaz áruló, ki most is megbocsát;
Eljő majd az ítélet:
Lihegve rontunk száz határon át!
A felzúgó morajra
A gyáva faj már sápad és remeg,
Hej, népek alja!
Itt most ököltre, fogra, késre megy!*

*— Mi már könnyet sem ejtünk,
De bosszunk árad, torlik, forr, dagad
És semmit nem felejtünk.
És bosszulatlan semmi sem marad;
Elolvad még a lángon
A rabbilincs, mely most husunkba mar,
E felfordult világon
Még Isten az Isten s magyar a magyar!*

Sajó Sándor.

A tetuani zóna.*

Irta: Morva-lierszkói MIERKA ALFRÉD ny. tábornok.

Tetuan, 1926 április.

Ragyogó napsütésben, tükörsima tengeren ringatózva iparkodott „Hesperida” nevű kis gőzhajónk célja. Ceuta felé, ahova Algecirásból kiindulva, valamivel több, mint 2 óra alatt jutott el. Hogy milyen viszontagságos a rif part menti hajózás, azt azokból a hullámok sodrán hánykolódó hajóroncsokból láttuk, amelyek nem régen még egy, éppen a kikötő előtt elsülyedt gőzhajó alkotórészei voltak. Áldozatul esett a térképbe hibásan berajzolt egyik zátonynak s kapitánya a már sülyedő hajót alig bírta eljuttatni a partok közelébe.

Ceuta kikötőjében tarka élet nyüzsg nagy összességben. A legképtelenebbül változatos egyenruhába öltözött spanyol katonák, a marokkói lakosságból toborzott ezredek, amelyek díszes világos khaki színű ruhájukra vetve többnyire a nemzeti viseletből magukkal hozott dsebellát — bő, szürkésbarna gyapjúköpönyeget — hordanak, csapatosan járkálnak és barát-

* A rifkabil fronton bekövetkezett események folytán érdekesnek tartjuk közölni ezt a tudósítást, amelyet a szerző a Csendőrségi Lapoknak szíves volt átengedni. Szerk.

ellenállást szétzúzni vagy legalább is megrendíteni. Ezek a keskeny, mély zárt oszlopok lassan mozogtak a síma, fedetlen terepen; fedett, szakgatott terep nem volt alkalmas csatatérnek.

Különösen nehézkes volt a tüzelés. A gyalogság ezt rendkívül bonyolult fogásokkal végezte, a lovasság majdnem teljesen lemondott róla; a tüzérséget pedig már a mohácsi csata idejében, még Napoleon koráig, sőt többször még a múlt század 70-es éveiben is, a német-francia háború folyamán, összefogták a döntő helyen óriási ütegekbe, néhány száz méter távolságra az ellenségtől.

Eme harcjelzés főkövetelménye volt a rend fenntartása; az egyes ember minden képességét és akaratát teljes mértékben igénybe vette az, hogy szomszédait, az előtte és mögötte haladókat ne zavarja és ne akadályozza; az alacsonyabb vezetők minden igyekezete arra irányult, hogy a zárt sorokat megtartsák s ha abban az ellenséges tűz rést vágott, azt újból betömjék.

A magasabb vezető a szűk, fedetlen csatatéren zárt harccsoportjait könnyen áttekinthette és azokat élőszóval, részben személyesen, részben fullajtárok útján, kivételesen néhány odavetett sor írással vezette.

A harc olyan gyorsan zajlott le, az erők olyan rohamosan égtek salakká, a döntés olyan rövid idő alatt érett meg, hogy másfajta vezetésre nem is jutott volna idő.

A személyes példa, néhány lelkesítő szó, ritkán tévesztette el hatását.

Ma egészen más a helyzet. A folyton fokozódó ellenséges hatás arra kényszerít, hogy erőinket kisebb és kisebb részekbe tagoljuk. Ma már nem ismerünk zárt harcrendet; megszűnt már annak

koznak a benszülöttekkel, akik között a rif terület összes törzseinek vannak képviselői. A spanyol hadvezetőségről mindenesetre el kell ismerni azt az óvatosságot, hogy a benszülött alakulatokat sohasem alkalmazzák azokon a vidékeken, ahova az illető csapatok tagjai valók; így aztán a tetuani zónában csak olyan ezredeket használnak, amelyeket Marokkó nyugati részében, Larach környékén toboroztak.

Ceutat a tőle 40 km.-nyire délre fekvő Tetuannal a tengerpart mentén húzódó vasútvonal köti össze. Ez alatt a másfél órás út alatt teljesen elég tapasztalatot szerezhet az ember arra vonatkozólag, hogy a béketárgyalások ellenére sem nyugodt ez a föld. Minden vonatszerelvényt egy könnyű páncélzatú, gépkocsival és kisebb katonai fedezettel ellátott kocsis kísér, sőt még a személyszállító kocsikban is helyet foglal néhány fegyveres kísérő. Alig jutunk be 3–4 kilométernyire az országba, már szemünkbe tűnnek azok a nehezen megmászható meredek, sziklás hegyek, amelyeken az Andrea-törzs lakik. Ez a törzs a múlt év szeptemberében többször megtámadta a vasúti vonalat. Néhány száz lépésre a vasúti vonal mentén gyalogos és lovas spanyol őrszemek állanak, akik szakadatlanul szemmel tartják ezeket a magasságokat, mert egyáltalában nem lehetetlen, hogy a kabylok, akik Ceuta, Tanger és Tetuan vásárait belátogatnak, valami csekélység miatt újra ellenségeskedni kezdenek. Ha a szűkös telet átnéklőzték és valamelyes készleteket szereztek, akkor bizony könnyen felébred bennük nehezen leigázható és igazi szellemük: a harcos szellem.

A vasúti állomásépületek is védelemre vannak berendezve és végig a vonalon igen sok, néhány emberből álló, de megerősített pontokra befészkeltek őrség van. Az egész környék erősségeiképpen Ceutától mintegy 10 kilométerre fekszik a spanyol idegenlégió, a híres „Tercio” tábora, a „Rifien”. Az idegenlégió ama részének, amely ebben a táborban táborozik, egyedüli öröme

utolsó esőkevénye is, a háború előtti rajvonalak egy vonalba igazodottsága. Rendszeres harcalakzat nincs, minden kis csoport úgy jut előre, ahogy tud.

A tüzérségi tömegetűzben fedezéktől-fedezékig rohanva, a figyelők és repülők elől sűrű, mély helyeken meg-megbujva, onnan megint a megrekedt fertőző gázoktól visszariadva, fuldokolva, bukdácsolva tör előre a mai csatár, míg végre átrágódik az ellenséges anyag megsemmisítő hatásterületén át az élő ellenségig. További harcában — a kézitusában — már az ősi emberi ösztönök vezetnek; de közben, az ember titáni küzdelmében az anyag ellen, magárahagyottságában úgy látszik nem meríthet máshol erőt, mint önmagából, vagy sorstársai, a névtelen hősök példájából.

De csak úgy látszik; mert tényleg mögötte van a vezető, aki meg kell hallja az ő segélykiáltását, el kell juttassa hozzá segítségét és ha kell akaratát.

A múlt idők vezetőjének szerszáma egészen más volt, mint a mai csapatvezéré. Hogy hasonlatos éljünk, régebben a vezér csapataiból faltörő kost formált, mellyel le akarta dönteni az ellenséges ellenállás falát. Hogy ez a szerszám szilárd legyen és lökése súlyos, sok embert kellett szigorú fegyelemmel zárt alakzatba egymással szorosan összefűzni, mintegy tömbbé összekovácsolni. Az egyes embernek csak az volt a feladata, hogy társaival szorosan összetartsan; az alsóbb vezetőké, hogy ne engedjék részekre hullni a tömeget, melyet a vezér akaratára lendített neki az ellenségnek. A mai technika nem dolgozik gőzkalapáccsal, hogy felaprózza a legszilárdabb anyagok tömbjeit. Ezt a munkát biztosabban elvégzi a robbanó gázok feszítő ereje, mint a legszilárdabb anyagból készült

az, hogy a háromnaponként átdöcögő vonatot várják az állomáson, ismerősök, barátok után kutatnak s azokkal néhány barátságos szót váltanak. Megfigyeltem ezeket a legkülönbözőbb országokból összegyűlekezett embereket. Valami régi, hamisítatlan cserepár világ az, amit itt lát az ember. A gyakran szép, éles metszésű arcokon valami elvadult vonás s a test hanyag rugalmassága jellemzi a légionistákat.

Ezekkel az elitesapatokkal, amelyeknek szervezete és szolgálati viszonyai élesen különböznek a francia idegenlégiótól, önálló cikkben fogok majd foglalkozni. Itt csak annyit említek meg, hogy abból a 2500 németből, akik mintegy két és fél évvel ezelőtt a légióban szolgáltak, ma alig találni 300–350-et.

Tetuanban, amely vakító fehéren húzódik föl egy dombra s amelynek 1860-ban történt meghódításáért a spanyol O'Donnell marsall Tetuan hercege címét kapta, eredeti keleti életet talál az ember. A rif terület egyetlen városában sem található Marokkó lakóinak annyiféle típusát, mint itt. Itt is nagyszámu és különböző fegyvernembeli katonaság van, úgy, hogy csupán a Tetuan—Ceuta közötti területen 17.000 ember van összpontosítva.

A szép, pálmás Plaza de Espana egyik kertjében van a marokkói csapatok főparancsnokának a lakása, amelyben San Jurjo tábornok lakik. Ezen a téren zajlik le a város élete, itt szüresülnek a kis kávéházakban és teaházakban vagy azok előtt a „The muro”-nak nevezett rendkívül kellemes aromájú, illatos, mentalevélből szűrt italt, amelyhez az európai ember is hamar hozzászokik.

Egy kis kávékioszk előtt ülnek az előkelő s gazdag arabok és kabylok s gyakori kép, amint ugyanannál az asztalnál spanyol tiszték is ülnek és éléuket csevegnek velük. Jóleső látvány, hogy a benszülöttekkel szemben sem a spanyol tisztikar, sem pedig a spanyol legénység

legsúlyosabb pöröly, annak dacára, hogy a gáz tömegei között nincs semmi összetartó erő. Ehhez hasonlóan a mai harcok a legkisebb részre, egyes emberek csoportjaira bontja fel csapatait, ezáltal felszabadítja az embert mindattól a béklyótól, mely őt tevékenységében zárt vagy előírt alakzatban feszélyezné; de csak azért, hogy teljes erejét harcfelelőjének szentelhesse. Hasonló eredményt vár a vezér csapataitól, mint a mérnök a robbanó gázoktól; hogy az ellenséges ellenállás tömör falának — melyet a mai tüzgépek nagy ellökő ereje szilárdabbá tesz, mint valaha — minden kis részébe beszivárognak és azt természetes feszítőerejükkel folyton tágítva, darabokra törjék.

Ez a módszer nem néz ugyan arra, hogy az egyes csatár mozgásában, minden cselekedetében betartsa a szigorú rendet; de egy magasabbfokú rendet követel meg, mely nem a külsőben, a végrehajtás módjában nyilvánul meg, hanem a lényegben, annak eredményében: azt, hogy minden egyes csatár tevékenységével támogassa a többit a végcél elérésére, melyet a vezér akarata tűz ki.

Más alkalommal bővebben kifejtem, itt csak rámutatok arra, hogy a technika fejlődése — az anyag, amelyet a harc szolgálatába állít — nem áll ellentétben az erkölcsi tényezőkkel, nem csökkenti azok hatását, mint azt gyakran állítják. Ellenkezőleg: a fenti haremó, mely a technika fejlődésének az eredménye, sokkal nagyobb erkölcsi követelményeket támaszt az egyes csatárral szemben, mint eddig valaha.

De a csapatvezérrel szemben is. A fejlődő technika kétségtelenül megnehezíti a vezetést. A mai harcér üressége már egyenesen közmondá-

nem fennhéjázó. Olyan gorombaságokat, amilyeneket a megszállott német területek városaiban a franciáktól szenvedett a lakosság, pl. hogy az embereket egyszerűen leparancsolják a járdáról, itt nem lehet látni, mert ez a spanyolok udvarias és lovagias természetével nem fér össze.

Ha Tetuan szűk utcáit a benszülöttek áradatában bejárjuk, amelyekben hemzsegek a keleti elárusítóbódék, az ú. n. „Soco“-k, akkor megértjük, hogy Abd el Krim milyen könnyen megtalálta mindenütt a maga megbízható embereit, kémeit, akik a spanyol tábor minden mozdulatáról gyorsan és pontosan tájékoztatták s hogy a forgalmat milyen nehéz itt ellenőrizni.

A várostól délre emelkednek azok a magaslatok, ahonnan a kabylok a várost lőtték és amelyekre az én ott tartózkodásom első napjaiban is egy spanyol üteg — repülőjelentés alapján — itt-ott még leadott néhány lövést.

A tetuani főparancsnokság szíves előzékenysége lehetővé tette számomra, hogy a hegyvidék harcterületeit megtekinthessem, ahol március 4. és 7. között azok a csaták zajlottak le, amelyek „Dsebel Zeitun“ bevételeire vezettek és amelyekben ellenséges ütegek állása volt.

Egy tiszt, aki ebben a vállalkozásban részt vett, elkísért autóján Ben Karrichba, ahonnan aztán egy benszülött járőr védelme alatt nehéz lovaglás után feljutottam a sok harc középpontjában állott magaslatra. Csodálatos ügyességgel kapaszkodtak ezek a kis berber lovak a lehetetlenül meredek és járatlan hegyi ösvényeken.

A Martin-völgyből emelkedő mintegy 900 m. magas hegyek oldalai sziklásak, meredeken szakadékosak és egyébként is igen veszélyes alakulásúak. Az ellenségnek a Dsebel Zeitunon elhelyezett ágyúit sem a spanyol tüze, sem a repülők nem tudták tűz alá venni, mert nyomtalanul eltűntek a kavernákban, mi-

sos; de ez az üresség csak látszólagos, mert az ilyen látszólag holt terület telítve van az ellenséges anyag öldöklő hatásával. Az ellenség szemét állandóan rajta tartja minden szabadabb helyen; ha ott célt talál, öldöklő tüzét fekteti rá; a mélyebb helyen megrekedt pusztító gázok lappanganak. Az ellenség élő őrei minden percben meglepetésszerűen megjelenhetnek; légi erői bárhol, a földön gyorsan mozgó erői pedig órák alatt váratlanul nagy távolságról a saját oldalban vagy hátban. A vezér kis részre tagolt erői különböző sebességgel haladnak aránytalanul nagyobb területen szétszórva, mint a régi idők csataterületei voltak.

Mindennek dacára a vezérnek állandóan tiszta képe kell legyen a helyzetről; ennek alapján gyorsan elhatározásra kell jusson és akaratának el kell jutnia alárendeltjeihez és érvényesülnie kell azok tevékenységében.

A technika fejlődése folytán átformált harcban a vezetőnek kétségtelenül nehezebb feladatokat kell megoldania ezentúl, mint eddig. Az a kérdés, milyen mértékben szolgáltatta ugyanaz a technika, amely a nehézségeket támasztotta, eszközöket a vezetés rendelkezésére az akadályok legyőzésére.

A vezető többféle módon gyakorolhat befolyást csapatai harcára; bármily módon tegye is ezt, a technika elősegíti a végrehajtást, bár a mai fejlődés fokán csak többé-kevésbé megbízható módon.

Az alapja minden vezető tevékenységnek egy összekötőhálózat, melynek segítségével állandó szellemi kapcsolatot tarthat alárendeltjeivel, fölötte parancsnokságával, a segítségére mellérendelt erőcsoportokkal és a szomszédokkal, mely utóbbiakal állandóan összhangban kell, hogy dolgozzon.

helyt repülők közeledtek. Ezért nagyszabású támadást kellett intézni a hegyi állások ellen, amelyre 17 gyalogzászlóalj, 4 század lovast, 7 könnyű, 6 nehéz üteget, 6 árkász századot, kereken 20,000 embert helyeztek készenlétbe. Miután a Zeitun elleni támadás a Salah és a Quitzan felől a meredek sziklákön át kilátástalan volt, a Ben Karrich és Gorges melletti állásokban 6-6 zászlóalj erejű cszlopokat állítottak össze, amelyeknek az volt a feladatuk, hogy a kabylok oldalba és hátba támadják, míg Ben Karrich felől benszülött meghallások mintegy 2 gyalog zászlóaljjal, 4 század lovassággal és géppuskákkal déli irányban szintelt támadást intéztek. Salah felől pedig ugyancsak szintelt támadást intézett 2 gyalogzászlóalj.

Március 4. és 7. között a főcsapatok erős, érzékeny veszteségekkel járó harcot vívtak a szakaszonként visszavonuló és hevesen védekező kabylokkal. A második csatanapon a Ben Karrichtól délre előnyomuló oszlopot — minthogy ellenségre nem talált — autókon a Gorges hegyen át előnyomuló csapatok támogatására előreszállították és a balszárny védelmére rögtön kitölték a Tazarintól délre fekvő magaslatokra. Március 7-én a kabylok ellenálása megtört és a spanyolok megszállották Dsebel Zeitunt, ahonnan a kabylok az ágyúkat éppen csak hogy hátra bírták vinni. A legsúlyosabb, kézigrámmáttal vívott harcot az idegenlégiónak Ben Karrichból Taharon át előnyomuló négy zászlóalja vívta, amelyeknek erélyes és bátor előnyomulása tette sikeressé az egész hadműveletet.

Ha a magashól a Tahar és Tazarin között elterülő széttagolt szakadékos hegyvidéket áttekintjük, meg tudjuk érteni ezeknek a harcoknak a nehéz voltát és tisztán látjuk, hogy ezeket a hegyeket s a velük összeforrott lakosaikat csakis sokszoros túlerővel, lépésről lépésre lehetséges legázni. Bizonyos, hogy a rif nép lefegyverzése még óriási munkát fog adni a szövetségeseknek.

Amit vissza kell szerezniünk: Kazán-szoros a Széchenyi-úttal.

Ennek az összekötő rendszernek, melynek vonalai a hárteret behálózzák, előlről hátra vezető ágai közvetítik a jelentéseket a fölöttes parancsnokságokhoz, megfordított irányban pedig az intézkedéseket az alárendelteknek, míg az arvonallal párhuzamos ágak a kölcsönös egyetértést szolgáló tájékoztatásokat továbbítják a mellérendelt vezetőkhez vagy a szomszédokhoz.

Ma a legáltalánosabb összekötő eszközünk az alacsony feszültségű villamos árammal dolgozó, vezeték rendszer, kisebb távolságra a távbeszélő, nagyobb távolságra a távíró. Gyengéje a huzalos vezetékben rejlik. A pillanatnyi igényeknek megfelelően gyorsan lefektetett huzal rendkívül könnyen szakad; pedig az ellenséges anyagi hatással telített harcmezőn még a legszolidabb vezeték is gyakran döntő pillanatokban felmondja a szolgálatot, ami annál érzékenyebben hat, mert csendes, nyugodt időben megbízható, gyors működése elkenyeyzteti a ráutaltakat. Ha az ellenség közelében vigyázatlanul használjuk, alkalmat adunk az ellenségnek, hogy beszélgetéseinket lehallgassa; de ez a veszély mozgóháborúban nem nagy; egyszerű óvatossági rendszabályokkal könnyen elkerülhető.

A huzalos összekötő eszközök alapgyengéje, a vezeték érzékenysége, természetesen hiányzik a drótnélküli összekötő eszközöknél, elsősorban a drótnélküli távírónál és az újabb időkben erős fejlődésnek indult drótnélküli távbeszélőnél. Ezek

nél a föld felszínén drótnélkül a világiürben szétsugárzó magas feszültségű villamos energia közvetít kulcs szerint megállapított jeleket, vagy bármily hangot, előbbi a föld felszínén bármily távolságra, utóbbi is folyton növekvő távra, ma már földrészekeken keresztül-kasul. A magasfeszültségű energia előállítására és szétsugárzására annál költségesebb és értékesebb gépi berendezéseket igényel, minél nagyobb a hatástáv: így a néhány km. távra alkalmas könnyű hordozható készülékektől a több száz km. hatástávú gépvontatású mozgó állomásokig sok különböző típust ismerünk. A felvevő készülék ellenben rendkívül egyszerű, könnyű, hordható szerkezet, még ha aránylag nagy távról is van szó. A rendszer katonai szempontból ideálisnak látszik, mert a szállítható állomás bárhol felállítható és rövid idő múlva üzemkész. De üzemét légköri zavaroktól eltekintve az ellenség is könnyen megbéníthatja erősebb energia leadása által. Ezenkívül a jelenleg még minden irányban szétsugárzó jeleket bárki felfoghatja, így az ellenség is. A távírónál pedig a rejtett jelek használata az amúgy is lassú jeleleadást még jobban meglátsítja, így ritkán jöhet tekintetbe. Ha tekintetbe vesszük még, hogy a feladó állomás álláspontját a leadott jelekből pontosan meg lehet állapítani, tehát elárulja azt a parancsnokságot, melyhez be van osztva, beláthatjuk, hogy a drótnélküli villamos összekötteté-

sek a szárazföldi harcban, kivételes esetektől eltekintve, inkább arra jök, hogy az ellenséget annak használatában zavarjuk, vagy ha vigyázatlan, abból hasznot húzzunk.

Kisebb távolságra előnyösebbnek látszik az a módszer, mely jeleket vagy hangot fénysugarak segítségével továbbít; a fényjeleket a felvevő állomás ismét írt jelekké (távíró) vagy hanggá változtatja (távbeszélő). Előfeltétele: a felvevő és a leadó hely között zavartalan kilátás és megfelelő légköri viszonyok, melyek a fénysugarak terjedését megengedik. Hatástáv így is csak néhány km. lehet. Tagadhatatlan előnye, hogy a gontosan a címzett-höz irányzott fénysugarakat az ellenség nem foghatja fel és nehezen zavarhatja. Hogy ez a rendszer mikor ültethető át teljesen a gyakorlatba és milyen eredménnyel, az a jövő titka.

A fent elmondottakból látjuk, hogy a mai műszaki összekötőeszközök, bár legtöbbszörre a vezetőknek rendkívül nagy szolgálatot tesznek, nem mindig megbízhatók. Ezért dacára a technika sokat dicsért fejlődésének, még napjainkban is nélkülözhetetlenek maradnak a szellemi érintkezésnek régi időben is használt közvetítők: nagyobb távolságra a jelentőlovas és a postagalamb, az ellenség közelében pedig, ahol az ellenség anyagi hatása tombol, a jelentőfutó, a névtelen hősök hőse és hűségese társa, a jelentőkutya. Ilyen célra azonkívül rendkívül hasznosak a modern technika legújabb közlekedési eszközei: a földön mozgó gépjárművek, főleg a páncélozottak, mind az úthoz vagy vasúthoz kötöttek, mind az útnélküli terepen haladó terepjárművek, de még inkább a teljesen szabadon közlekedő légi járművek.

Mindezekre a magasabb vezetőknek is szüksége van, ha a harcterületen gyorsan kell álláspontját változtassa. Sok esetben a közvetlen érintkezést nem pótolja a legmegbízhatóbb műszaki összekötőeszköz sem. Az írott vagy egyébként közvetített szó nem mindig eléggé hatékony, a közvetítés módja is gyakran nehézkes és hasszalmas. Minél több műszaki összekötőeszköz áll egy parancsnok rendelkezésére, annál inkább ahhoz a helyhez kötik azok őt, ahol a legjobban elérhető; az egyszer felépített rendszert pedig nagyon nehéz áttelepíteni. A mai vezető nem jelenhet meg mozgékonyan mindenütt, ahol a helyzet személyes beavatkozását kívánja. De döntő pillanatokban ma is előfordul, hogy a parancsnok, ha vérbeli katona, csapatai élére áll és *őket személyesen vezeti*, ha ezáltal ki is kapcsolja személyét rövidebb-hosszabb időre összekötési rendszeréből, ami minél nagyobb területre terjed az illető vezető hatásköre, annál nagyobb hátrányt jelent. Ezt a kritikus időtartamot lényegesen rövidítik az előbb említett gépjárművek, melyekkel a parancsnok gyorsan és aránylag biztosan eljut bárhová.

Az írott és az élő szó, a buzdítás, rábeszélés és a parancs elveszíti hatását ott, ahol *anyagi támogatásra* van szüksége. Ez a parancsnok leg hatásosabb eszköze, változó helyzetben ezzel juttatja legjobban érvényre akarátát. Ha valahol tartalékot vet be, az minden szónál ékebben beszél, megmondja, hogy azon a területen nagyobb erőfeszítést vár. Így tartalékkal lendíti megakadt csapatait újból előre vagy más irányba, tartalékkal

állítja meg a visszamenőket, tölti be a harcok folyamán keletkezett réseket.

De a vezető eleinte nem tarthat túlnagy tartalékot vissza, mert ezáltal a kezdetben bevetett erők lendületét csökkentené. Ha csak a legszükségesebbnek vélt esetekben él is bevetésükkel, tartalékai fogynak, mint tavaszi napban a hó. A mai harcmód, mely mint már vázoltuk, összefogott erők súlyos lökése helyett az ellenséges ellenállást állandóan erős nyomás alatt tartja, hogy végre rést találva, azt megbonthassa, mozgékony vezetést feltételez; meghiusult erőfeszítés után újabbat az időközben előnyösebbnek látszó helyen, az ujonnan felismert ellenséges gyengében. Ennek előfeltétele: sok tartalék. Ha nincs vagy elfogyott, újat kell képezni és máshova eltolva, ott gyorsan bevetni. Ezt nagyobb kötelékekben elősegíti a technika, mely a gépjárművekkel aránylag nagy erők rögtönzött, gyors eltolását teszi lehetővé nagyobb távolságokra is.

Biztosabbnak látszik, ha a vezető olyan anyagi hatással támogatja küzdő erőit, mely mindig rendelkezésére áll, nem fogy el és aránylag gyorsan juttatható el bármily helyre. *Ez a tüzerő*. A mai tűzgépek nagy lőtávja nem csak arra jó, hogy messze szemben álló ellenségre vagy mélyen az ellenség háta mögé tudjunk hatni velük, hanem arra is, hogy messze oldalt álló saját csapataink elé is hathassunk, ezáltal azokat támogassuk. *Ez a vezetés tűz által*. Ugyancsak félre nem érthető módon kifejezi a vezér akarátát. Ahová nagyobb tüzet összpontosít, ott nagyobb erőfeszítést vár; de várhat is, mert azt hathatósan elősegíti. Alapfeltételei: bőséges lőszer mennyiség, jó áttekintés a tekintetbe jövő terület fölött, biztos összeköttetések.

A nagy lőszer mennyiség egyúttal megadja bizonyos fokig a lehetőséget, hogy kevesebb tűzgéppel egymásután több feladatot oldjunk meg. A nagy áttekintés gyakran megtalálható a tekintetbe jövő harcterületen; a gyérebbs összekötő hálózat is könnyebben teremthető meg és tartható fenn, mint az általános vezetés céljait szolgáló kiterjedt hálózat. Ez az elmélkedés kidomborítja a tűznek, mint egyik harcászati elemnek rendkívüli fontosságát a mai harcban: *a vezető legfontosabb eszköze*.

Amint látjuk, a technika a legkülönbözőbb szerkezeteket állítja a modern vezetés szolgálatába; de összefoglalva megállapíthatjuk, hogy ezen a téren még lényeges fejlődésre van szükség.

Régebben megállapították, hogy bár a vezetőknek nagy szellemi képességekre van szüksége, hogy helyét betöltse, mégis főkövetelmény vele szemben az erős lélek, a jellemben gyökeredző erős akarát. Ez a megállapítás már ma, és azt hisszük a jövőben még inkább módosul: a vezetőknek nagy szellemi képességekre, tág ismeretkörre van szüksége, hogy a nagy sokaságú technikai eszközök fölött az áttekintését megtartsa, azokat lényegüknek megfelelően a legjobban kihasználja, azok fölött uralkodjék, de anélkül, hogy a részletekbe elmerüljön és így gyengítse biztos elhatározóképeségét, erős akarátát, mely utóbbiak minden technikai és egyéb fejlődés dacára, mégis a főkövetelmények maradnak azzal szemben, aki embereket vezetni akar.

Képek a csendőrségi országos lovasmérkőzésről: Kormányzó úr Ó Főméltósága, Rakovszky Iván belügyminiszter (balra) és Bulcsi Jankó Kocsárd lovassági tábornok, a m. kir. honvédség főparancsnoka (jobbra) a versenyen.

A csendőrség technikai felszerelése.

Irta: **PINCZÉS ZOLTÁN** százados.

(Befejező közlemény.)

Ezzel végeztünk is azokkal a felszerelési tárgyakkal, amelyek a bűnügyi nyomozó szolgálat szempontjából egyáltalában szóba jöhetnek.

Nem foglalkoztam olyan technikai eszközökkel, amelyeknek sürgősen volt a mi viszonyaink mellett vitán felül áll. (A múlt évi karlsruhei nemzetközi kriminaltechnikai kiállításon bőven voltak ilyenek, nagyon eltérnek cikkem tárgyától, ha azokat itt egyenként ismertetném.) A bűnügyi nyomozó szolgálatban a nyomozó személye és képessége a fontos, nem a felszerelése. Egyes világvárosok rendőrségei az utóbbi időben ismételt kísérleteztek azzal, hogy a nyomozó szolgálatot speciális technikai eszközök alkalmazásával modernizálják; az eredmény legalább is kérdéses. Én még eddig egyetlen komoly esetet nem olvastam, amelyben a nyomozást valamiféle technikai segítőeszköz sikeres alkalmazása tette volna eredményessé, kivéve természetesen a daktiloszkópiát és a fényképezést, amelyeknek praktikus hasznát bizonyos esetekben vitatni nem lehet.

Nem hiszem, hogy lenne közöttünk valaki, aki el ne ismerné annak a szükségét, hogy testületünket modern irányban fejleszteni kell. Nagyon természetes azonban, hogy a fejlesztési törekvések csak addig jogosultak, amíg a tényleges szükségletek észszerű felismerésével párosulnak és amíg nem válnak modern, de üres jelszavak kritika nél-

küli követésévé. Legyünk modernek a nyomozók nevelésében, a velük szemben támasztott elméleti és gyakorlati követelményekben, mert eredményt csak ettől várhatunk, nem pedig olyan technikai felszereléstől, amellyel, ha megvolna, magunk sem tudnánk mit kezdeni.

Sokkal nagyobb fontosságot kell tulajdonítani annak a felszerelésnek, amelyre a csendőrségnek *karhatalmi* alkalmazása szempontjából van szüksége.

A csendőrség jelenlegi felszerelése kizárólag csak a csendes békeviszonyok között teljesített rövidebb időtartamú (maximálisan 1–2 napi) járőrszolgálat követelményeit tartja szem előtt. Mihelyt az őrzőjáratok portyázásánál nagyobb követelmények elé állítjuk a csendőrséget, a felszerelésbeli hiányosságok azonnal érezhetővé válnak.

A háború előtti időkben csak a legritkább esetben került sor arra, hogy nagyobb létszámú csendőrséget összpontosítsanak. Eltekintve a képviselőválasztásoktól, komoly közbiztonsági zavaroknak kellett ott lennie, ahova harminc-negyven főnyi legénységet összpontosítottunk. Ennek azonban nem annyira az volt az oka, hogy a Monarchia hatalmas hadseregében mindenütt elegendő karhatalmi erő állott rendelkezésre, mint inkább az, hogy a viszonyok valóban békeviszonyok voltak és nagyobb arányú, a közrendet komolyan veszélyeztető rendzavarások csak a legritkábban fordultak elő.

Az állam legfontosabb karhatalmi szerve a csendőrség, mert az úgy az ilyen szolgálathoz

szükséges anyagi erővel, mint a szükséges speciális és egyénekenkénti kiképzéssel is rendelkezik. A hadsereg a csendőrséget a karhatalmi szolgálatban támogathatja, de nem pótolhatja, mert csak tömegben és kizárólag csak anyagi erőkifejtésre alkalmazható, holott a karhatalmi szolgálatnak ez már csak a legutolsó fázisa; mindazokat a közbiztonsági természetű teendőket, amelyekre ilyen alkalmakkor szükség van, csakis erre kiképzett közbiztonsági szerv láthatja el. Ez a magyarázata annak, hogy pl. a háború előtt a fővárosban előfordult zavargások alkalmával nagyszámú csendőrséget is összpontosítottak annak dacára, hogy nagyszámú helyőrség és több ezer főnyi létszámú állami rendőrség állott rendelkezésre, mert a katonaságot éppen a legfontosabb szolgálatra, az utcai rendőrszemek megerősítésére nem lehetett felhasználni, a rendőrség viszont sem elegendő tartalékkal, sem pedig megfelelő fegyverzettel nem rendelkezett ahhoz, hogy önmagát megerősítse.

A honvédség karhatalmi utasítása egyenesen megtiltja, hogy a honvéd karhatalmakat vagy azok egyéneit közbiztonsági teendőkre alkalmazzák, ami az elmondottak szerint logikus is, de viszont nyilvánvalóvá teszi, hogy akkor viszont a csendőrséget kell olyan felszereléssel ellátni, hogy azokban az esetekben, amikor a honvédséget nem lehet, vagy még nem kell alkalmazni, de annak anyagi erejére mégis szükség van, a katonai karhatalmat teljes mértékben pótolni tudja.

Ezeket azért tartottam szükségesnek előrebocsátani, mert már eleve meg akartam cáfolni azt a téves nézetet, hogy a csendőrség katonai felszereltségének tökéletesítésére azért van szükség, mert az úgynevezett békeszerződés honvédségünk létszámát redukálta és mert így elegendő katonai karhatalom nem áll rendelkezésre. Kétségtelen, hogy ez a körülmény fokozza a már fennálló szükségességet, de nem egyedüli okozója annak. A csendőrségnek nem a hiányzó katonai erő miatt, hanem a saját maga szolgálata és feladata szempontjából van szüksége arra, hogy katonai felszerelése tökéletesíttessék, tekintet nélkül arra, hogy rajta kívül még mennyi katonai karhatalom áll rendelkezésre, mert nagyobb csendőrségi erő összehívását adott esetekben még akkor sem lehet elkerülni, ha a rendelkezésre álló egyéb karhatalom anyagi ereje a rend fenntartására elegendő.

Nem szabad ennél a kérdésnél egy másik, ma nem kevésbé fontos szempontot sem figyelmen kívül hagynunk, és pedig azt, hogy a közbiztonság nagyobbszabású megzavarásának veszélye ma lényegesen nagyobb és komolyabb, mint a háború előtti időkben volt. A háború előtt „tüntettek“ az emberek; főleg egyetemi hallgatók; egy néhány utcán át lebeugolták a miniszterelnököt, ha nagyon mérgesek voltak, bevették egy néhány ablakot, esetleg felfordítottak egy-két villamost, aztán hazamentek ebédelni vagy vacsorázni, ha megunták. Talán egynehány fanatikus vezetőt leszámítva, magában a tömegben soha senki sem gondolt arra, hogy komoly felfordulást csináljon vagy hogy magát az államot létalapjaiban támadja meg, inkább csak a „hecc“ kedvéért csinálta végig az egészet mindenki a többivel, jól esett egy kicsit kirúgni a hámból, meg virtuskodni a rendőrrel.

Aztán jött a karhatalom és öt perc alatt rendet csinált. Ezek voltak a politikai tüntetések.

A rendzavarások másik fajtája voltak a munkástüntetések, amelyek kilenvenkilenc százalékban gazdasági természetűek voltak. A munkászavargások önmagukban veszélyesebb jellegűek voltak, mert legtöbbször éhes emberek zavarogtak, akik erőszakosságokra könnyen voltak kaphatók, de összességükben nem jelentettek komolyabb veszedelmet az államhatalomra nézve, mert elszigetelten, helyi jelleggel léptek fel és közöttük tervszerű kapcsolat nem volt. A szociáldemokrata párt nem volt az a nagyhatalom, ami ma szeretne lenni, kommunizmusnak pedig híre-hamva sem volt.

Mennyire mások a mai viszonyok! A háború és a forradalmak kaotikus zűrzavarai után ma újra esend és rend van az országban, de ez a csend és rend nem a meggyőződéses törvénytisztelet jele és természetes következménye, hanem a kimerültség apatiájának és a büntetéstől való félelemnek keveréke; hosszú időnek kell elmulnia addig, amíg a közbiztonság újra a törvénytisztelet és a gazdasági jólét szilárd alapján fog nyugodni. Kétségtelen, hogy hova-tovább mindig jobban haladunk előre a konszolidáció útján, de azért meglepetések nincsenek kizárva, azokra tehát fel kell készülnünk. A németországi, bulgáriai, stb. események élénken dokumentálják, hogy különösen a kommunista lázadások a karhatalmi szerveket ugyancsak próbára teszik, elsősorban azért, mert modern harcserűket tervszerűen alkalmaznak, nagyon természetes tehát, hogy az ilyen veszélyes jellegű mozgalmakkal szemben csak az a karhatalmi szerv képes a helyét megállani, amely a lázadókat nemcsak erkölcsileg, hanem a harcserű felszerelés tökéletességében is felülmulja.

Nem akarom én egy újabb forradalom ördögét a falra festeni; bízom a magyar nép nagy többségének okos józanságában. De ha mégis forradalmi jelenségek mutatkoznának, ha tervszerűen, egyszerre több helyen kellene erélyesen fellépni, akkor bizony a csendőrségnek a legtöbb helyen teljesen önállóan és egyedül kellene rendet csinálnia és ott, ahol arra szükség lenne, a katonai karhatalmat is pótolnia. Erre azonban csak akkor leszünk képesek, ha felszerelésben is megkapjuk azt, amire szükségünk van.

Meg kell jegyezni, hogy ebben a tekintetben nem lehet panaszkodnunk, mert a kormányzat részéről az adott pénzügyi lehetőségekhez képest a legmesszebbmenő támogatásban részesülünk s felszerelésünk tökéletesítése elvi akadályokba semmi esetre sem fog ütközni.

Áttérve már most azoknak a felszerelési cikkeknek konkrét tárgyalására, amelyek a karhatalmi szolgálat követelményei szempontjából látszanak szükségeseknek, mindenképp a hátbőröndről és az evőcsészéről kell megemlékezni azért, mert ezek a legutóbbi Csendőrségi Közlönyvel már rendszeresítve is vannak.

Képzelem, mennyire megrémültek az én csendőr bajtársaim, amikor minden bakakeserveknek ezt a sokszor megénekelte szimbolumát, a „bornyut“ meglátták. Gondolom, szentül meg voltak győződve, hogy ezentúl már csak borjuval fognak portyázni s minden holmijukat a hátukon fogják cipelni, ha nyomozni mennek. Nos, hát ekkora

Képek a csendőrségi országos lovasmérkőzésről: A versenyzők egy csoportja (középen: Száhlender Béla altábornagy, a csendőrség felügyelője) a verseny megkezdése előtt tiszteleg a Kormányzó úr Ő Főméltósága előtt.

— hogy is mondjam csak — naivságot nem szabad ám a felsőbbiségről feltételezni! Senki sem fogja a csendőrtől azt követelni, hogy hátbőrönddel portyázzék, ellenben arra igenis szükség van, hogy elvezénylések és főleg összpontosítások alkalmával a csendőr a holmiját hátbőröndbe csomagolva vigye magával.

Bizonyára mindenki látta már azt a képet, amikor egy-egy összpontosítás alkalmával csendőrök vonultak az állomásra vagy az állomásról befelé. Az egyik a fülénél fogva hatalmas bőröndöt cipel mindkét kezével, minden öt lépésnyire megállva, hogy le-lecsúszó puskáját visszalódítsa; a másik katonaládáját lódítja fel könnyedén a balvállára, ahonnan aztán a tollas kalapot hamarosan a csendőr jobb fülére taszigálja; a harmadik takarmánykötélnek beillő spárgával összekötözött kockacukros dobozt szorongat a hóna alatt, a negyedik hatalmas piros asztalkendőbe kötött batyut akaszt a puskája csövére s így tovább. Nevetséges látvány, az bizonyos, de az már egyáltalán nem volna nevetséges, ha egy ilyen módon felpakkolt csendőrosztagot megtámadnának.

Eltekintve a katonai esz követelményeitől és a reprezentatív szempontoktól, célszerűségi szempontok is okvetlenül szükségessé teszik, hogy az összpontosított csendőrlegénység egységesen legyen felmálházva és hogy holmijának hordozása őt akcióképességében ne akadályozza. Az embereknek podgyászszerűen becsomagolt holmija az egész alakulatot teljesen leköti és helyhez köti, a podgyász továbbszállítása, biztonságba helyezése körülményes és nehézkes; s ezeket a nehézségeket minden intézkedésnél számításba kell venni, ami a

karhatalom mozgékonyságát veszélyeztetni és feladatának teljesítését lényegesen megnehezíti.

Önként értendő, hogy a csendőrnek karhatalmi szolgálatban is csak addig kell a hátbőröndöt viselnie, amíg arra tényleg szükség van, egyébként magát a szolgálatot hátbőrönd nélkül, járőrtáskával is teljesítheti.

A célt tekintve azt hiszem, hogy egyelőre elegendő volna kerületenkint egy-két iskolát ellátni hátbőrönddel, olyanokat, amelyek szükség esetén elsősorban jönnének tekintetbe karhatalmi alkalmazásra, később azután minden örsre ki lehetne adni egy-két darabot, amelyet az örsparancsnok mindig annak a csendőrnek adna ki használatra, akit éppen elvezényelnek.

A hátbőröndkérdés mellett nem kevésbé fontos az összpontosított csendőralakulatok élelmezésének kérdése is.

Aki már volt összpontosított alakulatok parancsnoka, az tudja, hogy milyen gondot okozott a kérdés, ki főzzen a legénységnek, a már megfőzött étkeket pedig miből fogyasszák el az emberek? A megoldás rendszerint az volt, hogy a parancsnok valamelyik vendéglőssel állapodott meg az étkezés tekintetében, aki azt nem annyira az ebből származó haszon, mint inkább a remélt alkoholfogyasztás kedvéért vállalta. Hogy az étkezés mennyisége és minősége annak árával legtöbbször nem igen állott arányban, az természetes. Ha azután előfordult, hogy a legénység részére nem volt hol étkezést biztosítani, akkor étkezett kiki a maga szakállára és számlájára.

Egy karhatalmi alakulat élelmezésének kérdését nem lehet vendéglősrre bízni, arról az alakulat-

A csendőrségi országos lovasmérkőzés tiszti bajnoka: Papp László főhadnagy (egyesített csendőr iskolák).

nak magának kell gondoskodnia. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha az alakulat az ehhez szükséges felszereléssel rendelkezik.

A mozgókonyhát a mi céljainkra nem tartom nagyon alkalmasnak. Fogatolása, szállítása nehéz és költséges, edényei túlságosan nagyok, 20–30 ember részére pl. már nem is érdemes igénybevenni. Ehelyett igen jók volnának a régi rendszerű főzőüstök, amelyekben 25 fő részére lehet főzni. Előnyei nagyon messze maradnak a mozgókonyháé mögött, a mi viszonyaink mellett azonban teljesen elegendők volnának. A hadsereg békeviszonyok között évtizedeken át igen jól használta őket.

Elég volna minden iskolát 2–3 ilyen főzőüsttel ellátni. Lehet, hogy némelyikre hosszú ideig nem lenne szükség, de már maga az a körülmény, hogy megvannak, a csendőrség felkészültségét igen emelné; szükség esetén könnyen oda lehetne szállítani őket, ahol az iskolát alkalmazzák, vagy ahol karhatalom összpontosul.

A főzőcsészével a legénység étkezése nagyon meg van könnyítve, a parancsnoknak nem kell tényérok után szaladgálnia, vagy azokat a lakoságtól kikölesönöznie. Egyelőre elég volna minden hátbőröndhöz egy-egy evőcsészét beszerezni, kizárólag karhatalmi célra alkalmazott legénység használatára.

Hátra volna még a csendőrség fegyverzetének kérdése.

Az új Szolgálati Utasítás a rendes közbiztonsági, vagy jobban mondva csendőrségi fegyverhasználatot tárgyaló egyik szakaszában azt mondja, hogy: „A csendőrséget fegyveresen megtámadó vagy annak ilyen módon ellenálló szervezett tömeg ellen a csendőrség a rendelkezésére álló összes harceszközöket nem a jelen utasításban előírtak szerint, hanem a harcászati elvek szerint alkalmazza.”

Világos, hogy itt az utasítás olyan esetekre céloz, amelyeket már nem fegyverhasználatnak, hanem formális harcnak kell tekintenünk, már pedig ilyen esetekben a puska egymagában rendszerint nem elegendő, különösen, ha a csendőrségnek egyéb harceszközökkel is felszerelt vagy túlerőben levő szintén felfegyverzett tömeget kell leküzdenie.

Arra, hogy a csendőrséget a gyalogság valamennyi könnyű és nehéz fegyverével felszereljék, természetesen nem gondolhatunk, erre szükség sincsen. Két harceszközzel való ellátása azonban igen fontos lenne, ezek a golyószóró és a kézi gránát.

Szükségesnek tartom itt eleve hangsúlyozni, hogy ezekre nem a rendes közbiztonsági szolgálatban, hanem kizárólag karhatalmi feladatok megoldásához van szükség.

A golyószóró a csendőrség részére megfelelőbb volna, mint a géppuska. A géppuska beszerzése költséges, szállítására málhásállatot vagy járművet kell tartani, a kezelőlegénység hosszas kiképzést igényel, hatása sokkal nagyobb, mint amilyenre nekünk szükségünk van. Ahol már géppuskát is hareba kell vetni, ott a helyzet rendszerint olyan, hogy honvédségi karhatalomra is szükség van, az pedig el van látva géppuskával. Ezzel szemben a golyószóró olcsóbb, könnyen szállítható, kevesebb kiképzést igényel és hatása is elegendő ahhoz, hogy vele a harcot még felfegyverzett túlerővel szemben is fel lehessen venni.

Figyelembe lehet itt venni még azt a körülményt is, hogy békeviszonyok között nem valószínű, hogy a csendőrségnek géppuskával is felszerelt tömeggel szemben kelljen fellépnie. A báború utáni időkben, amikor a géppuskát majdnem zugkereskedelemben lehetett vásárolni, nem volt lehetetlen, hogy géppuskák illetéktelen kezekbe kerüljenek, ma már azonban nem olyan egyszerű dolog hozzájutni, ha esetleg mégis megvan, nehéz rejtegetni, éveken át karbantartani, lőszert stb. szerezni hozzá, nehéz kiképzett kezelőket kéznél tartani, egyszóval nem könnyű dolog ma illegális célokra dugva géppuskát szerezni és szükség esetén alkalmazni. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy ez teljesen ki van zárva, hanem csak azt, hogy a valószínűsége nem nagy.

Egészen másként állunk már a kézi gránáttal, amely komoly rendbontásra törekvő elemeknek — ha szabad ezt a kifejezést használnom — ideális harceszköze. Éveken át könnyen rejthető, különös karbantartást nem igényel, használatához hosszabb kiképzésre sincsen szükség, kisebb alakban zsebben is hordható, anyagi és morális hatása nagy

és — különösen helyiségekben — pánik előidézésére alkalmas. A kézigránátnak mindezek a tulajdonságai okvetlenül szükségessé teszik, hogy a csendőrlégénységet már az ujonkiképzés alkalmával hozzá szoktassuk, nehogy adott esetben tulságos respektussal viseltessék iránta. Lehetnek olyan esetek, amikor talán éppen morális hatás céljából vagy a fegyverhasználat elkerülése végett viszont a csendőrségnek kell kézigránátot alkalmaznia, erre csak akkor lesz képes, ha annak kezelésében megfelelő jártassággal bír, ezt pedig csakis a kiképzés tudja megadni.

Ma a csendőrség nincs felszerelve sem golyószóróval, sem pedig kézigránáttal s felszerelése nem is volna addig lehetséges, amíg ehhez a trianoni békeszerződést ránkényszerített volt ellenségeink hozzá nem járulnak. Hogy részükről jóakaratra nem számíthatunk, azt már számtalanul bebizonyították, de talán annyira még sem elvakultak irántunk való gyűlöletükben, hogy az észszerűség kézzelfogható érvei előtt meg ne hajoljanak. Az a néhány golyószóró és kézigránát, amely a csendőrségnél többletet jelentene, már úgysem hozna reájuk nagyobb veszedelmet, mint a maguk békeszerződése, amelyekről ma még nem lehet tudni, hogy a mi számunkra jelentenek-e pusztulást, vagy az övékre?

Ha minden iskolát csak négy-négy golyószóróval és évenként néhány kézigránáttal el lehetne látni, ez már nagy előnyt jelentene a közbiztonság számára.

A kiképzés szempontjából szükségesnek látszó technikai felszereléssel rövidebben végezhetünk, mert itt elsősorban az a fontos, hogy jó tankönyveink és jó oktatóink legyenek, a technikai felszerelés csak segédeszköze az oktatásnak, amely annál jobb ugyan, minél tökéletesebb, de hiánya — különösen nálunk — a kiképzést nem gátolja. Nem beszélek itt azokról a technikai eszközökről, amelyek az ujonkiképzésnél (pl. löoktatásnál) szükségesek; ezek legtöbbször házilag is elő lehet állítani.

Kifejezetten az oktatás szempontjából igen célszerűeknek gondolom a *vetítőkészülékeket*. Szemléltető képek az oktatást nagyon megkönnyítik, az érdeklődést fokozzák és különösen a gyakorlati oktatás terén jó segítségére vannak az oktatóknak. Közönséges vetítőkészülékeket ma már aránylag olcsó pénzért lehet kapni s azokat nemcsak a speciális csendőrségi tárgyak oktatására, de általános ismeretterjesztő előadásra is jól lehetne használni. Üzemköltségük minimális, kezelésüket egy fél óra alatt akárki megtanulhatja. A csendőrségi vonatkozású képanyagot központilag — pl. a tanulmányi bizottság felügyelete alatt — olcsón elő lehetne állítani, az általános ismeretterjesztés körébe vágó képanyagot pedig ilyenek kölcsönzésével foglalkozó vállalatoktól lehetne szintén poton áron kikölcsönözni. A légénység nem csak tanulna, hanem szórakozna is velük.

A multkoriban egy vállalat bemutatott egy házi mozigépet is, amelyet a csendőriskolák részére megvételre ajánlott. Maga a készülék megfelelt volna s aránylag nem is volt drága (öt és fél millió korona), de beszerzéséről mégis le kellett mondani, mert a filmkölcsönzés tulságosan drága és körül-

ményes. Ilyen mozigépet csak egy országos, központi iskola részére volna érdemes beszerezni, amilyen pl. a nagyváradi volt, ahol állandóan nagyszámú légénység van kiképzés alatt.

A céllövészet oktatása szempontjából ideális volna, ha minden örsöt legalább egy *szobapuskával* el lehetne látni. Igaz, hogy ez a karabéllyal való céllövést nem pótolja, de mégis jobb, mintha a csendőr félén keresztül semmivel sem lő. Ez különösen nálunk fontos lenne, mert így legalább némiképpen ellensúlyozni lehetne azt a hátrányt, hogy a csendőr csak évente kétszer lő célba és még akkor sem lehet mindig az oktatásra annyi időt fordítani, amennyire szükség lenne.

Jó hatással lenne a kiképzésre, ha minden örs évente kiképzési célokra minden csendőr után egy bizonyos mennyiségű *vaktöltényt* kaphatna. Nem gondolok itt hadgyakorlatokra, csak éppen arra, hogy néhanapján egy kissé szemléltetőbben lehessen oktatni olyan dolgokat, ahol lövésre van szükség.

Ezzel aztán be is fejeztem. Tudom én azt jól, hogy a legnagyobb része annak, amit leírtam, ma még csak jámbor óhajlás és az is marad, ki tudja meddig. De egy céltudatos, évekre terjedő program alap gondolatául talán mégis el lehetne belőle valamit fogadni. Mert hiszen reméljük, hogy nem leszünk örökké ilyen szegények és szerencsétlenek, mint ma vagyunk.

A csendőrségi országos lövőmérkőzés légénységi bajnoka: Batta Bálint tiszthelyettes (miskolci kerület).

A mariseli rablógyilkosság.

(Befejező közlemény.)

4. Pap Gligor esendőr, Hegyi György és Süle András próbaesendőr Munesel Máre havasra a szárnyparancsnokság f. hó 9-én kelt távirata folytán ott portyázó csucsaik járőrrel találkozni, tőle hírt szerezni és utasítani, hogy azon őrs az ottani havasokat folytonosan portyáztassa és az észleltekről nekem jelentést tegyen.

Popovics János őrmester, Schnorrer Károly őrmester, Pap Gligor járőrei még eddig nem vonultak be, én Szkerisoráról ma délután 3 órakor Albákra azon célból vonultam be, hogy itt a netalán érkező esendőrök felől rendelkezhessem, vagy esetleg az érkező leveleket átvehessem, magammal hozván Konert Ferenc topánfalvi őrsállománybeli őrsvezetőt, kit miután őrsükön senki sincs honn, s különben is lába fájt, őrsére útbaindított. Erőss Aron őrmestert Szkerisorán hagytam azon utasítással, hogy a majdnem 46 klm. területen fekvő helységben még két napig portyázzon és valamennyi gyanús és közártalmú egyén házában motozást tartson.

Az egész vidéken páni rettegés uralg, mindenki csak esendőrt akar látni és azt beszél, hogy az itteni bírónak, papnak és erdővédnek s a szkerisorai bírónak megüzenték a rablók, hogy mindenképpen meglátogatják.

Az itteni közártalmú egyéneknek, kik közül Togya Nikulaj, mint különben is igen vérengző és veszélyes egyén, ez ügyben igen kompromittálva van, magam tartottam meg a motozást f. hó 12-én, a megérkezéskor rögtön; de eredmény nélkül. Togya Nikulajról ugyanis az van állítva eskü alatt, hogy ő azt izente Sztán Tódornak, hogy „nemsokára véget fog ő vetni neki“, továbbá idevaló Tuf Pável után beszéltek többen, hogy Tuf őt 10-én, a rablás után, lőfegyverrel kezében azon helyen látta, hol a rablók átmentek; de Togya Nikulaj mindkét vádat eltagadta a bíróság előtt, sőt azt állítja, hogy neki fegyvere sincs, minek folytán a vizsgálóbíró úr által szabadon bocsátatott.

Tuf Pável fával Kolozsvárt járt, 17-én talán haza érkezend. Kihallgatom, s ha állítása mellett megmarad, úgy Togya Nikulajnál újból motozást tartok, lakása körül pedig minden éjjel lesállást tartok.

Jelenleg 4 altiszt és 27 esendőr van rendelkezésem alatt (ezek név szerint is fel vannak említve).

Göthmann Bódog hadnagy, nagyenyedi szakaszparancsnok úr, tegnap délután ide megérkezvén, ma dél előtt La Ursoja felé járőrbe indult, nekem levelet hagyva hátra, hogy holnap este vagy holnapután délbe visszatér.

A rablókat illetőleg azon véleményben vagyok, hogy azok egy része (10 fő) biharmegyei Petrásza vagy Belényes községek felé, parancsnokságunk területéről elvont, mivégből kérem a parancsnokságot, a biharmegyei alispáni hivatalt megkeresni, hogy megyéje jelzett részén nagyobb számú esendőrséggel portyázásokat rendeljen el.

Folyó hó 7-én Togyer Szimtyon Putyinka albáki lakos az albáki erdőn künn lévén, mintegy 20–30 főnyi, szuronyos puskákkal, lándzsákkal, fejszékkel felfegyverzett rablóval találkozott, köszönt nekik, azonban egyik közülök hozzáugrott és szuronyos puskájával jobb vállára ütve, azon két cm. hosszú, 5 mm. széles sebet ejtett és ezután tovább futott.

A esendőrkerületi parancsnokság mindjárt az esemény megtudásakor távirati jelentést tett a belügyminiszterhez, honnan rögtön ily távirat érkezett:

„Kolozsmegyei mariseli községi bírónak lakásán történt megtámadtatása, bántalmaztatása és kiraboltságáról tüzetes jelentést várok.“

A belügyminiszteriumban, mint azt Prónay államtitkárnak a fentebb idézett távirat után 2 órával később küldött sürgönye bizonyítja, eleinte az a feltevés uralkodott, hogy talán boszúból mariseli lakosok követték el a rablógyilkosságot; de a már előadottakból is látjuk, hogy a feltevés nem bizonyult valósnak.

Csakhamar a véres esemény megtörténte után az összes hazai hírlapok egész borzalmas részleteket közöltek róla, s maga genialis írónk, gróf Teleky Sándor is írt róla egy élénk cikket, melyet — ha jól emlékszem — én a „Regényvilág“ című folyóiratban olvastam.

Valóban mintha szellők szárnyain repült volna róla a hír, oly gyorsan terjedt mindenfelé.

Ily körülmények között a bűnügyi előnyomozásoknál annyira szükséges titoktartás majdnem lehetlenné vált, de esendőrségünk, talán épen azt ellensúlyozandó, a legmesszehatóbb intézkedéseket tevő a tettesek kézrekerítése tárgyában, s igazán bámulandó eréllyel és kitartással kutatott az idő viszontagságai által is kétszeresen fárasztóvá vált havas-hegység közt.

Többször említett hadnagy úr szeptember 22-én Belényesen (Biharmegyében) kelt jelentése a helyzetet igen találóan jellemzi, legcélszerűbbnek vélem tehát ismét csak ezt idézni:

„Folyó hó 19-, 20- és 21-én Gura Arézi, Skerisora északi és nyugati részét, Lapus, Vurvu Capuluj havasokat, Kisko Bragyet, Bnost, Dregánfalva és Négerfalva biharmegyei községeket leportyázva Belényesre érkeztem. Ezen portyázás alatt azon meggyőződésre jutottam, hogy a rablók Kelenyásza Petrása község felől erre vették útjokat.

Itt a szolgabírói és járásbírói hivatalban megjelentem, de a hivatali főnököket honn nem találtam. Nagy József járási esendőrbiztos honn találva, vele azonnal értekeztem, s ő közleményeim után majdnem biztosan állítja, hogy a Mariselen elkövetett rablás tettesei az ő járásában levő közártalmú egyének és az itt már régebben garázdálkodó mozgó rablók, kik e hóban itt is több vakmerő rablást, illetőleg rablógyilkosságot követtek el.

Ezen garázdálkodások oly mesésen adattak tudomásomra, hogy azokat részint azért, részint pedig a bűntények sokassága miatt itt fel nem sorolhatom. Az itteni hatóságok kellő erővel nem rendelkezvén, bár a rablókról, kik a Kelenyásza havas alatt e hó elején megjelentek, tudomással bírtak, az Erdélybe való behatolást meg nem akadályozhatták. Egy esendőrséggel ugyanis jelen volt Kocsuba községben, midőn ott a rablók mintegy 20-an megjelenve, rablást követtek el.

Itt épen most igen megbízható egyéntől a járási esendőrbiztos jelenlétében azon tudomást veszem, hogy 13 rabló a Pokola falú melletti erdőben tanyázik. Ennek folytán ma este a sötétség beálltával én 7 esendőrrel és a esendőrbiztossal a pokolai erdő átkutatására indulok, azután az ezen járásban lévő összes közártalmú egyének üldözését kezdem meg.

Az itteni főerdési hivatal ellenőrijétől szintén most azon tudomást veszem, hogy Göthmann Bódog hadnagy úr az ide mintegy 5 óra járásnyira fekvő biharmegyei Magura községben és határán portyázik mintegy 18 esendőrrel.

Magura községét, amint a Pokola erdőbeni működést befejeztem, azonnal átportyázom az itteni esendőrbiztossal, ki ott biztos eredményt helyez kilátásba, mert itt különben is általában tudva van, hogy azon falú a rablók tanyája, kik az erdélyi szkerisorai- és lapusiakkal folytonos összeköttetésben vannak.

Az itteni megyefőnökség kérelmére Tonkón és Bél községben 1 század katonaság tanyázik, kik már is igen tömeges elfogatásokat eszközöltek. Arad megyében pedig honvédség működik s így reményem van, hogy a számos csoportokban cirkáló rablók ismét az erdélyi havasok felé szoríttatnak, hol a Bihartól Kelenyásza havasig folyton cirkáló járőreimmel találkozniok kell.

Kérem a szárnyparancsnokságot a csucsaik őrsnek meghagyni, hogy a Biharmegye határán levő összes havasokon folytonosan járőrködtessen.

Az eddig elért eredményről az időközben szintén a helyszínére kiment Tisóczky László őrnagy úr Topánfalváról szeptember hó 24-én ily jelentést terjesztett elő:

„Folyó hó 20-án ide megérkezve azonnal kimentem Albák község Gura-Aradi részébe, hogy Gálffy vagy Göthmann hadnagy urakat a mariseli rablás ügyében tett eddigi intézkedéseikre és az eredményre vonatkozólag kihallgassam.

Folyó hó 21-én megérkezve Gura-Aradi-ra egy ott levő és elhagyott erdészlakban a viszonyokhoz képest meglehetősen jól elhelyezve találtam a nyomozó különítményt; de honn csupán 3 esendőr volt, akik jelentették, hogy Göthmann hadnagy úr 11 főnyi járőrrel f. hó 18-án reggel Skerisorán és Vidrákon át a Gaina és Bihar havas, valamint az ezen havasokra dülő Arad és Biharmegye határainak leportyázására indult; továbbá megtudtam a honnlevő esendőroktől, hogy

Gálffy hadnagy úr 7 főnyi járőrrel Skerisora község Lapus nevű részén és a Vurvu-Kapu havason át Biharmegye határszélére portyázott.

A többi legénység pedig Albák és Skerisora községek feletti elszórt házaiban lakó közártalmiak és gyanusoknál való házmotozások és puhatolások eszközése végett volt kiküldve.

Minthogy a hadnagy urak bevonulásának ideje nem volt tudható, — azon parancs visszahagyása mellett, hogy az előbb bevonuló azonnal jelentkezzen nálam Topánfalván, — visszautaztam Topánfalvára, hogy ez idő alatt a járási szolgabíró úrral értekezve, a szükséges további intézkedéseket a különítmény felállítására vele egyetértőleg megállapítsam.

F. hó 23-án esti 9 órakor megérkezett Göthmann hadnagy úr Topánfalvára és jelentette, hogy miután a rablóbanda nyoma a Bihar- és Torda-Aranyosmegye határán levő Vurvu-Kapu havason elveszett, annak feltalálása céljából 11 emberrel Skerisorán és Gainán át Aradmegye határán Nagy-Halmágyig, onnan — Bihar havasalji községek leportyázásával — Pojana, Kézbanya, Fanác, Kimpány és Magura Biharmegyei községeken és a Biharhegyes észak és nyugati rengetegein át Gura-Aradi-ra portyázott, az említett községekben lakó közártalmiak egyének házaikat behatolva, a közártalmiaknak a rablás idejében hol tartózkodása után puhatolt, de említésre méltó eredményhez nem jutott; arról azonban meggyőződött, hogy a banda magva vagyis mozgó része nem tartózkodik az itteni vidékeken, hanem áthúzódott Biharmegye Beél és Butyin vidékén levő rengeteg erdőseibe.

Gálffy hadnagy úr f. hó 23-án délig nem vonult be Gura-Aradi-ra; tehát portyázása eredményét nem ismerem, de valószínűleg ugyanarra fog szorítkozni, mit Göthmann hadnagy úr jelentett.

Göthmann hadnagy jelentése szerint a banda — állítólag 20—25 fő — a Vurvu-Kapu oldalán láttatott utolszor, s ez valószínűleg átvonult Biharmegyébe, egyrésze az ottani havasalji községekben lakva, ismét elszakadt a bandától és csak a megmaradt rész vonult beljebb Biharmegye erdeibe.

Hogy albáki, skerisorai és lapusi lakosok többen voltak részben a rablásban az bizonyos, de még most semmit sem visznek a tolvajok haza házaikhoz a lopott tárgyakból, hanem azokat, valamint fegyvereiket is a havasokban levő rejtőhelyeken tartják, az ily rejtőhelyek pedig ezen hegységekben számtalanok. Tekintve, hogy a banda ezen vidéken nem létezik, az itt levő 37 főnyi legénység együttartása feleslegessé vált. A csendőrpáncsnokság meghagyása, valamint az itteni járási szolgabíró úrral eszközölt értekezés alapján az összes legénység bevonulását elrendeltem, kivéve a 8 altiszti tanoncot, kik mindaddig visszamaradnak Albákon (Gura-Aradi), míg az ott felállítandó 8 főnyi különítmény által felváltatnak.

Ezen felállítandó különítmény legcélszerűbben azon kincstári épületben volna elhelyezendő, amelyben a csendőrlégénység jelenleg van, minthogy ezen pont legközelebb esik azon vonalhoz, amelyen a rablók be- és kivonultak, vagyis a havasi utak esomópontjához, a Kelenyásza hegységhez. A Kelenyászára s ennek vidékére kell tenni a szomszédos kolozsmegyei őrökkel való találkozási pontot is; Gura-Aradi-hoz közel esnek a megfigyelendő gyanús lakosok és végre alkalmas épület az elhelyezésre sem Albákon, sem Skerisorán a jelenleg használaton kívül nem is található, minthogy a hajdani csendőrlaktanya Skerisorán, úgy szólva, tökéletesen tönkre van menve; a felette szegény, piszkos és férgekkel is eltele lakosságnál való elhelyezés pedig sem a szolgálat érdekének, sem pedig a legénység egészségének meg nem felelne.

Végül még azzal is támogatom a különítménynek Gura-Aradin való elhelyezését, mivel a legelénkebb közlekedés ezen vidékről a Kelenyásza át, innen történik és a Vurvu-Kaput át vezető második közlekedési ösvény is ide ágazik.

A különítmény szállásának berendezése tárgyában az itteni járási szolgabíró úrral értekeztem és ez azonnal intézkedett a szükséges berendezési tárgyakkal a községi lakosok által való kiszolgáltatásáról.

A különítmény nézetem szerint a hó leeséséig volna meghagyandó, feloszlátása után a nyomozási

szolgálat egész mérvében a megerősített topánfalvi őrre szállna.

Érintkezésbe léptem az itteni intelligens lakossággal, erdészeti hivatalnokokkal, valamint a helyi szolgabíró úrral is és kikértem a mariseli rablásra vonatkozó nézeteiket. Ezen nézetek különbözőek, de abban mind megegyeznek, hogy a banda eleinte csekély számmal Biharmegyéből indult ki, s útközben szaporodott fel havasi, de különösen albáki lakosok csatlakozása folytán; a rablás megtörténte után az albákiak újból elszakadva a bandától, ez ismét csekély létszámra olvadva lehúzódott újból Biharba.

Ezen nézetek helyességét igazolja a csendőrök által kipuhított azon körülmény, hogy két nappal a rablás előtt a nagyváradi román püspöknek Biharmegye határán lévő fűrészmalmaiból délre eső két esztinánál részben fekete posztóruhába, részben bő gatyába és fehér gubába vagy szürbe öltözött, de mindnyájan hosszúszerű eszimat és kis fekete kerek kalapot viselő fegyveres egyének jelentek meg, az egyiknél 6, a másiknál 2 főnyi csoportban; más négy vagy öt, a fentírt módon öltözött egyén pedig a petraszai papnak a most említett esztinák közelében legelő disznócsordájából egy 3 éves disznót lőtt agyon és földarabolva magával vitte; az előbb említett esztinánál megjelent rablók pedig 14 sajtot és 1 juhot raboltak el.

Mindez Biharmegye területén történt.

Hogy albákiak a Kelenyásza körül azután csatlakozva a bandához, a rablásban részt vettek, azt tanúsítja a mariseli bíróné vallomása, mely szerint a rablók nagyobb része albákián öltözködve és arcuk bekormozva volt, tehát tartaniok kellett a felismeréstől.

Tanúsítja továbbá az albákiak részvétét a rablásban az is, hogy az albákiak közül nagyon sokan — állítólag 100 gazdánál több — adósa lévén a kirablottak, adósleveleiket megsemmisítették, mi idegen rablókban nem feküdt volna érdekében.

A kirablott neje és eselédéi továbbá azt is előadták, hogy a bekormozott rablók megkísérlették magyarul beszélni, de ezen nyelven nem bírván kellőleg értekezni, csakhamar albáki kiejtéssel oláhuul beszéltek. Ez szintén arra mutat, hogy a rablók albákiak és skerisoraiak lehettek részben, minthogy ezek folytonosan csebrekkel kalandoznak Magyarországon és ott valami keveset tanultak magyarul, de folyékonyan nem tudnak. Ezen cseberkereskedésor kalandozásaik alkalmával érintkezhetek a nagyon rossz hírből álló körösvölgyi (szkerisenyi) lakosokkal is. Ezen körösvölgyi lakosság pedig éppen úgy van öltözködve, mint ahogy a rablók egy része volt.

Schnorrer Károly őrmester, gyalui őrsparancsnok, a rablás utáni reggel egy járőrrel találkozott Mariselen, ezzel egyesülve vagyis negyedmagával azonnal a rablók üldözésére indult, a nyomokat egész az albáki határig követte, ott egy helyen a talaj nagy mérvbeni letáprása után a nyomok tökéletesen megszűntek.

Ezen körülményből a következtethető, hogy a táprás helyén a préda elosztása történt és innen az albákiak elszéledtek lakásaikra.

Schnorrer ugyan beható nyomozásokat eszközölt a körültekintő házaknál, de semmi gyanusát sem sikerült felfedeznie.

Minthogy ezen havasi vidék községeinek háza oly mérvben szét vannak szórva, hogy pl. Albák község 903 háza 18891 katasztrális holdnyi, Szkerisora és ennek része Lapus pedig ennél jóval nagyobb területen szét szórva fekszik, ennél fogva a csendőrség ezutáni működése leginkább beható puhatolásokra, házmotozásokra és lesállításokra szorítkozand, mivől ezen szolgálatra vonatkozólag úgy Göthmann hadnagy urat, — mint a felállítandó különítmény parancsnokát — valamint Eröss Aron őrmester topánfalvi őrsparancsnokot megfelelően oktattam és utasítottam Göthmann hadnagy urat, hogy a esuesai, bánffy-hunyadi és gyalui őrökkel eszközölkendő járőrtalálkozások óráit és pontjait Gálffy hadnagy úrral, ennek bevonulása előtt, még Gura-Aradin állapítsák meg és ezen közös megállapodásról bevonulása után Gálffy hadnagy úr a csendőrpáncsnokságnál tegyen szóbeli jelentést és intézkedjék, hogy a fent megnevezett őrökről a találkozási járőrök a kitűzött időben és pontosan megjelenjenek.

Göthmann hadnagy úr kötelességévé tettem ímé-

kedni, hogy Togyer Szimjon, albáki lakos, ki állítása szerint a rablóbandával találkozott és ennek egy tagja által bántalmaztatott is, jegyzőkönyvileg kihallgatásuk, minthogy ő most állítólag a bánffy-hunyadi vásáron távol van, s így azonnali kihallgatásáról nem intézkedhettem.

Végre elrendeltem, hogy mihielyt a legénység szolgálattól visszaérkezend Gura-Aradi-ra, őrsére portyázva azonnal bevonuljon s csak a 8 altiszti tanonc marad felváltásig ott vissza Göthmann hadnagy parancsnoksága alatt, Gálffy hadnagy úr a legénységgel szinte bevonul állomására."

II.

A tettesek kézrekerülése.

Ezután tehát egyedül Göthmann Bódog hadnagy úr, ki a rablók üldözésében eddig is tevékeny részt vett, bízott meg a további teendők vezetésével, neki jutott a dicsőség, hogy végre-valahára szeptember hó 30-án Abrudbányáról a következőket sürgönyözhetette:

„Mariseli rablókból 4 elfogva, tizenkettő vallomással megnevezve, fogdosztatom őket össze. Kérek egy vizsgálóbíró azonnal idejönni és 10 főnyi katonasírtést a foglyok őrzésére, mert a csendőröknek üldözni kell a megszökött rablókat."

E sürgöny folytán Péterffy törvényszéki vizsgálóbíró úr azonnal a helyszínére sietett a kihallgatásokat eszközölni, a foglyok őrzésére pedig 9 csendőr rendeltetett ki.

A jelentett eredmény eléréséig követett eljárás Göthmann hadnagy úrnak előadása szerint a következő részletekben folyt le:

„Gálffy hadnagy úr f. hó 19-én ugyan a Cápun át indult Belényes felé, f. hó 27-én d. u. 2 órakor bevonult ide, több biharmegyei községet leportyáztak. Eközben letartóztatta Kossulai Bács Simiont é Bács Évát, mivel a rablóknál állítólag lakmároztak és ezek neveit megmondani nem akarták.

A letartóztatottak a belényesi csendőrbizottságnak adattak át.

Letartóztatta továbbá Gálffy hadnagy úr járőre lepusi Stán Juon alui Kádárt, azért, mivel a rablás után hazuról eltávozott, távollétét igazolni nem tudta és 2 drb véresnek látszó kötél találtatott nála.

Stán Juon alui Kádár minden részvétet a rablásban makacsul tagad, arról mit sem akar tudni; minthogy azonban már egyszer fegyveres rablásért állítólag büntetve volt és a lakosság által nagyon veszélyesnek nyilvánították, kiderítésig fogva tartatik. (Mint később bebizonyult, valóban részt vett a rablógyilkosság elkövetésében).

Schnorrer Károly őrmester, Boldor László és Szalai István csendőrből álló járőr f. hó 24-én letartóztatta nyágrai Stán Juon lui Pétránt, mivel ő az utóbbi napokban állítólag nagyobb összegű adósságokat törlesztett.

Altalam kihallgatva Stán Juon eleinte minden törlesztést tagadott, később bevallá, hogy nyágrai Marián Niculainak 24 forintot, még később pedig, hogy 48 forintot fizetett adósság fejében.

Minthogy később tudomásomra jutott, hogy Marián Niculai f. hó 11-én százassal fizetett a nyágrai bírónál adót, házát megmotoztattam és ez alkalommal 1 drb 50 forintos, 3 drb. 10 forintos, 7 drb. 5 forintos, 16 drb. 1 forintos bankjegy és 2 ezüst forint, tehát összesen 133 forint készpénz találtatott nála.

Ezen összeg birtoklását nagyon hihetőleg igazolta; bebizonyítá nyanyis, hogy 2 ökröt adott el Topánfalván 112 forintért és ekkor kapta a százast, — különben is jó gazda lévén, a pénzt nem koboztattam el tőle, de intézkedtem, hogy a beváltott százásra a nyágrai bíró írja rá Marián Niculai nevet és lássa el a falu pecsétjével, mi meg is történt.

Minthogy Stán Juon lui Pétrán a rablás napjaiban a nyágrai bíró által több ízben kerestetvén, honn található nem volt, különben is nagyon veszélyes egyén lévén, a fent megnevezett járőr által letartóztatott és a különítmény helyére kísértetett, itt kikérdeztetvén, nagyon zavartan felelt és bár semmit sem vallott, mindazonáltal bekísértettem Kolozsvárra, ahol 2. számú tényvázlat mellett a királyi törvényszéknek átadott.

Ugyanezen járőr által letartóztatott Lázár Tódor

Sztup szkerisorai gyanús egyén a mariseli rablásban való részvét alapos gyanújáért, — minthogy ő hollétét a rablás idejében igazolni nem tudja. — Nevezett nem vall semmit, de minthogy megszökésétől kell tartani, szabadonbocsátható nem lévén, további kinyomozásig fogva tartatik.

F. hó 27-én Popovits János őrmester, Pap Sándor és Nagy Sándor csendőrökből álló járőr lapusi Danes Gyermánét és a nála levő Ávrán Tolomeu Gyonk nevű gyanús egyént tartóztatta le azért, mivel nevezett nő házában (férje ökor- és lólopásért börtönben van) f. hó 17-én tartott házmotózás alkalmával csak 1 forint 28 krajcárt talált, s midőn f. hó 27-én a ház felé közeledett, előbb a megnevezett gyanús egyén a járőrt megpillantván, futva tért be a házba, — a járőr utána sietvén, úgy az asszony, mint a férfi nagyon meg volt ijedve, mivégből a ház újból megmotoztatván, egy deszka szekrényben lévő bőrzacszkóban (mely látszólag csak úgy volt bedobva a szekrénybe) 83 forint 81 krajcár, egy más zacszkóban 12 krajcár, egy cserép csuporban 6 frt., egy más cserép csuporban 20 krajcár és egy fadézsácskában 1 frt. 48 krajcár, tehát összesen 91 forint 61 krajcár, ezenkívül Ávrán Tolomeu Gyonknál 21 frt. 50 krajcár találtatott.

Minthogy a nevezettek nem tudták a pénz honnan eredését, vagyis birtoklását igazolni, letartóztattak és a különítmény szállására kísértettek.

Minthogy a gyanúsokat senki sem akarta az itteni községekben feljelenteni, alólírott és Gálffy hadnagy úr azon eselhez folyamodtunk, hogy elhíreszteltük, miszerint azon esetben, ha a rablók kipuhatólása nem sikerül, egy zászlóalj katonaság fog Albák, Szkerisora és Nyágra községekbe beszállásoltatni és ezen zászlóalj tartását a három község viselendi.

Ezen fenyegetés hatott, a községbírák azonnal megígérték erélyes közreműködésüket a rablók kiderítésére és a különben is nagyon dörék és ügyes Morkán Tódor, szkerisorai bírónak egy besúgója által sikerült megtudni, hogy Lázár Petru, Sztup alui Lázár Niculai skerisorai lakos részt vett a rablásban; adószedés ürügye alatt a házhoz menve, sikerült a bírónak őt letartóztatni s egy épen arra portyázott járőrnek átadotván, a különítmény szállására kísértetett, hol alólírott kimerítő vallomást tett, melyet idemellékelek. Ezen vallomás szövege szerint így hangzik:

„F. hó 8-án a Zsarnozsi nevű albáki erdőben dougák csinálásával lévén elfoglalva, körülbelül déltájban hozzám jött Szkerisora lezesti Dobra Juon alui Harhula és felszólított, hogy menjek vele, én kérdeztem, hogy hová? és erre Dobra Juon azt mondá, hogy menjek csak vele egy helyre, majd ott megtudom. Én nem akartam menni és azt állítám, miszerint dolgom van, nem mehetek vele; mire Dobra kinyilatkoztatta, hogy ha nem megyek vele, úgy itt azonnal megöl.

Ezen fenyegetésre mentem Dobra Juonnal mintegy 2 puskalövésnyire és ott az erdő sűrűjében várakoztak rám Lázár Tódor Stupa és ennek neje Anikó lezesti, Lázár Tódor Zsakebine, Lázár Ilie Tuluk lapusi, Vunturár Niculai alui Gyorgye szeketurai és Stán Juon lui Pétrán nyágrai lakosok.

Mikor ezekhez érkezünk, engemet a náluk volt 6 lónál hagytak s a 6 ember félbevonult és együtt rövid ideig tanácskoztak, a lovakhoz visszajöve, nekem kinyilatkoztatták, hogy ha velük nem megyek, úgy azonnal agyonütnek.

Ezután elindulánk Pétrásza havas felé, folytonosan az erdő között haladva, estefelé megérkeztünk a Pétrásza tetőre, s ott találtuk: Lázár Florea lui Ilie Tuluk, Lázár Pétre Tuluk, Duruska Pétre és Netogya Pétre Gia nyágralapusi, Pásku Juon lui Zapiska skerisorai, Dobra Tódor Harhula fia skerisóra-lezesti és Stán Juon Kádár skerisóra-lapusi lakosokat, továbbá 6 kőrösvölgyi (szkerisényi) lakost, ezeket nem ismertem, de egyet Zapuszának neveztek közülök.

Volt ott még 4 lapusi is, kiket egyáltalában nem ismertem; mindössze volt tehát 24 férfi és 1 nő, több nem volt mert én megszámláltam őket.

Ezen egyének részben löfegyverrel, részben lándzsával voltak ellátva; a lándzsán kívül Stán Juon lui Pétránnál és még egy ismeretlennél fejsze is volt.

Löfegyverrel el volt látva Dobra Juon lui Harhula, ennek fia Todor, Lázár Tódor Stup, Vunturár Nicolai és a magyarországiak közül hárman.

Polgárok és munkások közös öröme Londonban az általános sztrájk befejezésekor.

A találkozás után ismét felre vonultak és 1 óra hosszat tanácskoztak, engemet és Lázár Todor Sztupa nejét visszahagytak a lovagnál, s így nem hallottuk a tanácskozást.

Innen a tanácskozás után gyalog azonnal elindultunk Marisél felé, minket (Lázár Pétre és Lázár Todor Sztupánét) visszahagyva a lovagnál. Mintegy 4 óra lefolyta után, magukkal a bíró lovát is nyergelve hozva, a nyeregbe egy átalvető volt téve, melyből vászon-nemű látszott ki, akinek lova volt, felült rá és a gyalogosokkal együtt haladva, visszajöttek a Pétrásza havasra.

Eközben virradni kezdett és behúzódva az erdőbe, megállottunk, a lovasok leszálltak és beljebb húzódtak a nevezetesebb gyalogosokkal az erdőbe és ott a prédát elosztották. Az osztoszkodás körülbelül 2 óra hosszig tartott s ekkor visszajöttek a lovakhoz. A Zapuczának nevezett magyarországi ember nekem átadott 2 darab 100 forintos bankjegyet, 1 drb. porosz birodalmi tallért, 6 drb. osztrák birodalmi tallért, 9 darab új ezüst forintot és még néhány 1 forintos bankjegyet, némi ezüst és réz váltópénzt is, úgy hogy összesen 245 forintot kaptam.

A pénz átadásánál csak annyit mondott Zapucza, hogy tedd el és hallgass! Ezután az egész banda megesküdött és fogadkozott, hogy ha elfogatna valamelyikük, még akkor sem vall, ha darabokra vágják is és verje meg az Isten, aki áruló lesz közülök, mire szet-oszlottunk, kiki ment a maga útján és én is visszamentem dongacsinálási munkámhoz, folyó hó 9-én estve pedig hazamentem.

Folyó hó 20-án, midőn a csendőrök által elfogattam, Dobra Juon lui Harhulához mentem, s ez azon ürügy alatt, hogy majd ő jobban el tudja tenni, a két százast elkérte tőlem azon ígéret mellett, hogy majd ha ügyünk eldőlt, ismét visszaadja.

Én a két százast átadtam és azóta Dobra Juon el-tűnt, nem láttam többé.

A bíró dupla puskáját, hogy ki vitte el, nem tudom, de az egyesővüt nyágra-lapusi Lázár Flora lui Ilie Tuluk, a forgó pisztolyt pedig Dobra Todor Harhula vitte magával.

A vászon tárgyakat, a bíró lovával együtt, a körös-völgyiek vitték magukkal és a lóra nézve abban egyez-

tek meg, hogy valahol a havason agyonlövők, nehogy nyomra vezessen.

E vallomás után azonnal mozgásba hoztam a rendelkezésem alatt állott összes erőt, úgy innen, mint Topánfalváról, s magam is kimentem Szkerisorára, Nyágrára és Szeketurára, minthogy itt voltak a legveszélyesebb rablók.

Nyágrán azonban megtudtam, hogy a legveszélyesebbek egyike, Netogya Petru Gia egy löteher cseberrel már folyó hó 21-én kiszökött Panesovára, hol egy Juon nevű bátyja molnár, magával vitte feleségét és egy 4 éves fiaeskáját is, valamint nemesak a neki jutott prédarészt, hanem a vallomást tett Lázár Petrunak jutott s ettől elesalt 200 forintot is.

Ezen veszélyes szökevény elfogatása céljából szükségesnek véltem a panesovai szolgabírói hivatalhoz egy sürgönnyt intézni, fogalmazványa visszakérőleg mellékelve van.

A banda legveszélyesebb tagja — a Zapuczának csúfolt — Bok Juon fonácoi, biharmegyei lakos, valamint ennek két vagy három testvére; minthogy ezekkel Popovits őrmester egy ezredben szolgált s őket személyesen ismeri, őt küldöttem egy erős járőrrel elfogatásukra; még nem vonult be, eredményét nem tudom.

A nyert vallomás alapján eddig letartóztatott szeketurai Vunturár Niculai (Kulicza), nyágra-lapusi Lázár, Ilie Tuluk és ennek Petru fia, fanaci (biharmegyei) Bok Juon alui Capu, Bok Jakab és Bok Arsenie testvérek és Fericsi Gyorgye.

Továbbá a rablásban való részvét alapos gyanújáért letartóztatott lapusi Avrán Tolomeu Gyonk, Szuts Juon lui Trifán, Balla Juon Csurlik, Pasza Niculae alui Flori, Lázár Juon Alexandru, Lázár Todor lui Alexandru és Danes Gyermánné, született Szues Mária.

Le van tartóztatva még végre Dobra Joun Harhula felesége azért, mivel a rablásban részt vett férje és egy fiának hollétét megmondani nem akarja.

A Lázár Petru által megnevezettek közül megszöktek Lázár Flora alui Ilie Tuluk, Duruska Pietru, Netogya Pietru Gia, Dobra Juon alui Harhula és ennek Todor fia és végre Lázár Todor Sztupa felesége.

Ez utóbbi állítólag Gyulafehérvár felé, a többi mind Erdélyből kiszökött.

Most gyűjtöttem nyomozás közben a személyleírá-

sokat, hogy nyomozólevéllel való üldözésük eszközöl-
telhessék.

Lázár Petru vallomását éppen akkor kaptam, mi-
dön az altiszti tanoncokat bevonultatni akartam, a val-
lomás vétele után azonban a szolgálat érdekében azo-
nal üldözésre indítottam és addig nem is nélkülözhet-
tem őket, míg a 10 főnyi erősítés meg nem érkezik.

Popovits őrmestert és a 4-ik szárnybeli 2 esendőt
még szinte nem vonultathattam be, mert Popovitsot
nagyon nehezen nélkülözhetném, Bihar megyében csakis
ő működhet eredménnyel, minthogy ottan egyedül neki
van ismeretsége és ennek folytán sikerült is nagyon
szép eredményeket elérnie, a banda fejét is ő tartó-
zta le és egyszer még a ma megérkező vizsgáló bizott-
ság által fogatosítandó kihallgatások után újból át
kellend mennie Fonáca.

Eddig a puhatolásra és a letartóztatott kihallgatá-
sára fektetve a fősúlyt, nem igen vehettem magamnak
időt a pontos jelentéstételre, a foglyok elkísérése után
azonban jelentéstételeimre is több időm leszen, s kü-
lönben is, ha biztosan kiderül, hogy a megügrottak
messzebb távoztak a vidékről, nem lenne értelme hosz-
szas itt maradásomnak; a kellőleg megerősítendő to-
pánfalvi őrs tökéletesen megfelelően annak szemmel-
tartására, ha egyik vagy másik szökevény hazakerült,
hogy elfogja.

A bünszövetség fejének, Dobra Juon Harhulának
elfogatásáról ezeket olvassuk:

„Ma este (október hó 6-án) 8 órakor beérkezett je-
lentés szerint Eröss Áron őrmester mai napon Szkeri-
soráról jelenti, hogy Dobra Juon Harhulát, ki a mari-
seli rablóbandát szervezte és vezette, ma éjjeli 2 és 3
óra között egy erdőben a szkerisorai határon feltalálta,
de ez ébren lévén, a járőr megpillantásakor futásnak
eredt: Eröss őrmester egy lövést tett utána és való-
színűleg megsebesítette, minthogy friss vérnyomok
voltak reggel láthatók.

A sűrű fenyvesben azonban nem sikerült őt felta-
lálni; üldözése erélyesen foly és holnap reggel a viz-
sgáló bíróság, valamint alólírótt is (Göthmann had-
nagy) a helyszínére megyünk.

Eröss őrmester járőrének sikerült Dobra Juon Har-
hulának a rablásban részt vett Tódor nevű fiát letar-
tóztatni és két esendőr fedezete alatt a különítmény
szállására beküldeni.

Október 8-án pedig ugyan ez ügyben ily jelentést
tesz: „Folyó hó 6-án kelt felterjesztésem képesében je-
lentem, hogy Eröss Áron őrmesternek f. hó 7-én este si-
került egész napi üldözése után a megsebesített Dobra
Juon Harhulát letartóztatni.

Folyó hó 7-én reggel korán a vizsgáló bírósággal
kimentem Szkerisora Lezestre, hol Harhula saját há-
zában őriztetett. A topánfalvi járásorvos úr szinte
megérkezett, rövid idő múlva a bizottság; a megsebe-
sült rablót megvizsgálta és azonnali kórházba szállítá-
sát elrendelte, mi azonnal a helyszínről meg is tör-
tént, a kolozsvári börtön-kórházba.

A lövés a rabló állkapcsait elroncsolta, valamint
nyelvét is, vallomást tenni ennek folytán nem tudott.

Az eddigi vallomások szerint Harhula volt a rab-
lás tervezője és az erdélyi rablók vezetője. A magyar-
országiakat fánáczí Bodok Juon Capu vezette, ki szinte
fogva van. Ezen két vezéren kívül még 8 van letartóz-
tatva, akik a rablásban biztosan részesek; letartózta-
tandó még 14–15, ezek nagyjából a Bánáthban és
ennek vidékén csavarognak csebrekkel és abroncsok-
kal, a nyomozás eréllyel foly; de miután a nyomozottak
nem jöttek haza, egyelőre eredményre kevés kilátás
van, miért kértem a vizsgáló bírót a nyomozó leve-
leket mielőbb kiállítani és szétküldeni.

Göthmann hadnagy úr kiküldetéséből — 12 gonosz-
tevő elfogatása után — november hó 5-én tért vissza
nagyenyedi állomására. Eszerint a bűnösök erélyes ü-
ldözése egyhuzamban majdnem 2 hónapig tartott, míg
elvégre is a csendőrség teljes dicsőségével ért véget.

Időnkint természetesen a belügyminisztériumhoz is
tétettek megfelelő jelentések; de ezeknek, valamint az
egész ügy további lefolyásának részletes tárgyalása
szerény könyvünk keretét túlhaladná. Elég legyen te-
hát még annyit elősorolnunk, hogy a bünszövetség
tagjai közül 1882. év április hó 14-én még 8 egyén, kik-
nek nevei ismeretesek voltak, kóbor életmódja miatt
nem volt kézrekerítve; nemsokára azonban ezek is be-

fogattak, s a szenzációs bűnügy még ugyanazon évben
lebonyolított.

A kolozsvári kir. ügyészség, valamint a marosvá-
sárhelyi kir. főügyészség is teljes elismerésükkel adóz-
nak a nyomozásban résztvevő csendőröknek és Eröss
Áron, valamint Popovits őrmestereket legfelsőbb he-
lyen kitüntetésre kérik ajánlani, ami meg is történt;
minek folytán ezek a koronás ezüst érdemkereszttel dí-
szítottak fel, a többi legénység a minisztériumtól dí-
csérő okmányt és pénzbeli jutalmat kapott, Gálffy és
Göthmann hadnagy urak pedig legfelsőbb elismerésben
részesítettek.

Ambár előadásunk ez ügyben kissé már is hosszúra
terjedt, de olvasóink szíves elnézését reméliük azért,
mivel legegyszerűbbnek gondoltuk egy rablóüldözés ké-
pét, melyre határozott útmutatások különben sem ad-
hatók, teljesen a gyakorlat szerint bemutatni.

Az ősmagyarok hadi szervezete.

Irta: TIHANYI FERENC százados.

A mai szomorú idők úgy nehezednek a magyar nem-
zetre, mint ez előtt 400 esztendővel a mohácsi vész. Sza-
badságunkat béklyóba verték, országunk koldusok ta-
nyája lett, testvéreink milliói rabkenyéren élnek s a
magyar már nem leli honját a hazában. E zord napok-
ban a visszapillantás a daliás időkre, a régmúlt dicső-
ségének felidézése adhat hitet és bizodalmat arra, hogy
a magyar név megint méltó lesz régi híréhez.

Mert nagy volt hajdan a magyar! Hatalmas nem-
zetek versengtek a barátságáért, országok remegtek
meg, ha a magyarok közeledésének kelt híre s a templo-
mok visszhangzottak attól a zsolozsmától, hogy „A ma-
gyarok nyilaitól ments meg Uram minket!”

Hogy honnan származott a magyar nép, honnan
vette nevét s melyik népesalárhoz tartozik, arra nézve
még kevés biztos adattal rendelkezik a tudomány. El-
lenben e nép ősi hadiszervezetét, hadviselési módját s
vitési tetteit, habár csak szűkszavú tudósításokban is,
de mégis megörökítették a keleti és nyugati krónikások.

A legújabb kutatások szerint a magyarok őshazája
a Don és a Manics folyók között feküdt, a Kaukázustól
északra és a Volgától délre. A magyarok e hazájukban
lőtenyésztéssel, halászáttal és vadászattal foglalkozva,
szabadon éltek, míg csak 455 táján a náluk sokkal mű-
veltebb onugur nevű török nép átkelve a Volgán, el nem
árasztotta a magyarok földjét s azokat uralma alá nem
vetette.

A IX. század elején azonban a magyarok a hosszú
harcokban megfogyatkozott onugurokat teljesen ma-
gukba olvasztották, de a magyarokat még jó ideig onu-
guroknak hívták a nyugati s turkoknak a keleti népek.

Az onuguroktól tanulták meg a magyarok a hadvi-
selés módját, ruházatuk és fegyverzetük is teljesen azo-
nos volt az övékével.

A magyarok, amikor a IX. században megjelentek
Közép- és Nyugat-Európában, az onuguroknak köszön-
hették sikereiket, kik a hadi életre való nevelésben ok-
tatóik és mestereik voltak.

A magyar haderő körülbelül 20.000 emberből állha-
tott, amint azt egy perzsa kereskedő feljegyzéseiből tud-
juk, aki a 840-ik évben megfordult a magyaroknál s
azoknak viszonyairól személyes tapasztalatokat szer-
zett.

Az ősmagyaroknál általános hadkötelezettség volt,
amennyiben minden fegyverfogható férfi katonáskodni
volt köteles. Az egész nemzeti haderő vérségi köteléken
alapult. A nemzet eleinte 10, később hét törzsből állt s
ennek megfelelően a nemzeti haderő is 7 hadra tagozó-
dott. Az egyes törzsek a többi törzstől külön, mintegy
önálló egységet alkotva éltek, azoknak fegyverfogható
férfiai egy-egy törzshadat alkottak, amely a nemzetsé-
gek, ágak és családok szerint tagozódott kisebb egysé-
gekre. A törzshad élén valószínűen a *hadnagy* állott,
míg ha az összes törzsek hadba szálltak, akkor az egész
haderő felett a nemzetgyűlésen megválasztott vezér pa-
ranasnokolt. Árpád megválasztásáig a vezérség csak
ideiglenes tisztség volt a közös veszedelem vagy közös
vállalkozás idejére.

Az egész haderő csupán egy fegyfernemből: lovas-
ságból állott, amennyiben minden hadköteles lóháton

A „Bremen“ nevű német gőzös a legszörnyűbb viharban, ház magas hullámverésben megmentette a sülyedő „Laristan“ angol gőzös legénységének egy részét. Három napig tartott az emberfeletti küzdelem a féktelen elemekkel.

teljesített szolgálatot. Ez a lovasság azonban eltérőleg a nyugati államok páncélba burkolt lovasságától, könnyű lovasság volt, s így volt lehetséges az, hogy a magyar lovasok hosszú utakat tehettek meg, az ellen-ségre mint a fergeteg esaphattak le s balsiker esetén szélvészfént száguldhattak el.

Ruházatuk részint állati bőrből, részint nemezből készült.

Fegyverzetük kezdetben az íj, a nyíl, a dsida és a kard volt. A nyilvesszőket tegezben tartották és keskeny derékövre akasztva hordták, hogy felső testük az íj használatában akadályozva ne legyen. A nyilak, amint a nemzeti múzeumban őrzött nyildarabokból megállapítható, rhombus vagy levél alakúak voltak. A dsida vagy rövid, vagy hosszabb, aszerint, amint dobásra vagy dőfésre alkalmazták. Alakja — amint a szentmiklósi korszak leletén látható — nyélre dugott hosszúkás vas, kis zászlóval ékítve.

A kard, melyet a nyugati népektől eltérőleg nem szúrásra, hanem vágásra használtak, a régi magyar sírokban talált példányok szerint keskenyes alsó harmadában enyhén görbe volt, a markolat végén pedig sapkaszerű érckupakkal bírt. A hüvely bőrrrel bevont fából készült, hogy könnyű legyen.

Valószínű, hogy a magyarok bőrből készült sisakot is viseltek, melynek alakja sapkaszerű félgömb lehetett.

A különböző népekkel való harcok közepette a magyarok az európai népek különböző fegyvereit: a csákányt, a csatabárdot és a buzogányt is megismerték s ezeket zsákmányul ejtve, szintén használatba vették. A krónikás szerint Botond a bizanci kapura bárdjával akkora rést ütött, hogy egy gyermek beférhetett volna rajta. E fegyverek viselése azonban nem volt alkalmas, inkább a magasabb tisztséget betöltők vagy azok használták, akik abhoz hozzájutottak.

Hogy milyen volt a magyarok lószerszáma, erre nézve pontos adataink még nincsenek. Annyi bizonyos, hogy nyeret és kengyelt használtak, akkor, amikor a kengyel Európában még ismeretlen volt. Liutpraud krónikás szerint a magyarok lószerszámai ékesek vol-

tak, sőt Böles Leó még azt is megemlíti, hogy az előkelőbbek lovai mellső részükön vassal vagy lemezzel voltak borítva.

A lovakat patkolták, sőt tarsolyukban tartalék patkót is vittek magukkal. Csodálatos módon azonban az eddig feltárt régi magyar sírokban egyetlen patkót sem sikerült találni, amit a hadtörténelmi írók azzal magyaráznak, hogy a magyarok az Alföldön nem, csupán köves talajon vasalták lovaikat.

A kürt a régi magyaroknál nem volt ismeretlen és azzal különböző jeleket adtak. Így kürtszóval figyelmeztették a kiküldött felderítő járőrök a szentgallen kolostorban tanyázó magyarokat az ellenség közeledésére. kürtszó mellett mentek Augsburgnál rohamra s a vezér kürtjelére szüntették be Augsburg ostromát.

A magyar sereg hadi jelvénye a zászló volt s a vezéri zászlón mint címer a turulmadár díszlett. 938-ban, amikor a magyarok Szászországban kalandoztak, egyik csapatjukat a sederburgiak megrohanták s attól több zászlót elvettek. Anonymus szerint Zuárd és Kadusa, midőn átkeltek a Dunán, csapataik zászlókat vittek magukkal.

A csapatok élelmezése három módon történt. Rövid időtartamú vállalkozások esetére 3—4 napi élelemmel szerelték fel tarsolyukat. Ha hosszabb útra mentek, akkor élelmezés céljaira lovakat vittek magukkal, s ha olyan vidéken jártak, ahol élelmezést nem szerezhettek be, ezeknek húsát és tejét használták fel élelmezésre. Rendszerint azonban harácsolás útján fedezték szükségleteiket.

A nyugati államok katonái általában zsoldért harcoltak. A magyarok zsoldot nem kaptak, de ha zsákmányt ejtettek, abból valamennyien részesedtek.

A csapatokat rendes kiképzés alá vonták, amit igazol Böles Leó is, aki szerint „a sereg béke idején gyakorlatozott.“ A kiképzésnek meg is kellett lennie, mert enélkül nem lett volna lehetséges, hogy a lovaglásban, a nyíl kezelésében oly kiválóak legyenek, azonkívül a harcalkzat felvétele, a támadás, a felderítő és biztosító szolgálat ellátása mind előzetes kiképzést igényelt.

A magyarok szilaj nép lehettek, mert Böles Leó szerint a vezérek „rettegéssel” tartották féken őket. Korbácsal fenyegették meg azokat, akik nem engedelmesködtek vagy harc közben megintogtak. Általában szigorú fegyelem volt közöttük, aminek ékes bizonyosága az, hogy amikor a szentgalleni kolostorban dözsöltek, a kürtjelre a mulatozást azonnal abbahagyták s a krónikás szavai szerint „híhetetlen gyorsasággal csatarendbe álltak.”

A magyarok ismerték és alkalmazták a felderítést épügy, mint a biztosítást. Távoli felderítésekre nem kémekeket használtak, mint a rómaiak, hanem messze, több napi járásra előre küldött lovas csapatot. Így derítette fel a honfoglalás alkalmával Tarczal vezér Árpád parancsára a Tisza és Sajó között.

Közelfelderítésre lovas járőröket küldtek ki. A szentgalleni kolostor elfoglalása után lovasok mentek szerteszét a közeli erdők és rejtekhelyek kikutatására.

A menetelő csapat három részre tagozódott: elő-, a törzs- és az utócsapatra. Az előcsapat feladata volt a harcot bevezetni, az utócsapat pedig a törzscsapatot a háttámadás ellen védte és fedezte a visszavonulást is. Bajorországban és Olaszországban történt kalandozásoknál nem egyszer megtámadták az utócsapatot, de az mindig felfogta a támadást s fedezte a törzscsapat harcalkatba való felfejlődését.

Megállásoknál a magyarok rendszerint sátorlábort ütöttek, amit szekerekkel és a málhákkal körülfaltak s a meglepetés elleni biztosítás végett a táborhelytől nagyobb távolságra, de egymáshoz közel öröket állítottak fel. A krónikás feljegyezte, hogy Szentgallentől jövet Säcking közelében a magyarok táborba szállva, nem gondoskodtak kellően annak örsök útján való biztosításáról, amire a vidék felfegyverzett népe éjszaka a magyarokat meglepte s felkoncolta. Talán ez az egyetlen eset, amikor a magyarok a kellő óvatosságot mellőzték, mert különben híresek voltak arról, hogy mind a menet, mind a megállás alatt gondosan biztosították magukat.

A kisebb távolságra kiküldött felderítő és biztosító járőröket kürtszóval, a távoliakat tűzjelzéssel vonultaták be.

Harceljárásuk az avarokéhoz hasonlított. Főelv volt a győzelemnek minél kevesebb veszteséggel való kivívása, amire a legalkalmasabb volt az ellenség meglepése, a szinleges támadás, hirtelen megfordulás és szinleges visszavonulás s a kiküldött tartalékkal az ellenség háttámadása. Ha a magyar csapat ellenség közelébe ért, a támadásra való előkészületeit, amennyiben lehetséges volt, mindig éjjel tette meg, hogy szándékait leplezhesse. Az egységek kevés térközzel egymás mellett állottak fel. Sűrű vonalban támadtak, hogy a nyílzás annál hatásosabb legyen. Amíg a rómaiak s a nyugateurópai népek a mélységre fektették a súlyt, tehát csapatjaik 8–12 egymás mögötti sorban sorakoztak fel, addig a magyarok inkább tömött vonalban harcoltak. A küzdő vonal mögé állították a tartalék és terherhordó lovak egy részét, míg a málhás szekereket s a többi lovakat 1–2000 méternyire az arcvonal mögött helyezték el egy külön csapat oltalma alatt. A tartalékot valahol oldalt, leplezve különítették ki.

A támadást azzal kezdték, hogy az ellenséget megróhamozva, arra roham közben nyílzáport borítottak s annak közelében „huj, huj” harci kiáltásban törtek ki. Ha a nyilaknak és a roham lököerejének sikerült az ellenség morális erejét megtörni s annak tömött sorait megbontani, akkor dsidával és karddal vették fel a közelharcot, mialatt a tartalék vagy oldalba, vagy háttámadott.

A támadásnak azonban gyakran nem volt sikere. Ilyenkor a küzdő csapat meghátrálást szinelve visszavonult, amire a feldühödött ellenség üldözőbe vette. Alig bomlott fel az ellenség zárt rendje, a tartalék beavatkozott a harcba, az ellenséget oldalba vagy háttámadta s ugyanakkor a hátráló csapat is visszafordult s az ellenségre vetette magát. Ha az ellenséget sikerült így menekülésre bírni, akkor a magyarok mindaddig üldözték azt, amíg csak teljesen tönkre nem vették, illetve újabb harcrendbe állásra és ellentámadásra képtelenné nem tették. Csak ezután kezdték meg a visszamaradt zsákmány összeszedését. A magyarok ezzel a harcéljárásukkal nagy fölényben voltak a nyugateurópaiakkal szemben, mert azoknak hadereik túlnyo-

móan zsoldosokból állván, ha pillanatnyi sikert értek el, azonnal a harcsoláshoz, a sebesültek és a halottak kifosztásához fogtak, alkalmat adva az ellenségnek arra, hogy magát összeszedve, ellentámadásba mehessen át s a esatát végeredményben a maga javára döntse el.

A magyarok azonban már ekkor annak a helyes harcászati elvnek hódoltak, hogy csak az ellenség teljes megsemmisítésével lehet a csata sikerét kiaknázni és biztosítani.

A magyarok már ekkor súlyt vetettek a terep kihasználására s különösen gondot fordítottak arra, hogy a tartalékot valamely erdő vagy terephullám védelme alatt úgy állítsák fel, hogy az leplezve maradhasson. Böles Leó császár, ki nek a magyarok hosszú időn át szövetségesei voltak, könyvében meg is adja a jó tanácsot: „mindenképen azon igyekezzél, hogy lehetőleg sík és nyílt téren rendezd a hadsort, hol sem sűrű erdők, sem emelkedettség, sem mélyedések nincsenek, a turoktól tervezettni szokott cselek tekintetéből.”

A parancsnokok a rohamban mindig előljártak, ami a csapat támadó szellemére és fegyelmére igen jó hatással volt.

A nyugati népek a magyarok támadása ellen rendszerint úgy védekeztek, hogy várakba, megerősített helyekbe vonultak vissza. Ha aztán a magyarok eltávoztak, akkor az utócsapatra vetették magukat, de csak ritka esetben sikerrel, mert a magyarok keményen védtek magukat s olykor hírmondó sem maradt a támadókból. Ajánlatosabb volt tehát a magyarokkal a nyílt harcot fel sem venni, hanem a várfalak mögül szemlélni a magyar csapat fosztogatásait.

A magyarok kellő várívó eszközök hiányában nem sok sikerrel ostromolták a várakat. Várívó taktikájuk abban állt, hogy folytonos rohamozással a védőket kifáraszták, a várat körülfaltva, kiéheztették, s ha ez sem segített, vagy az ostromra sok időt nem fordíthatnak, akkor égő nyilakat lőttek a háztetőkre, hogy így a várat felgyújtsák s az ellenséget megadásra kényszerítsék.

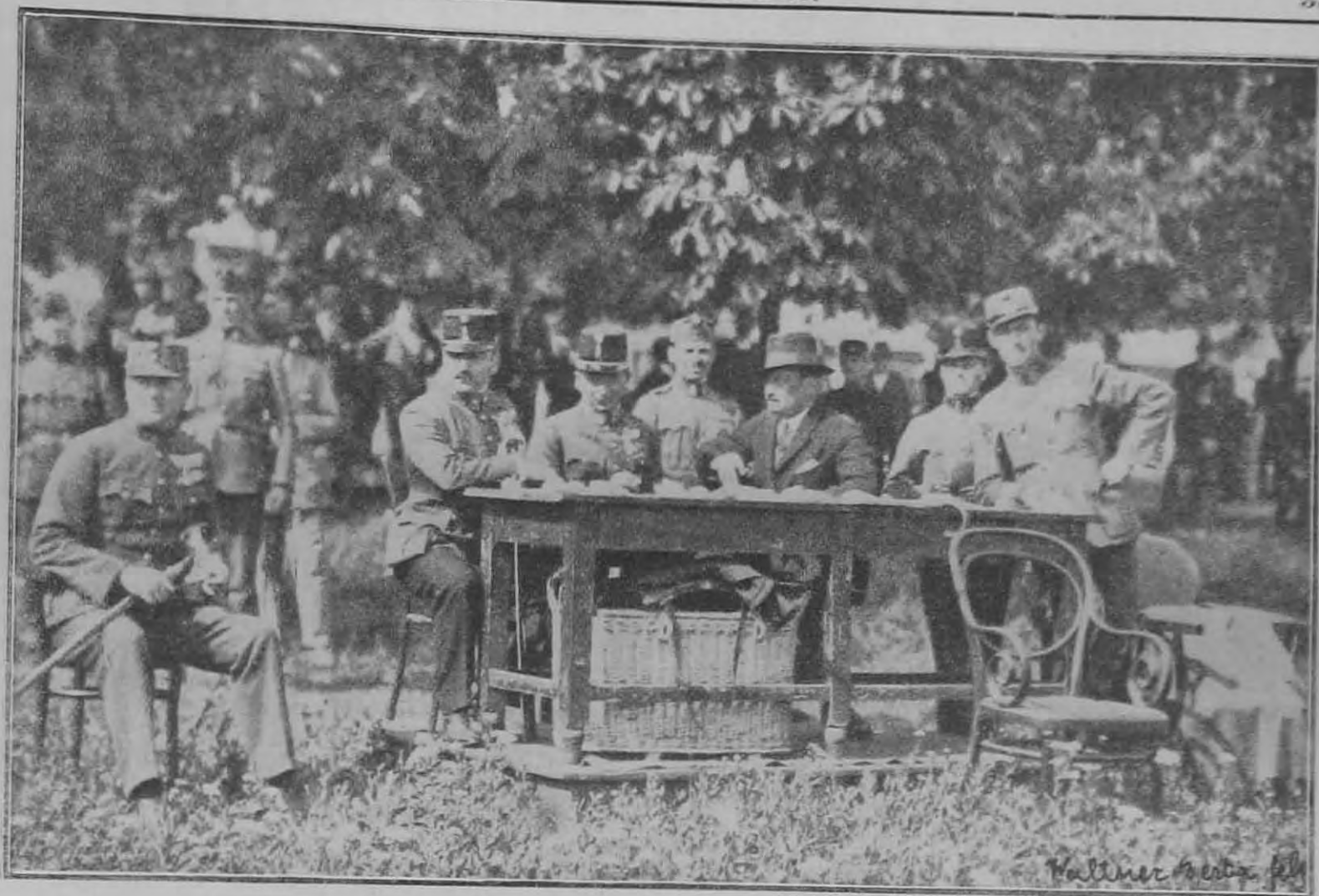
A honfoglaláskor a magyarok különösen a felvidéken és Dunántúl több várat találtak, így: Diósgyórt, Nógrádot, Nyitrát, Trencsént, Veszprémet stb. Megismerve a váraknak a védelem szempontjából való előnyeit, ők maguk is az itt talált és meghódított népek segítségével több várat építettek: Komáromot, Borsodot, Csongrádot, Zólyomot stb. Sőt, az ellenség előnyomulásának késleltetésére akadályokat készítettek. Az ösvényeket bevágták, vízzel árasztották el. Géza vezér alatt így védekeztek a németekkel szemben a Fertő vidékén.

A háborúviselés foglyok ejtésével jár. A VII. és VIII. században a magyarok csupán azért ütöttek szomszédjaikra vagy barangoltak el messze országokba, hogy foglyokat ejthessenek, akiket azután a Krim félszigeten levő Kercs várába vittek s ott a görög és perzsa rabszolgakereskedőknek eladtak, akiktől cserében szükségleteiket szerezték be. Valószínűleg így jutottak a fegyverekhez és felszerelésükhöz. A IX. században már a zsákmányért folyt a harc, miután kalandozásaik hosszabb ideig tartottak, foglyokat nem ejtettek, hogy ne kelljen azokat magukkal cipelniök s épen ezért, ha az ellenségre vetették magukat, akkor, amint a krónikás mondja, „azt úgy vágták, mint a tököt,” ha pedig foglyot ejtettek, azt még a csata befejezte után igyekeztek váltságdíj ellenében kiváltani.

Taktikai felfogás tekintetében is túlszárnyalták a nyugateurópaiakat. Ezért mondja a történetíró, hogy győzelmüket vitézségük mellett eszükkel vívták ki.

A királyság megalakulása után a nemzet egysége megbomlott, a vitéz magyar katona elkényelmesedett, elpuhult, régi katonai erényei kivesztek belőle. Mint Rogerius „Siralmas króniká”-jában leírja, mikor a magyarok Muhinál szemben állottak a tatárokkal „inkább azon voltak, hogy fészülködjenek, karpereceiket csatolgassák, arcukat mosogassák, arról pedig, hogy megütöközzenek, alig gondolkoznak vala.”

Trianonban ismét elveszett az ezeréves Magyarországnak. Ha őseink hagyományai és katonai erényei megtermékenyítik a magyar lelkeket, ha a magyar katonát újralfelni és csodálni fogják, akkor valóra fog válni az, ami most még csak imádság: *Magyarország feltámadása.*

Képek a csendőrségi országos lovasmérkőzésről: A zsüri.

SZOLGÁLATI-EB ÜGYEK

1. A telep.

Az utolsó ismertetésben leírt nyilvántartásokon és előjegyzéseken kívül a telep házikezelésre még a következő segédleteket vezeti.

A kihallgatási könyv. Ezt a számvivő altiszt vezeti. Tartalma ugyanaz, mint a rendszeresített nyomtatványé, azzal a különbséggel, hogy a telepen az ebek részére is egy növedék, fogyaték és összesen rovat szerepel. Ezenkívül van egy rovat a beteg állatok részére is. A kihallgatási könyv egyes lapjait a számvivő altiszt, a kennelektől kapott reggeli jelentések alapján tölti ki.

A kennelek reggeli jelentéseit a felügyelő altisztek vezetik. Első a létszám az illető kennelnél és ennek változásai, tehát növedék és fogyaték. A következő rovatba a volt és új beteg ebeket vezetik be. Tekintettel arra, hogy az ebállományban igen nagy százaléka pusztul el gilisztakórban (kivált fiatal ebek), ezért a felügyelő altiszt külön felsorolja azokat az ebeket, melyeknek béleirában a reggeli takarítás előtt gilisztákat észlelt. Nem különben fontos a tüzelő szukák bejelentése, a megtörtént fedezetések feljegyzése, valamint szaporulatnak, lökésnek a kimutatása. Ezek részére külön rovatok vannak fentartva. Az utolsó előtti rovatba az esetleges elhullások, az utolsóba pedig az egyéb jelenteni valók és különös események jegyezhetők be.

A foglalkozástól, kiképzéstől eltekintve, ezen reggeli jelentések alapján folyik a telepen a napi belső szolgálat. Ezek alapján vezetik a telepen lévő ebek összes előjegyzéseit, a jelentett adatokat a beosztott tiszti és telepparancsnok ellenőrzik.

A reggeli jelentéseket és a kihallgatási könyvet még a délelőtti foglalkozás előtt tekinti be a telepparancsnok és a beosztott tiszti. Utána megismeri a telepet; főleg arra terjeszti ki a figyelmét, hogy nem felejtettek-e ki valami jelenteni valót. A foglalkozás

után, a délelőtti szünet alatt kezelés alá kerülnek a betegek. Ugyanakkor történik az etetés is.

A reggeli jelentéseken kívül minden felügyelő altiszt és a beosztott tiszti előjegyzési naptárt vezet. Ez kitűnően bevált, mert az egyes ebekről felveendő sok adat, melyek bizonyos korokhoz vannak kötve, e nélkül feledésbe menne. Az előjegyzendő adatok alapját a törzskönyvi lap képezi s így az abban felveendő során magyarázzuk meg őket.

Amint már említettük, minden ebről 4 hetes korban törzskönyvi lapot és anyakönyvi lapot szerkesztenek. Mihelyt tehát egy szuka lők, akkor a felügyelő altiszt és a beosztott tiszti naptárában a lőkés napjától számított 4 hétre előjegyzi, hogy ez az alom aznap állományba kerül. A beosztott tiszti, kinek a törzskönyv és előjegyzések vezetésében az egyik altiszt segédkezik, a 28-ik napon megszerkeszti a parancsmellékletet, az új ebeket felveszi az állományparancsba és utasítja az altisztet, hogy a törzskönyvi lapot és anyakönyvi lapot fektesse fel és azokat aláírás végett a telepparancsnoknak bemutatja. Az okmányoknak legkésőbb a kölykök 5 hetes korában már készen kell lenniük.

A számvivő altiszt a napi parancs alapján élelmezési állományba veszi az ebeket. Az élelmezéssel összefüggő előjegyzéseket külön fogjuk tárgyalni.

Aznap, amikor a kölykök állományba vétettek, úgy a beosztott tiszti, mint a felügyelő altiszt a naptárban előjegyzi, hogy kéthónapos korban ezekről az ebekről fejlődési adatokat kell felvenni. Amikor ennek határideje elérkezett és a fejlődési adatok felvételtek, a következő felvétel napja lesz előjegyzve. A telep a fejlődési adatokat csak a telepen lévő ebekről vezeti.

Ha az állományba vett eb szuka, akkor a naptárban előrelátható tüzelése 7-ik hónapos korára lesz előjegyzve. Ez kizárja azt, hogy tüzelését ne vegyék észre, mert az előjegyzett napon a szukát megvizsgálják, s ha nem tüzel, ettől a naptól kezdve minden nap ellenőrzik. Ez fontos, mert tüzelő szukát a kiképzéshez külön kell kivinni, de ettől eltekintve könnyen megeshetik, hogy mesaliancot köt, ha a vezető nem tudja és

nem figyel rá. Ebben a korban pedig a fedeztetés még korai. Mihelyt a szuka tüzel, 4 hónapra előre a következő tüzelése jegyeztetik elő. Ez a 15 hónapos korig folytatódik, mikor is tüzelése esetén fedeztetve lesz.

A fedeztetés napján a naptárakban a kiszámított rendszeres lökés napját jegyzik elő. Ezt megelőzve egy héttel, a felügyelő altiszt feljegyzi magának, hogy a szuka friss alommal látandó el. Ha a kölykök megszületnek, akkor ezekre vonatkozólag az előjegyzések úgy folytatodnak, amint azt eddig leírtuk.

Miután a telep nem csak a saját állományát tartja nyilván, hanem az összes szolgálati ebeket és azok valamennyi változását, a beosztott tiszt az imént leírt adatokat a befolyó jelentések alapján a szolgálattételre kiadott ebekről is előjegyzik naptárában. Ez a magyarázata annak, hogy a telep miért ragaszkodik annyira a jelentések pontos megtételéhez. Ezek elmaradása nem egy esetben zavart és rendetlenséget okozott.

A csekély tápváltság szükségessé tette a legmészszebbmenő okszerű gazdálkodást. Mi sem természetesebb, mint hogy a különböző korú és nagyságú ebek különböző mennyiségű, sőt különböző összetételű tápot kell hogy kapjanak. E célból, a biztosítható tápanyagok tekintetbevételével, a különböző korú ebek élelmezési csoportokba soroltattak. A számvivőaltiszt tehát az eb állománybavétele alkalmával előjegyzel, hogy mikor kerül az eb egy másik csoportba kor szerint s ha fejlődésében nem maradt vissza, akkor automata a megfelelő csoportba kerül. Ilyen változásoknál a számvivő altiszt a kutyakonyha raktár részére szóló kiadási jegyet módosítja s azt a raktárkezelő altisztnek kiadja. A kiadási jegyben pontosan fel van tüntetve az etetések és főzések száma s főleg az, hogy milyen tápból mennyit adjon ki a raktárkezelő.

Az élelmezési csoport változása napiparancsban is tárgyalva lesz, az állományparancsban pedig az „egyéb változások” között szerepel. Így tehát a felügyelő altiszt is tudja, hogy ebei közül valamelyiknek másnap más vagy külön tápot kell felvételezni.

2. Vizsgák és versenyek.

A csendőrségi Felügyelő Úr Ó Nagyméltósága a telepnek a vidéki szolgálati ebversenyekre és bemutatókra vonatkozó javaslatát elfogadta s így közöljük, hogy ezek, mint tervbe volt véve, Székesfehérvárt június 5. és 6-án, Pécsen június 12. és 13-án, Miskolcon pedig 19. és 20-án lesznek.

A székesfehérvári verseny sorrendje a következő: Érkezés június 4-én este. Elszállásolásra és élelmezésre vonatkozólag a Jókai-uteai esendőrlaktányában kapnak a résztvevők felvilágosítást, 5-én reggel 7 órakor kezdődik a verseny és vizsga a polgári lövölde kertjében. Ezután következnek az előgyakorlatok a másnapi bemutatóhoz, 6-án 15 órakor bemutató a közönség előtt. Utána díjkiosztás.

Tekintettel arra, hogy a benevezettek igen jól kiépzett ebekkel rendelkeznek, teljes bizalommal tekintünk a bemutató sikere elé.

A Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete pünkösd két napján tartotta meg kiállítását a Tattersall nagy halljában. A szép kiállítási anyag között szerepeltek ebeink rokonai is. A bírálatokat a szolgálati eb-fajtáknál Kammerer Charlie úr végezte. Az eredményből eddig annyit tudtunk meg, hogy a német juhászebek között Radványi István úr Pandurja igen jó osztályzattal első lett. Pandur fiatal, egy éves kan, mely összbonyomlásában az általunk megkívánt és munkabírást eláruló testalkatnak mintaképeül szolgálhat. Kompakt, jól kötött háta és igen jól szögelt, száraz izületei sok nemességet árulnak el. Szőrzete is igen jó, csak vedlésben volt és meglátszott rajta, hogy tulajdonosa nem szobában tartja, hanem — amit mi nagyon értékelünk — kiképezi és egyelőre mint házőrzőt alkalmazza. Edzettsége lerí róla, szemjátékából pedig sok intelligenciára lehet következtetni. Radványi úr volt szíves felkérésünkre megengedni, hogy kincstári szukákat fedeztetéshez Pandurhoz vezessünk majd. A teleparancsnokság sokat remél ettől a legújabb favorittól, mert vérebén a többek által ismert Laurin nj. 11 és Tosca nj. 7 összetétele van s így hasonló szukával csak jót eredményezhet. Előreláthatólag úgy apai, mint

anyai ágról örökölt kiváló tulajdonságait megfelelő szukával az ivadékokban szilárdítani fogja.

A többi szolgálati eb-fajták bírálati eredményeit a következő ismertetésben fogjuk közölni.

3. Gyakorlati eredmények.

Tudomásunkra jutott, hogy a kötelezvény ellenében kiadott 7 hónapos *Edina d. 14* szuka gazdájával egy hónappal ezelőtt a Lágymányoson sétált. Séta közben gazdája fürkészésre buzdította. Egyszerre csak szimatot kapva, mintegy száz lépésre előre szaladt és esaholni kezdett. Vezetője odaérkezve, egy halott katonát talált, aki rövid idővel azelőtt lőtte magát ott agyon. A helyszínre hívott rendőr megállapítása szerint, a szerencsétlen egy híradócsapat katonája volt. A pontos adatokat és neveket a telep bekérte, legközelebb közölni fogjuk.

III. Tájékoztató.

1. Törzskönyvezés.

a) kincstári ebek: *Faro nj. 239 kan, Fei nj. 240, Fledis nj. 241 szukák* — 1926 április 4. *Bob nj. 26 — Risa (Laura) nj. 2.*

Fasold nj. 242, Fastrad nj. 243 kanok, Flosshilde nj. 244, Folrada nj. 245, Framhilde nj. 246 szukák — 1926 április 18. *Bello nj. 30 — Derüs nj. 102.*

Fator nj. 247 kan, Frusina nj. 248 szuka — 1926 március 22. *Matyi nj. 21 — Boris nj. 37.*

Fenris nj. 249, Filibert nj. 250, Fiölmir nj. 251 kanok, Franka nj. 252, Fredegund nj. 253, Freca nj. 254 szukák — 1926 április 20. *Dénes nj. 140 — Edda nj. 152.*

Fetis d. 21, Fez d. 22, Fur d. 23, Farag d. 24, Ficsur d. 25 kanok, Felka d. 26, Furcsa d. 27 és Furfangos d. 28 — 1926 április 19. — *Montello Camp Pajtás d. s — Lilli d. 5.*

2. Kiutalt szolgálati ebek.

a) Mint kincstári ebek:

A 4. honvéd kerékpáros zászlóaljnak Dilia nj. 148.

Az 1. honvéd gyalogezrednek Fiölmir nj. 251.

A pécsi csendőrszázadnak: Ebarbold nj. 153, Fastrad nj. 243, Folrada nj. 245, Framhilde nj. 246, Fenris nj. 249, Filibert nj. 250, Fredegund nj. 253, Freca nj. 254, Flóris d. 11, Felka d. 26, Furcsa d. 27.

12. honvéd gyalogezrednek Fasold nj. 242 és Franka nj. 252.

b) Kötelezvény ellenében:

Flosshilde nj. 244, Seebergi vitéz Seeberg Wanckel József százados úrnak Alsódabas.

Fei nj. 240, dr. Szopkó István úrnak, Pomáz.

Fledis nj. 241, Szöllösi András esendőrnek, Isaszeg.

Elfgund nj. 193, Gaskó Gyula gyógyszerész úrnak, Rákosliget.

Fetis d. 21, Csia István főhadnagy úrnak, Cegléd.

Fez d. 22, Faber Rezső főhadnagy úrnak, Cegléd.

Fur d. 23, Metzner Agoston főhadnagy úrnak Cegléd.

Farag d. 24, vitéz Gerencsér Jenő főhadnagy úrnak, Cegléd.

Ficsur d. 25, Arvay József főhadnagy úrnak, Cegléd.

Furfangos d. 28, Manninger Nándor főhadnagy úrnak, Cegléd.

c) Korlátlan tulajdonba átadott ebek:

Lilli d. 5, Fekete László főhadnagy úrnak a kötelezvényben foglalt feltételeknek megfelelése után.

Faro nj. 239, Reménység Ferenc számv. örmesternek, egy vemhes szuka tartásáért és az alom felneveléséért.

3. Hirdetés.

Eladó eb. *Kutasi Károly* tisztihelyettesnek (Tatabánya) kiváló teljesítményeiről általánosan ismert Zsoli nevű ebétől származó 8 hónapos, jól fejlett, fegyelmezett, kissé már betanított, tanulékony, a folyó évi tanfolyamra nagyon alkalmas sötétszürke pedigreás hím kölyök eladó. Részletesebb felvilágosítást *Kutasi* tisztihelyettes ad a vásárolni szándékozókknak.

A pazarlás a bőségnél reggeliz, a szűkölködésnél ebédel, a gyalázatnál vacsorál.

Képek a csendőrségi országos lovasmérkőzésről: A közönség egy része.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A bajor csendőrség.

(Folytatás.)

Ha a csendőr előtte ismeretlen egyént vagy olyan külföldit, akinek a német birodalomban vagyona nincsen, erdei kihágáson ér, akkor joga van az illetőt a legközelebb lakó polgármesterhez (a pfalzi tartományokban a legközelebbi polgármesterhez vagy járásbíróhoz) elővezetni. A Rajna jobbpartján levő országrészekben a csendőrt ez a jog ismerős német állampolgárokkal vagy Németországban vagyonnal bíró külföldiekkel szemben is megilleti, ha az illető a csendőr felhívására a kihágással azonnal fel nem hagy és az erdőből azonnal nem távozik.

73. §. Különös felhívás nélkül őrizetbe kell venni továbbá

1. azokat, akik jogerősen fegyházra, fogházra vagy várfogságra ítéltettek és megszöktek;

2. azokat, akik hatósági őrizetből szöktek meg.

74. §. Ha a csendőrség az elfogás foganatosítására nincsen feljogosítva, azt azonban a törvények végrehajtása szempontjából szükségesnek tartja, akkor köteles erről az illetékes ügyésznek vagy ha a járásbíró közelebb van, annak jelentést tenni, egyidejűleg pedig az elfogandó szemmel tartásáról gondoskodni. Ha a csendőrség előtt kétséges, hogy vajjon a gyanúsított őrizetbevételére joga van-e vagy nincsen, akkor az őrizetbevételre mellőzni kell és a gyanúsítottat csak fel kell jelenteni. Ugyanígy kell eljárni fiatalkorú egyéneket illetően is, ha azok őrizetbevételére nincsen multhatatlanul szükség.

XIX. FEJEZET.

Fogolykíséret.

75. §. A csendőrség köteles azokat az egyéneket továbbítani, akiket ideiglenesen őrizetbe vett, vagy akiket neki a hatóság őrkíséret végett átadott.

Egy csendőrnek elvileg nem szabad kíséret végett kettőnél több foglyot átvennie. A női foglyokat a férfiaktól elkülönítve, lehetőleg idősebb, tapasztaltabb és megbízhatóbb csendőrök kísérik. Több foglyot egymáshoz kell bilineselni.

Fiatalkorúakat lehetőleg egyenként és semmiesetre sem felnőtt foglyokkal együtt kell kíséreni. Elmebeteg és egyébként segítségre vagy gyámolításra szoruló egyéneket lehetőleg polgári ruhában kell kíséreni.

A megbilineselésre nézve a 69. §. határozványai mérvadók. Olyan foglyot, akinek egy másik fogollyal való összebilineselése az illető fogoly személyiségére (társadalmi állás, a büntetendő események különbözősége, polgárjogok birtoka) vagy az időre és helyre való tekintettel meg nem érdemelt sértésnek volna tekinthető, egyedül kell kíséreni; veszélyes gonosztevőket és olyan foglyokat, akiknek együttes kísérése a vizsgálat szempontjából aggályosnak látszik, szintén külön és ha szükséges, több csendőr által kell kíséretetni. Foglyok átadása alkalmával a bilinesek és bilineslakatok kölesönös kieserése meg van engedve.

Ugydarabokat, hivatalos iratokat és egyéb tárgyakat fogolykíséret alkalmával a csendőrré csak olyan mennyiségben szabad reábizni, amennyit ruháinak zsebeiben el tud helyezni.

76. §. A fogolykíséretre kivezényelt csendőr a vizsgálat megkezdése előtt köteles az őrsvezetőnél jelentkezni és az őrkíséreti lapot átvenni. A foglyokat átvétel alkalmával meg kell vizsgálni, hogy nincsen-e náluk fegyver, szerszám, dohány, vagy más olyan tárgy, amely a megszökés elősegítésére vagy öngyilkosság elkövetésére alkalmas; az ilyen tárgyakat a foglytól el kell venni. Ezenkívül köteles a csendőr a börtönfelügyelő jelenlétében meggyőződnie arról is, hogy a foglyok szállításképesek-e.

A csendőr általában nem kötelezhető arra, hogy a fogoly holmiját — igazoló irataitól eltekintve — magához vegye. Csak olyan kisebb tárgyakat köteles a csendőr átvenni, amelyeket a fogollyal nem lehet megahagyni, amelyekre azonban annak szabadlára helyezése esetén okvetlenül szüksége van, ezeket is csak úgy,

ha szolgálatának teljesítésében nem akadályozzák. A foglyot értesíteni kell arról, hogy tárgyai a csendőrnél vannak.

A fogolynál csak olyan tárgyakat szabad meghagyni, amelyek a fogoly menetképességét nem befolyásolják és amelyekkel a csendőrre nézve veszélyessé nem válhatnak, sem meg nem szokhatik. Általában elveendő: mindennemű fegyver és kés, botok, ernyők, szárszámok és általában minden nagyobb tárgy. Vizsgálati foglyoknál, akiket a fogolykíséret végeztével nem bocsátanak szabadon, elvileg semmiféle tárgyat nem szabad meghagyni.

Veszélytelen egyéneknek, akiket csak illetőségi helyükre vagy a határon át kell kísérni, kisebb terjedelmű holmijukat (tutazóbőrönd, ernyő, reakötött batyuval, kintorna stb.) meg lehet hagyni.

Meg nem bilineselt foglyokat azonnal meg kell bilineselni, mihelyt olyan körülmények állanak be, amelyek a szökés lehetőségét és veszélyét növelik.

77. §. A csendőr az általa átvett foglyokért személyesen felelős; a fogolynak csak gondatlanság által előidézett megszökése esetén is büntetésben részesül. Ezért a csendőr a fogolyra szakadatlan figyelmet köteles fordítani. Különleges esetektől eltekintve, nem szabad megengedni, hogy a fogoly dohányozzék vagy tubákoljon, de a csendőrnek sem szabad sem dohányoznia, sem tubákolnia, nem szabad vendéglőbe betérnie, vagy a fogollyal bizalmaskodásokba bocsátkoznia, másrészt az az esetben köteles a csendőr a fogoly egészségére vigyázni és testének ápolására az engedélyt a lehetőség szerint megadni.

Minden, a fogoly kiszabadítására irányuló kísérletet a megengedett eszközökkel meg kell húsítani. A foglyot még rövid időre sem szabad magára hagyni.

Megszökött foglyot a legerélyesebben üldözni kell. A megszökésről — a személyleírás közlése mellett — azonnal értesíteni kell a szomszédos örsöket, községi előjáróságokat és járási közigazgatási hivatalokat; ezenkívül annak a hatóságnak is jelentést kell tenni, amely a foglyot a csendőrségnek örökösítés végett átadta. Egyéb, a fogolykíséret közben előfordult jelentéktelenebb eseményeket a fogoly átadása alkalmával kell bejelenteni.

78. §. Foglyot csak akkor szabad járművön kísérni, ha ez okvetlenül szükséges, pl. ha a fogoly betegség vagy nagymérvű fáradtság miatt nem tud menni, ha gyalog nem lehet elég gyorsan biztos őrizet alá helyezni, vagy ha a gyalog való kísérés aggályos feltűnést keltene. Járművön való kíséret alkalmával a megszökés meggátlására szükséges intézkedéseket különös gondnal kell megtenni. A csendőrnek sohasem szabad a jármű feletti uralmát elveszítenie, a kocsinak megbízhatónak kell lennie. Illetéktelen egyéneket a járműre felvenni nem szabad. Veszélyes foglyoknak a lábait is meg kell bilineselni. Minden szükségtelen megállást kerülni kell. A kiadásokat az illetékes tolonchatóság fedezi. Gyalogkíséreteknél a forgalmas utakat, fogolykíséretnél általában pedig a városi villamos vasutak igénybevételét kerülni kell.

79. §. Fogolykíséretet alkalmával akkor kell vasutat használni, ha ezt az átadó hatóság kifejezetten elrendelte, vagy ha ezáltal a fogolykíséretet gyorsabban lehet lebonyolítani.

Vasúton eszközölt fogolykíséret alkalmával a csendőrnek a fogollyal az állomáson az erre a célra kijelölt helyiségbe kell mennie és ott addig kell tartózkodnia, amíg a fogolykíséretet számára kijelölt kocsiba vagy szakaszba beszállhat. Ezt a kocsit vagy szakaszt a vonatvezető jelöli ki. Ha a vasúti jegyket a hatóság már előzőleg meg nem váltotta, akkor a csendőr a maga és a fogoly részére szükséges vasúti viteldíjat a hatóságtól kapja meg. A jegyet vagy magának kell megváltania, vagy pedig egy vasúti alkalmazottal vagy rendőrrel megváltatnia.

Ügyelni kell arra, hogy:

1. a foglyok, amennyiben lehetséges, ne üljenek a vasúti kocsik ablakánál;
2. az ajtók be legyenek zárva;
3. ha a kíséretet egy csendőr eszközli, egnél több ablak ne legyen nyitva;
4. a csendőr a fogollyal szemben üljön;

5. a foglyok az állomásokon csak az elkerülhetetlenül szükséges ideig tartózkodjanak, ne kerüljenek az utasok tömekegébe és hogy a várótermekben lehetőleg ne tartózkodjanak.

A vasúti kocsiban levő árnyékszék igénybevételénél ügyelni kell arra, hogy annak ablaka és a szomszéd fülkébe vezető ajtaja be legyen zárva, a csendőr felőli ajtaja azonban nyitva maradjon.

Olyan kocsiknál, amelyeknek ajtaját belülről ki lehet nyitni, ahol tehát fokozott szökési veszély áll fenn, a vonatkíséret személyzetet fel kell kérni, hogy az ajtót zárja le.

Azok a csendőrök, akik a nagyobb városokban fennálló kíséreti szabályokkal nincsenek tisztában, erre nézve a vasúti rendőrbiztostól vagy esetleg az ott szolgálatot teljesítő rendőrtől kérjenek felvilágosítást.

80. §. A foglyokat annak a hatóságnak kell átadni, amely a kísérelapon meg van nevezve. Fogházba való bekíséréskor a foglyokat a fogházgondnoknak kell átadni. Ha ez nincsen jelen és rövidesen nem is lehet előkeríteni, akkor a foglyokat helyettesének (börtönőröknek) is át lehet adni. Ha a helyettes sem lehet nagyobb idővesztés nélkül előkeríteni, akkor a csendőr a foglyokat a fogházgondnok nagykorú családtagjainak vagy szolgájának is átadhatja, ha az ezeket foglyok átvételére írásbelileg felhatalmazta. A felhatalmazást a csendőrnek előzőleg meg kell tekintenie. Ilyen esetekben a csendőr köteles a fogolynak a foghelyiségbe helyezésénél segédkezni és azt — amennyiben addig nem történt volna meg — a foghelyiségben átkutatni. Női foglyok átkutatásától tartózkodni kell. A helyettes neve, továbbá azoknak a családtagoknak vagy szolgának a neve, akik foglyok átvételére fel vannak hatalmazva, az átvevőhelyiségben a falra van függesztve. A csendőrnek a fogoly átvételét igazoltatnia kell.

Arányos pihenő után a csendőr a portyázást folytatni, illetve az előírt időben bevonulni köteles. Bevonulás alkalmával a csendőrnek szükség esetén szintén fogolykíséretet kell teljesítenie, ha ez más, fontosabb szolgálati feladatának teljesítésében nem akadályozza. Ezért a csendőr minden esetben köteles az illető állomáshelyen a tolonchatóságnál és a csendőrsőn jelentkezni és érdeklődni, hogy nincsenek-e olyan foglyok, akik általa esetleg visszakisérendőek lennének.

XX. FEJEZET.

Karhatalmi szolgálat.

81. §. A csendőrség karhatalmat szolgáltat:

1. bírósági ítéletek vagy határozatok végrehajtásához a bíróság vagy ügyészség felhívására, végrehajtások alkalmával a végrehajtó közvetlen felkérésére, ha ez ellentállásra talált és az erőszak alkalmazását szükségesnek látja, vagy pedig a járási közigazgatási hivatal rendelkezésére, ha komoly kilátás van arra, hogy a végrehajtó ellentállásra fog találni;

2. a rendőr- és közigazgatási hatóságok rendelkezéseinek és határozatainak végrehajtásához;

3. nyilvános bírósági tárgyalásokhoz a bíróság elnökének rendelkezésére, amennyiben az a rendnek a bíróság épülete előtt vagy épületében való fenntartására szükséges és a fegyőrök létszáma erre a célra nem elegendő.

4. Különleges esetekben egyes bírák vagy állami tisztviselők által megtartott tárgyalásokhoz, ezek felhívására;

5. nyilvános adók kényszerbehajtásához a pénzügyi hivatal felhívására;

6. az adó- és vámtörvények végrehajtásához, ha az adó- vagy vámtisztviselő személyes bízottsága komolyan veszélyeztetve van, az adó- vagy vámhivatal felhívására;

7. postajártok kíséréséhez, ha azok pénzt vagy más nagyobb értékeket szállítanak, a postahivatal felkérésére;

8. a vasút vagyonának és a vasúti közlekedésnek védelmére, valamint a rendnek a pályaudvarokon való fenntartására, ha erre a célra különleges viszonyok között a vasúti személyzet nem elegendő, a vasúti állomásfőnökség, sürgős esetben a vasúti rendőrbiztos felkérésére;

Képek a csendőrségi országos lovasmérkőzésről: Indításukra várakozó versenyzők.

9. az erdőrendészeti törvények végrehajtásához és a vadászat ellenőrzéséhez, ha az állami erdőszeti tisztviselők személye hivatalos eljárásuk alkalmával komoly veszélynek van kitéve, ezen tisztviselők kérelmére;

10. fogházak védelmére;

11. más hivatalos helyiségek vagy épületek, továbbá pénztárak védelmére, de csak különleges esetben és az érdekelt hatóság felhívására;

12. hivataloszolgák, fegyőrök, állami és községi rendőrök kérelmére, ha az azonnali közbelépés szükségére tényleg fennáll;

13. nagyobb csapatgyakorlatok alkalmával rendészeti célokra.

Az 1., 3., 4. és 12. pontokban foglalt esetekben a hatóságok és hatósági személyek a csendőrt közvetlenül is igénybe vehetik, egyébként a 17. §. határozványai mérvadóak.

A bírósági tárgyalásokhoz kirendelt csendőrök az elnök rendelkezése szerint a vádlottak őrizetét is ellátják. Foglyok elővezetésére és elvezetésére a csendőrséget csak akkor szabad alkalmazni, ha erre tényleg szükség van.

XXI. FEJEZET.

A csendőrség viszonya a hadsereghez.

82. §. A hadsereg tagjai, mint az államhatalom képviselői különösen kötelezve vannak arra, hogy az általános és helyi rendészeti rendelkezéseknek eleget tegyenek és hogy a csendőr ilyen irányú utasításait pontosan kövessék. Szolgálatban álló katonai egyének és zárt katonai alakulatok is kötelezve vannak erre, ha csak igen fontos szolgálati indokok ez alól kivételt nem követelnek.

Szolgálaton kívül levő egyes katonai egyének kötelesek szükség esetén a csendőrnek segítséget nyújtani. Szolgálatban álló katonai egyének erre szintén kötelezve vannak, ha csak szolgálatuk őket a segítségnyuj-

tásban nem akadályozza. Zárt katonai alakulatok parancsnokai szintén kötelesek a csendőr kérelmére, ha csak lehetséges, segítséget nyújtani.

Ha a csendőrnek katonai egyénnel szemben fel kell lépnie, úgy azt nyugodtan és lehetőleg feltűnés nélkül tegye meg.

83. §. Az elfogás joga a csendőrt katonai egyénekkel szemben is éppen úgy megilleti, mint polgári egyénnel szemben. Ha azonban az illető katonai egyén katonai épületben tartózkodik, — amelyekhez a hadijárművek is tartoznak — akkor a csendőr az elfogás eszközlését a katonai hatóságoktól kérje. Szolgálatban álló katonai egyének elfogatását csak elkerülhetetlen esetben kell eszközölni, pl. ha egy katonát a csendőr tettenér és sem katonai járőr, sem pedig előjáró nincsen jelen. Más esetekben, amikor csak lehet, katonát egyén elfogását lehetőleg a katonasággal kell elvégezteni.

Katonai egyén elfogásáról a járási közigazgatási hatóságnak jelentést kell tenni, ha csak az elfogottat a fennálló szabályok szerint nem a legközelebbi csapattestnek kell átadni, vagy ha az illető személyi adatainak megállapítása után nem bocsáttatott szabadon.

84. §. A 83. §. határozványai értelemszerűen alkalmazandók a katonai egyénnel szemben foganatosítandó házkutatások és lefoglalások eseteiben is. Katonai épületekben eszközözlendő házkutatásoknál és lefoglalásoknál a bünvádi perrendtartás 98. és 105. §§-aiban megnevezett polgári tisztviselőknél (bíró, ügyész) kívül a csendőrnek is közre szabad működnie. Nincs szükség a katonai parancsnokság engedélyére, ha olyan helyiségben kell házkutatást vagy lefoglalást eszközölni, amelyben kizárólag polgári egyének laknak.

85. §. Olyan esetekben, amikor a 83. és 84. §§-okban említett rendszabályok alkalmazására nincsen ugyan szükség, de mégis valamely szolgálatban álló katonai osztaggal vagy egyénnel szemben fel kell lépni, a csendőr szorítkozzék arra, hogy az osztag parancsnokát, illetve az illető katonai egyént az általa elkövetett ese-

lekmény meg nem engedett voltára figyelmezteti, eredménytelenség esetén az illető nevét és csapattestét feljegyzni és az esetet bejelentni.

Szolgálatban állónak akkor kell egy katonai egyént tekinteni, ha ezt igazolni tudja, kivéve azokat az eseteket, amikor az illető szolgálatban léte nem kétséges (pl. őrségen áll).

A katonai parancsnokság a csendőrnek a lak-tanyába való belepést vagy az ott való puhatolást nem tilthatja meg, ügyelni kell azonban arra, hogy a csendőr szolgálati ténykedésével a katonai szolgálat menetét se ne zavarja, se ne akadályozza.

A katonai hatóságok kötelesek a csendőr abbéli kérelmének is eleget tenni, hogy egy katonai kikérdezés végett egy, a katonai épületen kívülálló helyiségbe is előállítsanak, ha ezt a szolgálat megengedi.

Polgári ruhában levő katonai egyénekekkel szemben úgy kell eljárni, mint a polgári egyénekekkel szemben; ha azonban az illetők kétséget kizáró módon beigazolják, hogy a hadseregnek tényleges szolgálatban álló tagjai, velük szemben a jelen fejezet határozványait kell alkalmazni.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Gyújtogatás.

Nyomozták: **KAKAS LÁSZLÓ** törzsőrmester és **HORVÁTH FERENC** próbacsendőr (Alesút).

A csendőr legnehezebb feladatai közé tartozik a tüzesetek nyomozása. Eltekintve attól, hogy a tüzeset oka sokféle lehet s így elsősorban ezt a kérdést kell tisztáznunk, nagyon nehéz a bizonyítás.

Bűnjel nélkül nagyon nehéz valakire rábizonyítani valamely büncselekmény elkövetését, mert a közvetett, következtetésen alapuló bizonyítéknak soha sincs olyan ereje, mint egy-egy bűnjelnek, amely kikerülhetetlenül önmagától bizonyítja a gyanúsított bűnösségét. Az ilyen közvetlen, konkrét bizonyítékokat pedig éppen a gyújtogatás esetében vagyunk kénytelenek a legtöbb esetben nélkülözni, mert azok a büncselekmény természeténél fogva már annak lefolyása alatt, vagy pedig az oltási munkálatok során többnyire nyomtalanul megsemmisülnek.

Bizonyító erő szempontjából a bűnjel után a tanuvallomást kell sorolnunk. Ez is olyan bizonyíték, amelyet gyújtogatási esetben — mondhatni — sohasem találunk. Legalább is közvetlenül magára a büncselekmény végrehajtására vonatkozólag nem, hanem legfeljebb csak az előkészületi cselekményekre vonatkozólag s ezt is ritkán.

Tekintetbe kell továbbá vennünk azt a sajátságos lázas, pánikszerű izgalmat, amely az embereket egy-egy tüzeset alkalmával elfogja. Az ilyenkor fellépő fejvesztettség közepette még azok sem tudják a gyanús körülményeket megbízhatóan és használhatóan megfigyelni, akiknek arra különben alkalmuk volna.

A helyszíntől tehát alig várhatunk valamit s magára a büncselekmény elkövetésére vonatkozólag tanuvallomást aligha találunk.

Nem marad más hátra, mint az előzményeket kutatni s azokból következtetéssel összegyűjteni azokat az adatokat, amelyek amellettszólnak, hogy véletlen tüzesetről van szó, vagy pedig gyújtogatásról. Azután ugyancsak következtetéssel kell megkeresnünk a gyanúsított felé irányuló helyes fonalat.

A gyújtogatást érdekből, bosszúból vagy beteges gyújtogatási — pirománikus — hajlamból követik el. Az utóbbi a legritkább.

Akár érdek, akár bosszú az ok, gyökerét szinte teljes biztonsággal a káros személyi körülményeiben találhatjuk meg. Ha érdek volt a gyújtogatás oka, akkor a káros a tettes vagy felbujtó, ha pedig bosszú okozta a gyújtogatást, akkor is a károsultól kiindulva tudhatjuk meg, kik a haragosai s azok közül kit lehet alaposan gyanúsítani.

Pozitív adataink ugyan nincsenek, de valószínűleg helytálló az a megállapításunk, hogy a mai súlyos gaz-

dasági viszonyok között, a házard spekulációk korában az érdekből elkövetett gyújtogatások nem tartoznak a ritka esetek közé.

S ez a körülmény csak megerősíti azt a megállapítást, hogy a nyomozást a káros személyi viszonyainak kutatásán kell kezdenünk.

Ehhez azonban nagy tapintat, szinte diplomatikus ügyesség szükséges. Arra ugyan nagyon óvatosan kell ügyelnünk, hogy a kározt a kára mellett még esetleg ártatlan meghurcoltatással is ne sújtsuk. Éppen elég csapás az valakire, ha akaratán kívül leég a háza vagy gabonája, bánjunk hát csinyján az ilyen gyanúsítással, főleg pedig annak a nyilvánosság elé vitelével.

A már előzőleg elmondottakon kívül ez is ok arra, hogy a tüzesetek nyomozása tulajdonképpen ne is nyomozás, hanem adatgyűjtés legyen s az is a legnagyobb óvatossággal, csendben történjék.

Persze, hogy az hosszabb időt igényel. De az nem baj. Még mindig jobb hosszabb idő alatt érdemlegesen és alaposan tisztázni az ügyet, mint egy erélyes, de elhamarkodott nyomozással elrontani a dolgot, esetleg ártatlanul meghurcolni valakit.

Az óvatosság mellett szól a dolog érdeme is. Tudjuk, hogy törvényeink nem büntetik azt, aki a saját vagyontól felgyújtja, ha ezzel másnak a vagyontól nem veszélyeztet.

Az érdekből elkövetett gyújtogatás esetében legtöbbször nem is gyújtogatással, hanem biztosítási csalással állunk szemben. A biztosítási csalás tényálladához pedig okvetlenül szükséges, hogy a gyanúsított felvegye a biztosított összeget vagy ezt legalább is megkísérelje, mert enélkül nincs büncselekmény s ha azt be nem várjuk, nem tettünk egyebet, mint hogy — dobbal akartunk verebet fogni.

A kározt tehát ne kezeljük gyanúsítottként, még ha gyanúsítjuk is, ha csak arra a gyanúra abszolút biztos alapunk nincsen. Ha biztosítási csalás a szándéka, akkor ügyis sürgős számára a biztosított összeg felvétele, s ezzel nem fog sokáig várni.

Mindezekből természetesen nem szabad olyan következtetést levonni, hogy hát ha tűz van, akkor ügyis oda minden bűnjel, az emberek is mindenre gondolnak, csak éppen arra nem, hogy gyanús jelenségeket a nagy zürzavarban megfigyeljenek s így mert se bűnjel, se tanú, hát mi is csak bámészkodjunk az ég felé csapó lángnyelvekre és a velük viaskodó vízsugarakra s legfeljebb csak a rendfentartással bábelődjünk. Éppen ellenkezőleg! Azon frissiben kell a nyomozás számára menteni, ami még menthető. Rögtön ki kell kérdezni az embereket, hogy mit láttak, hol ütött ki a tűz; megfigyelni, hogyan viselkedik a tulajdonos stb. Szemfüles járőr értékes megfigyeléseket tehet maga is. A későbbi helyszíni szemlét pedig — amit mindenestre meg kell tartanunk, még az eredmény legkisebb reménye nélkül is — lehetőleg szakértővel végezzük.

Térjünk át ezek után egy gyakorlati példára, Kakas törzsőrmester nyomozásának a leírására.

1925 október 26-án ¼ órakor Sz. J. vértessedozi terménykereskedő háza kigyulladt és a háztető leégett. A tüzoltók éberségének nagy része volt abban, hogy a tűz továbbterjedését meg lehetett gátolni, mert a tüzet gyorsan észrevették.

Hamarosan ott termelt egy járőrünk is, amely az őrsre bevonulva, arról a gyanújáról tett jelentést, hogy a tüzet gyújtogatás okozta. Ez azonban csak általában támasztott, inkább megérzett gyanú volt, mert a tüzeset alkalmával a járőr konkrét gyanús körülményt nem figyelt meg.

Kakas törzsőrmesternek feltűnt, hogy a károsnak egy-két óra alatt aránylag nagyon sok gabonája égett el. Már tudniillik a káros előadása szerint. Gyanút fogott és dicséretes ambíciótól sarkalva, kérte a nyomozás megejtése végett szolgálatba való vezénylését. Másodsensendőrként Horváth Gyula próbacsendőrt adta melléje az őrsparancsnok.

Ismerte Szt.-t, tudta róla, hogy gabonakereskedéssel foglalkozik. Mindenekelőtt azt akarta tudni, hogy a tüzet megelőző időben mit szállított el a raktárból s így első útja a vasúti állomásra vezetett. Így akarta ellenőrizni Sz.-nek azt az állítását, hogy nagy mennyiségű gabonája pusztult el a tűzben.

Az állomásfőnöktől megtudta, hogy Sz. szeptember 15-én 103.63 q, október 5-én 141.72 q és október 24-én

Képek a csendőrségi országos lovasmérkőzésről: A díjak.

100.71 q búzát szállított el vasúton. Október 27-re pedig megrendelt egy vaggont, de nem vette igénybe. Állítólag azért nem, mert elégett a szállítandó gabonája. A tüzet közvetlenül megelőző időben tehát nagymennyiségű gabonát szállított el és egy nagyobb mennyiség szállítása céljából a tűz után következő napra rendelt vaggont.

Most már azt kutatta Kakas törzsőrmester, hogy mennyi gabona fért el a padlásra. Ezt könnyen megállapíthatta volna a helyszínen, de a káros előtt — helyes érzéssel — el akart kerülni minden olyan tevékenységet, amelyből az ellene irányuló gyanúra következtethetett volna. Ezért elment ahhoz az építőmesterhez, aki Sz. házat építette s akinél a ház tervrajzát meg is találta. Abból megállapította, hogy a padlás 24 m. hosszú és 6 m. széles; 100 q-n felüli mennyiségű kukoricát tehát azon elraktározni nem lehetett.

A vasúti főnököt és az építőmestert megkérte, hogy tartsák titokban az érdeklődését, mert nem akarja, hogy Sz. ezt meghallja.

Azután betért a községházára, ahol a jegyző és a bíró társaságában találta Sz.-t, aki kedélyesen, mit sem sejtve üdvözölte a járőrt s a viselkedéséből egyáltalában nem lehetett arra gondolni, hogy a tűz miatt el van keseredve. Ellenkezőleg, inkább jó kedve volt. Ami természetesen hozzájárult ahhoz, hogy Kakas törzsőrmester gyanúja megerősödjék.

Közben megérkezett a biztosító társaság embere s míg az a károossal tárgyalt, a járőr felhasználva a jó alkalmat, maga mellé vette a bírót és mintha csak véletlenül vetődnek arra, megjelent a helyszínen. Eggett gabonának nyomát sem találta. Mindössze néhány q búzát talált, amit a raktárból kidobáltak és vízzel lelocsoltak a tűz alkalmával. A raktár falai füstösök voltak s a falon kivehető volt a kihányt néhány q búza nyoma. Egyébként semmi jele annak, hogy ott több gabona is volt. A raktár felett néhány padlásdeszka fel volt szakítva. Valószínűleg azért, hogy a tűz a padlásról a raktárba is becsaphasson. A ház belsőjében semmi kárt sem okozott a tűz.

A háziakkal folytatott rövid beszélgetés után a községháza felé vette útját a járőr. Szép nyugodtan, mint ha minden különleges cél nélkül helyi ügyelet-porlyázná. Megint összetalálkozott a károossal, aki bőbeszédűen ujságolta, hogy rövidesen felveszi a 185 millió korona biztosítási összeget.

Most azután Kakas törzsőrmester ügyesen kikérdezgette Sz.-t, hogy ki a haragosa, ki gyűjtötte fel a házat s hogy mennyi gabonája pusztult el. Sz. kapott a szájába adott szón s bár nem nevezett meg senkit, erősen állította, hogy bosszú műve volt a tűz. A kára több száz millió. Kakas törzsőrmester persze nagyon megsajnálta a kárvaltott embert s ezt kellően tudomására is adta.

Sz.-t annyira meghatotta a csendőrök „megérő részvéte”, hogy elsütötte az öreg ágyút. Vannak emberek, akik — ha nincs igazuk — annál erősebben hangszóllyozzák és bizonyítják az igazukat, minél könnyebben elhiszi azt nekik valaki. Az ilyen feltűnő bizonykodás rendszerint takargat valamit. Akinek valóban igaz van, az könnyen elhiszi, hogy — hisznek neki és nem bizonykodik sokat. Sz. tehát véglegesen be akarta magát biztosítani minden meglepetés ellen s erre a célra igen alkalmas anyagnak találta a „pubaszivó és hiszékeny” Kakas törzsőrmestert. Felajánlotta, hogy nézze meg a könyveit és győződjön meg az igazságaról a saját szemével.

Hát éppen ez kellett Kakas törzsőrmesternek. Mert azt nagyon jól tudta, hogy önhatalmulag ezt nem teheti meg, erre az utasítás nem ad neki jogot, sőt kifejezetten tiltja azt. De ha a káros akarja, hát miért ne!

Es kellő húzódozás után ráállott, hogy megnézi a könyveket.

Sz. azt hitte, hogy Kakas törzsőrmester csak rideg számokat és betűket lát az iratokban s nem lesa arra gondja, hogy azokat összefüggésbe hozza az állomásfőnöktől nyert adatokkal. Mert erről Sz. nem tudott és nagyon jó, hogy nem tudott róla, különben nem jutott volna hozzá a járőr az iratokhoz.

Kakas törzsőrmester tételenként tett egy-egy meg-

jegyzést, megkérdezte, hogy a gabonát kitől vette Sz., aki erre észbekapott és azt válaszolta, hogy nem emlékszik az illető gazdák nevére. Az iratok között feküdt a székesfehérvári gőzmalom r.-t. egy levele, amely arra szólítja fel Sz.-t, hogy az október 18-án bejelentett 195 q búzát sürgősen szállítsa le s e célból 190 drb. zsákokat küldött számára.

Megállapította Kakas törzsőrmester, hogy tényleg volt abban az időben Sz.-nek 100 q búzája, de nem a raktárában, hanem a gazdánál. Ezt a búzát abból az 55,000,000 koronából vásárolta, amelyet erre a célra az említett r.-t.-től vett fel.

Le is szállította a búzát, de nem a megbízó cégnek, hanem a esikvári gőzmalomnak s ezzel szerződészegő lett. Ezekután még kevésbé lehetett bízni a jóhiszeműségében.

A járőr ezután utána járt a környéken, hogy kiktől vásárolt gabonát Sz. Megállapította, hogy a könyvekben kimutatott tételeket valóban megvette, de mindössze 6 q-t raktározott el magánál, a többit közvetlenül az eladótól szállította vasútra.

A könyvek átvizsgálása tehát tisztázta azt a kérdést, hogy mennyi gabona volt Sz.-nél elraktározva a tűz idejében. Nem több, mint 6 q s így kétségtelenül vált Kakas törzsőrmester előtt, hogy Sz. maga gyűjtötte fel a házat, hogy a biztosított összeget felvehesse s így zilált anyagi helyzetét rendezni tudja. A vaggont is azért rendelte meg a tüzeset utáni napra, hogy jóhiszeműségét ezzel is igazolhassa.

A további adatgyűjtés során megtudta a járőr, hogy a tűz erős fellobbanással ütött ki és a tető egész hosszában egyszerre borult lángba.

Ez a körülmény arra a gondolatra vitte a járőrt, hogy Sz. valami gyúlékony folyadékkal leöntötte a padlását s úgy gyújtotta fel.

Utána nézett a kereskedésekben, hogy Sz. a tüzesetet megelőző időben mit vásárolt és nyomára jött, hogy a tüzet megelőző napon 29 liter petrolumot vett, holott egyébként csak 1—2 liter szokott vásárolni.

Azt is megtudta Kakas törzsőrmester, hogy Sz. 231 kőve, tehát nagymennyiségű baltacint (takarmányfajta) rakott fel a padlására, amely száraz állapotban rendkívül gyúlékony.

Talált azután egy mosónőt, aki október 14-én fent járt ruhát teregetni Sz. padlásán s nem látott egyebet, mint 2—3 q tengerit és 15—20 kg. babot. Október 26-án pedig a raktárban is járt a mosónő s ott mindössze 5—6 q búzát látott.

Gril Géza, a járási tűzoltók felügyelője is értékes szakértő tanúságot tett. Szerinte nem lehetett nagyobb mennyiségű gabona sem a padláson, sem a raktárban, mert elégett gabonának nyomát sem találta s a tüzet sem lehetett volna oly gyorsan lokalizálni.

A szomszédok égő petrolumra emlékeztető büzt éreztek a tűz keletkezésekor.

Még arra is kiterjedt Kakas törzsőrmester figyelme, hogy Sz. gondoskodott-e kocsikról az október 27-re tervezett szállítás céljaira. Kisült, hogy Sz. agyafúrtsága már nem futotta ennyire. Vaggonról gondoskodott, de kocsikról nem.

Mikor azután Kakas törzsőrmester Sz. elé tárta az ellene szóló bizonyítékokat, ez kijelentette, hogy minden úgy történt s nem marad számára más megoldás, mint hogy főbe lövi magát.

A járőr azonban talált ennél enyhébb megoldást: őrizetbe vette Sz.-t és átadta a székesfehérvári kir. ügyészségnek.

Három és fél évi fegyházbüntetésre ítélték el.

A hiúság oly szilárd horgonyt vetett az emberi szívben, hogy a napszámos, a földhöz ragadt pór úgy dicsekszik, ép úgy megköveteli a maga bámuloit, mint a bölcsész, a tudós. Akik a dicsőség ellen írnak, abban a dicsőségben akarnak részesülni, hogy jól, szépen írtak; s akik a művet elolvassák, arra a dicsőségre törekszenek, hogy elmondhassák, hogy ők e művet elolvasták; s talán én is, aki e gondolatot leírom, ily dicsőségre töreksem s akik elolvassák, szintén.

Pascal.

SPORT

Csendőrségi országos lovasmérkőzés a Vérmezőn.

Folyó évi országos lovasmérkőzésünket május hó 15. és 16-án rendezte és bonyolította le a budapesti csendőr kerületi parancsnokság, fennakadás nélkül, valóban mintaszerűen. Első nap a selejtezés, másnap a főverseny zajlott le.

A jó rendezést a lovasok és a nézők egyaránt meg is érdemelték. Tavaly 80, az idén már 105 volt a benevezők száma. A közönség pedig a legelőkelőbb körökből és igen szép számban gyülekezett egybe a főverseny napján, június 16-án délelőtt, tanújelét adva ezzel nemcsak lovas-sportunk, de testületünk iránt érzett megbecsülésének és szeretetének is.

Kormányzó Úr Ö Főméltósága is elismerte a verseny értékét és jelentőségét azzal, hogy megjelenésével kitüntetett bennünket. Kivüle ott láttuk a közönség sorában *Augusztá és Izabella* kir. hercegnőket, *Rakovszky Iván* belügyminisztert nejevel, vitéz *Bulcsi Janky Kocsárd* lovassági tábornokot, a m. kir. honvédség főparancsnokát, vitéz *Horthy Istvánt* ny. lovassági tábornokot, a Magyar Lovassport Egyesületek Országos Szövetségének elnökét, *Ludwig György* gyalogsági tábornokot, *Algya Papp Sándor* és vitéz *Kárpáthy Kamilló* altábornagyokat, vitéz báró *Thán Károly*, *Panajott Sándor*, *Kontz Sándor*, *László Albert* ny. altábornagyokat, *Tóthváradny Asbóth István*, *Kiss Ferenc*, *Schrantz Ödön*, *Köller György*, *Takács György*, *Ziegler Emil*, *Ambrózy Gyula* tábornokokat, *Mészáros János*, *Wildner Károly* ny. tábornokokat, *Wulff Olaf vezérkapitányt*, a m. kir. folyamórség felügyelőjét, dr. *Hüttl Gusztáv* ny. tábornok-hadbíró, *Burián Mihály* és *Bölcsházy Béla* dr. ny. tábornok orvosokat, *Szöke Béla*, *Fischer József*, *Schill Ferenc*, *Schönherr Károly*, *Lózsa Jenő*, *Márialaky Imre*, *Nemessányi Lajos*, *Arady István*, *Kleiner Gyula* csendőr ezredeseket, *Weith Henrik*, vitéz *Ujfalussy Gábor* ezredeseket, *Görgey György* testőr ezredes, *Deák Gyula*, *Hegedüs Gyula* ny. csendőr ezredeseket, *Karkass Kornél*, *Juhász István* ny. hadbíró ezredeseket, *Karaffiáth Jenő* államtitkárt, *Végh Kálmán* h. államtitkárt és az előkelő társaságok számos más tagjait, akiknek nevét nem sikerült feljegyeznünk.

A versenybe — külön elbírálás szerint — az államrendőrség is bekapcsolódott. Az államrendőrség képviseletében ott voltak: *Marinovich Jenő* rendőr főkapitány, *Szeszlér Hugó* dr. és *Nagy Károly* dr. rendőr főkapitányhelyettesek, *Török János* dr. rendőr főparancsnok és a rendőrtisztviselői karból számosan.

A Vérmező két szegélyét ellepték az érdeklődők ezrei.

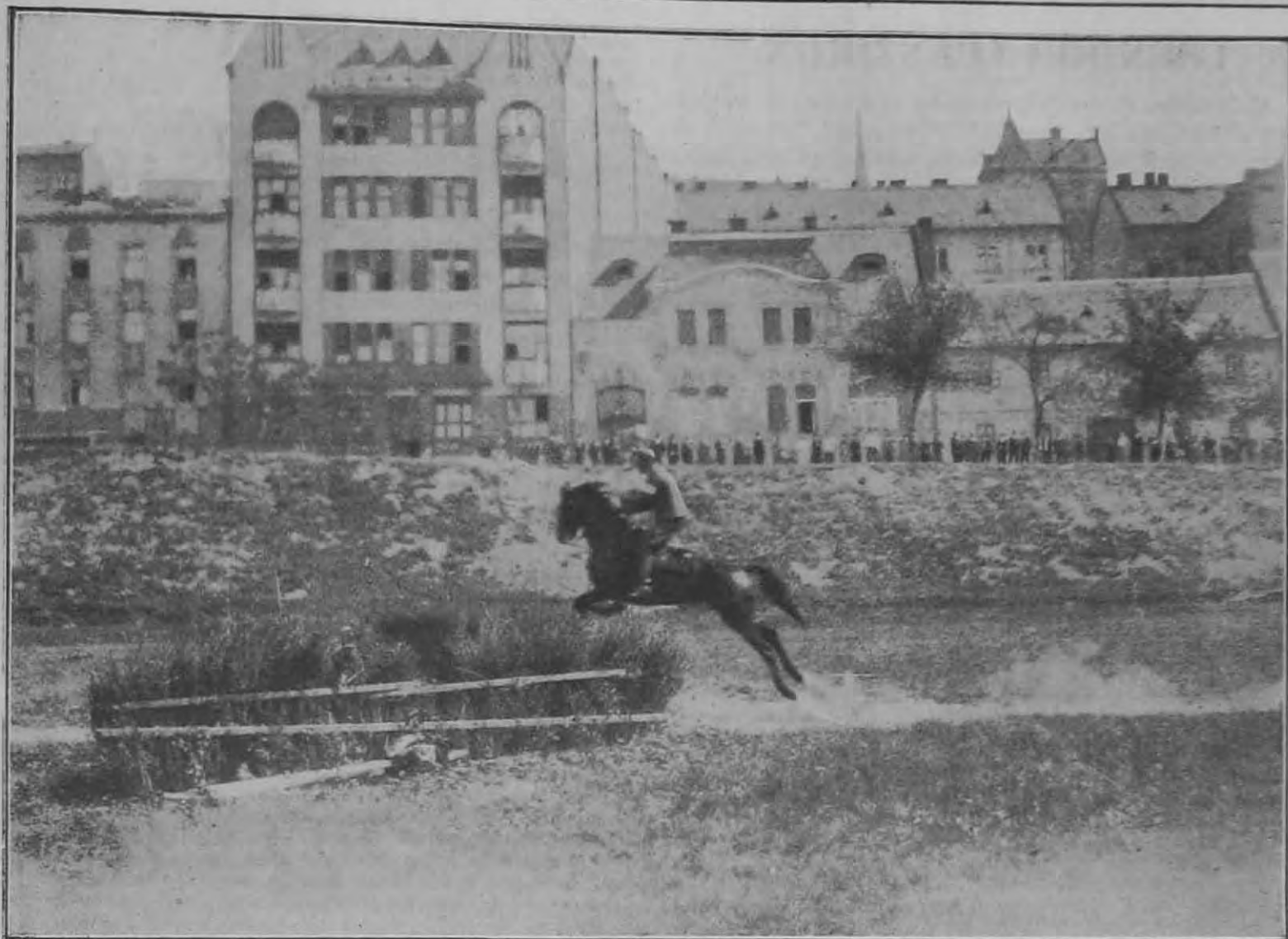
Az első napon megtartott elméleti verseny anyaga a régi Lovassági Gyakorlati Szabályzat I. része, a Lőügyi Szabályzat I. és II. része, a nyergelés, kantározás és málházás volt.

A lovasmérkőzésen elbírálás alá esett a lovak díjlovaglásszerű előlovaglása mindhárom jármódban, különös tekintettel a lovas ügyességére és a lóra gyakorolt befolyására, ülésére és lovaglásának tetszetőségére. A bírálatot a M. L. E. O. Sz. lovas mérkőzési szabályainak szellemében *Prónay Sándor* ny. tábornok, *Malanotti Lajos* ny. alezredes, vitéz *Vécsey Aladár* őrnagy és *Geszler Ferenc* százados együttműködéséből alakított zsűri végezte.

A versenyzők 3 csoportban indultak. A csoportban a lovas fegyvernemnél szolgált tisztek, B. csoportban a gyalogos tisztek, C. csoportban az altisztek és legénység.

A vándordíjra kerületenkint összeállított oly lovas csapatok pályázhattak, amelyekben legalább 1 lovas, 1 gyalog fegyvernemből való tiszt és 1 legénységi állománybeli csendőr is versenyzett.

Tiszteletdíjat és érmet a gyalog fegyvernemnél szolgált csendőr tisztek első 6 helyezettje, a lovas fegyvernemnél szolgált tisztek első 3 helyezettje és a legénység 12 első helyezettje nyert. Ezenfelül tisztelet-

Képek a csendőrségi országos lovasmérkőzésről: Egy versenyző ugratás közben.

díjazásban a tisztek általában 12 első helyezettje, éremdíjazásban pedig a tisztek és legénység első 15 helyezettje részesült.

Örömmel és teljes tárgyilagossággal állapítjuk meg, hogy lovaink és lovasaink sokat haladtak tavaly óta s immár elmondhatjuk, hogy a csendőrségnek jó lovasai és jó lovai vannak. A bírálatok legilletékesebb tényezők véleménye is alátámasztja a megállapításunkat.

Örvendetes fejlődést mutattak az államrendőrség lovasai is.

A verseny 8 órai kezdettel 13 óráig tartott. A vígan lengő zászlók s a Vérmezőn köröskörül egybegyűlt nézők ünnepi díszadtak a Vérmezőnek, amihez hozzájárult a honvédszenekar közreműködése is.

A Vérmező vár alatti szegélyén táboroztak a lovasok s onnan indultak csoportonként ki a mezőre, a zsűri és a közönség bíráló szeme elé. A közönség derűs hangulatban, gyönyörködve nézte a pompás lovak és a délceg lovasok valóban szívet-lelket gyönyörködtető látványosságát, együttmaradva a verseny végeztéig, amikor a belügyminiszter neje Ónagyméltósága kiosztotta a szebbnél szebb tiszteletdíjakat.

Mi pedig azzal a jóleső tudattal távoztunk a Vérmezőről, hogy eljöttek a versenyünkre mindazok, akiknek érdeklődése számunkra megbecsülést és értéket jelent s erre az érdeklődésre lovasaink nem váltak méltatlanokká.

Helyezések: A csapatversenyben 1. Szeged, 2. Ecsi, 3. Budapest. A vándordíjat tehát az idén a szegedi kerület vitte haza.

Bajnokok: Papp László főhadnagy (Ecsi) és Batta Bálint tiszthelyettes (Miskolc).

A csoportban 1. Papp László főhadnagy (Ecsi), 2. Faber Rezső főhadnagy (Ecsi), 3. Szüle István százados (Szeged).

B) csoportban 1. Nagy István százados (Miskolc),

2. Ládai István százados (Pécs), 3. wehrfesti Armandola Wladimir őrnagy (Szeged), 4. Mildschütz Kálmán főhadnagy (Debrecen), 5. Mariska György főhadnagy (Debrecen), 6. Csia István főhadnagy (Ecsi).

C) csoportban 1. Batta Bálint tiszthelyettes (Miskolc), 2. Erdő Endre esendőr (Miskolc), 3. Tassonyi András őrmester (Miskolc), 4. Palásti Imre tiszthelyettes (Szeged), 5. Leskó Lajos tiszthelyettes (Miskolc), 6. Péntes Lajos törzsőrmester (Debrecen), 7. Társi Lajos őrmester (Miskolc), 8. Barta György törzsőrmester (Debrecen), 9. Bokor László esendőr (Szeged), 10. Józsa György törzsőrmester (Debrecen), 11. Maronyi Márton törzsőrmester (Miskolc), 12. Szabó József őrmester (Budapest).

A rendőrség versenyében a tisztviselők között győztes Kollár Elemér főfelügyelő, második Tóth Gyula felügyelő. A legénységi versenyen 1. Fehér Lajos felügyelőhelyettes, 2. Schneider Lajos felügyelőhelyettes, 3. Bartos József felügyelőhelyettes, 4. Kiss Ferenc felügyelőhelyettes, 5. Áldott István őrmester. Valamennyien tiszteletdíjat és érmeket kaptak.

Erény, tehetség, jóra való viselkedés mellett is kiállhatatlan lehet az ember; a modor, melyet mint jelentéktelen dolgot olyan gyakran elhanyagolunk, igenis a modor teszi, hogy jót vagy rosszat hiszünk-e felőlünk; ha csak kissé ügyelünk arra, hogy modorunk kellemes legyen, már elejét vettük az emberek rossz ítéletének. Jóformán semmi sem kell ahhoz, hogy büszkének, neveletlennek, mindenkit megvető, nem szíves embernek higgyenek; de még kevesebb kell ahhoz, hogy épen az ellenkezőt tartsák rólad. La Bruyère.

CSENDŐR LEKSZIKON

43. **Kérdés.** *Bűncselekményt követ-e el az a protestáns lelkész, aki az istentisztelet kiegészítő részét tevő egyházi beszéd elmondása végén a templomban egybegyűlt nép előtt botránnyosan részeg állapotban jelenik meg a szószéken?*

Válasz. A lelkész cselekménye a Btk. 191. §-ába ütköző, a vallás szabad gyakorlata ellen elkövetett vétség, mert az állam által elismert vallás szertartásai gyakorlatára rendelt helyiségben nyilvánosan botránnyt követett el. Ez a cselekményt mindenki elkövetheti, tehát a lelkész is, mert itt a vallási szertartás gyakorlására rendelt helyiség meggyalázásáról s büntetőjogi védelméről van szó. A cselekmény sérti az emberek vallási érzületét s egyben megtámadása a vallás szabad gyakorlatának, mint általános polgári jognak. A cselekmény itt annyival súlyosabb, hogy az istentisztelet megzavarását is magában foglalja.

A Btk. 190. §-a a vallási szertartásnak erőszakkal megakadályozásáról vagy erőszakkal megzavarásáról szól, tehát a kérdésben foglalt esetre nem vonatkozhat.

44. **Kérdés.** *Valaki kipróbálás végén átadja zseboráját barátjának, majd attól annak tudtán kívül visszaveszi. Ezt követően felhívja barátját, hogy az órát adja vissza. Az órát természetesen nem kaphatván vissza, sikkasztás miatt tesz feljelentést barátja ellen. Mi az esetben büntetőjogi megítélése?*

Válasz. A zseborá tulajdonosa azzal, hogy óráját az azt használó barátjától, bár annak tudtán kívül visszavette, bűncselekményt nem követett el. A Btk. 368. §-ába ütköző jogtalan elsajátítás vétsége csak akkor forogna fenn, ha a zseborá átengedett használata a használóra nézve előzetes megállapodás folytán használati vagy megtartási jogot alapítana meg az óra tulajdonosával szemben. Erről pedig ebben az esetben sincsen szó. Ellenben a zseborá tulajdonosának az a ténye, hogy barátját a zseborá visszaadására rosszhiszeműleg felhívta, kétségtelenül arra irányult, hogy az eltűnt zseboráért magánjogilag felelőssé tegye. Cselekménye tehát jogtalan vagyoni haszon szerzésére irányult, fondorlatos módon. Ez tehát a Bn. 50. §-ába ütköző csalásnak kísérlete. Az a ténye pedig, hogy barátját később, tudva hamisan sikkasztás miatt feljelentette, a Btk. 227. §-ába ütköző hamis vád. Ha a zseborá használójától az órát valóban ellopta volna valami idegen, s emiatt már nem kaphatta volna meg az órát a tulajdonos, csak polgári peres úton tisztázandó kártalanításnak van helye. A zseborá birtalója ily körülmények közt büntetőjogi felelősséggel nem tartozik.

45. **Kérdés.** *Valaki a falusi nép körében azt híreszteli, hogy a magyar pénz rövid időn belül értékét veszti s így az cselekszik helyesen, aki terményeit külföldi pénzért adja el. Milyen bűncselekmény ez?*

Válasz. A híresztelés olyan valótlan tényállítást foglal magában, amely sérti a magyar állam hitelét, tehát a híresztelő az 1921:III. t.-e. 7. §-ának 1. bekezdésébe ütköző, a magyar állam megbecsülése ellen irányuló vétséget követi el. Ezzel rokon cselekmény az, ha valaki a magyar államjegyekre vonatkozólag becsmérlő kijelentést tesz, vagy azokat tüntetőleg összetépi. Itt nem lévén szó tényállításról, de egyébként is az ilyen magatartás nem közvetlenül a pénzjegy értékelése ellen irányul, hanem az állam és a nemzet tekintélye ellen, amelyet bizonyos vonatkozásban az állam által kibocsátott pénz jelképez, az ily cselekmény az 1921:III. t.-e. 8. §-ába ütköző vétség tényálladékát merítheti ki.

46. **Kérdés.** *Mit kell érteni büntetőjogi értelemben a közönségesen használt „rablógyilkosság” elnevezésen?*

Válasz. A „rablógyilkosság” nem büntetőjogi fogalom, mert ilyen elnevezést a Btk. nem ismer. Ha a rablással összefüggően gyilkosságot is követnek el, akkor a Btk. 344. §-ába ütköző rablás büntetettének és a Btk. 278. §-ába ütköző gyilkosság büntetettének anyagi halmazata létesül. A tettést tehát két különálló bűncselekmény

miatt vonják felelősségre. Ha a rablással összefüggően nem gyilkosságot, hanem szándékos emberölést követnek el, akkor a cselekménynek büntetőjogi megjelölése ez: a Btk. 344. §-ába ütköző, a 349. §. 2. bekezdése szerint minősülő rablás büntetése. Itt tehát a szándékos emberölés a rablással egységes tényálladékot összefoglalt büntetett alkot. Ebben az esetben tehát nincs szó sem anyagi, sem eszmei halmazatról, hanem a tényálladéknak Btk. által létesített törvényes egységéről.

47. **Kérdés.** *Mit jelent ez az elnevezés: agent provocateur (azsán provokátor) s van-e az ezzel az elnevezéssel megjelölt egyénnek bűnvádi felelőssége?*

Válasz. Agent provocateur-nek azt nevezik, aki reábir valakit büntetendő cselekmény megkezdésére, de csak azért, hogy az illetőt a bűn elkövetésén rajtakapják, azonban ő maga, az agent provocateur gondoskodik a büntett befejezésének megakadályozásáról. Magyarul tehát ezt a műveletet „beugratás”-nak nevezhetnők. Az ilyen cselekmény erkölcsi szempontból kifogás alá esik, sőt visszataszító, de miután csak beugratásra irányul, elvileg nem büntethető, bár rendszerint veszélyes játék a bűnelkövetéssel. Ha azonban a beugrató a cselekmény véghezvitelének meggátolásában nem működik közre vagy a meggátolás nem sikerül, semmi akadálya sincs annak, hogy mint bűnrészt felelősségre vonják. A „beugratott” az elkövetett bűncselekményért természetesen épen úgy felel, mintha valódi „felbujtó” bujtatta volna fel.

A mindennapi életben gyakran fel szokták vetni a fogalom félremagyarázásával az agent provocateur-kedés kérdését abban az esetben, ha a hatósági közegek valamely bűncselekmény leleplezése végén a sértett meghívására közreműködnek. Ez rendszerint zsarolás esetén szokott előfordulni, amikor a zsaroló kísérlet megtörténte után a sértett színelg belmegy abba, hogy megszaroltassa magát, de amikor a kiszarolt összeget a zsarolónak átadja, előre értesített és elbujtatott hatósági közegek a kiszarolt összeg átvétele után a megelégedetten távozó zsarolót nyomban elfogják s a rendszerint megbeszélte jellel ellátott bankjegyeket tőle mint bűnjelet s tárgyi bizonyítékot elveszik.

Szerintünk a hatósági közegeknek ilyen szereplése nagy megfontolást igényel s csak bizonyos esetekben helyeselhető. Nem tekintve azt, hogy az ily körülmények közt befejezett bűncselekmény jogi megítélése a bíróságot gyakran hozza nehéz helyzetbe, mert a beugratott zsaroló sokszor áll elő azzal a vakmerő és arcátlan védekezéssel, hogy beugratás áldozata, a hatósági közegeknek nem lehet feladatuk, hogy bűncselekményeknek szemük láttára való elkövetését eltűnjék. Már pedig ilyenkor nem lehet tagadni, lényegileg ez az eset, bármennyire szembeszökő legyen is a befejezett bűncselekmény veszélytelensége. Az igazságszolgáltatásnak a büntett méltó megtorlásában, a bűnöző leüleázásában rejlő nagy érdeke és a hatóságok tekintélye tehát bizonyos súrlódó felületeket teremthet a leírt körülmények között.

48. **Kérdés.** *Mi az értelme a salvus conductus kifejezésnek?*

Válasz. A salvus conductus elnevezés magyar fordításban a védőlevél, szabad elvonulást, különleges oltalmat biztosító menetlevél szavakkal lenne visszaadható. Az ilyen irattal, salvus conductussal rendelkező egyén a régi jog szerint az állam fejének különleges védelme alatt állt, s ha az ilyennek bárki is bántalmat okozott, az a felségsértéssel volt egyértelmű. A nemzetközi jog újabb értelmezése szerint salvus conductust olyan külföldön tartózkodó büntettesnek adnak, aki az üldöző állam joghatósági körén kívül tartózkodik s kiadatás útján sem keríthető kézre, viszont valamely ügyben az állam fontos érdeke kívánná, ha az üldöző állam területén megjelenék. Az ilyen egyént ideiglenesen mentesíti a salvus conductus attól, hogy míg az illető üldöző állam területén tartózkodik, meghatározott időn belül bűnvádi felelősségre nem vonják, illetve nem tartóztatják le.

Megjegyezzük, hogy magyar törvényeink nem tartalmaznak olyan rendelkezést, amely ilyen salvus conductus kiállítására valamely hatóságot feljogosítana. Nincs joga ilyen rendelkezés kibocsátására az állam fejének sem, bár látszólag ilyen jogosítvány az állam

fejének kegyelmező jogában bennfoglaltatik. Természetesen azonban, hogy más a kegyelmező jognak lényege s egészen más a büntetésnek adott, fent ismertett salvus conductus kiadására vonatkozó jog.

Ezekből következik, hogy a napilapok akkor, amidőn az utóbbi időben salvus conductus néven emlegettek egy olyan állítólagos okiratot, amely szerint egy állami főhatóság bizonyos egyéneket eleve biztosított volna arról, hogy őket bűnös cselekmény elkövetése esetén tettük következményeitől mentesíti, a salvus conductus fogalmának teljes félreértéséről s jogbeli tudatlanságról tettek tanuságot. Arról nem is szólnunk, hogy aligha képzelhető művelt állam, amelyben egy hatóság ilyen ostoba és törvénybe ütköző okiratot állítana ki, amellyel magának ártana, de nem használna senkinek sem.

Felhívás a bajtársakhoz!

Mindnyájunk vágya és munkás életünk célja, hogy életünket elviselhetőbbé tegyük, előre nem látott és váratlanul reánk szakadó kiadásunk viselését pedig megkönnyítsük.

Ebbeli törekvésünk megvalósításához egy lépéssel közelebb jutunk akkor, midőn a Nyugdíjas Csendőrök Országos Segélyegyesületének megalakítását a Csendőrségi Lapok 10—1926. számában ismertettük és ezen ismertetésünket a nyugállományú esendőregényeknek külön is megküldöttük.

Minékünk esendőröknek a hivatásunk és törekvésünk egyenként megintézményesen is azonos. Anyagi bajainkat és gondjainkat e segélyegyesületbe tömörítve csökkenthetjük. Minél számosabban leszünk az egyesület tagjai, annál többen osztjuk meg az élet terheit. E segélyegyesület valamennyiünk érdekét egyenlő szeretettel fogja szolgálni, egyedül a bajtársak megértő támogatásától függ segélyegyesületünk megalakítása és hatalmassá fejlesztése.

Ne kétségeskedjünk, ne halogassuk a segélyegyesület megalakítását; habozás nélkül lépünk be tagjai sorába. Nézzünk szét és meglátjuk, hogy más testületek és intézmények már régen önszegélyező egyesületbe tömörültek. Testületünknek módjában áll olyan hatalmas segélyegyesületet alakítani, melynek párja sem ma, sem ezután nem lenne.

Egyesületünk beiratkozási, tagsági és temetkezési díjai a legkisebbre vannak tervezve. Befizetésük takarékosra és tökegyűjtésre ösztönöz. Legyünk elő gondoskodással és bajainkkal ne terheljük meg családunkat vagy hátramaradtjainkat is.

Segélyegyesületünk ügyeit a tagok egyetemére fogja intézni. Egyedül a mi megszívlelésünktől függ azt oly méretűvé fejleszteni, hogy a magyar esendőröknek valóban áldást hozzon. Megalkotandó alapszabályunkat és közgyűlésünk határozatait végrehajtó szerveinkbe (elnök, alelnökök, választmány, felügyelőbizottság, elnökség) oly tagtársakat iparkodjunk megnyerni és beválasztani, kiknek addigi magatartása biztosítékot nyújt arra, hogy segélyegyesületünket nemcsak életre kelteni, hanem a tökéletesség legmagasabb fokára fejleszteni képesek lesznek.

Mindnyáján tudjuk, hogy minden kezdet nehézséggel jár és áldozatot követel. Mindezekről nem szabad visszarettennünk, már a kezdet kezdetén elesüggednünk vagy a közömbösségbe merülnünk, mert ezzel saját érdekeinknek válunk ellenségeivé.

Segélyegyesületünk alelnökei közé és választmányába nemcsak a központi (Budapest), hanem a vidéki tagtársak is arányosan lesznek beválasztva. Az elnökségbe beválasztandó (ügyvezető alelnök, jegyző, pénztárnok, ellenőr) tisztviselők egyelőre rendszeres díjazásban nem részesülnek. Megalakulás után a díjak beküldésének olyan módját fogjuk meghonosítani, mely tagtársainkat külön költséggel nem fogja terhelni.

Felkérjük a bajtársakat a közös jóléti ügy támogatására és az egyesületbe minél számosabban való belépésre.

Budapest, 1926. évi május hó 28-án.

Nyugdíjas Csendőrök Országos Segélyegyesületének előkészítő bizottsága:

Molnár, ny. tiszthelyettes.

Kocsis, ny. g. alezredes.

HIREK

Hősök napja.

Egy évtizednél is hosszabb ideje már annak, hogy a magyar nemzet szívszorongva várja a felkelő napot, mert nem tudhatja, mit hoz számára az eljövendő 24 óra. A világháború naponként váltakozó emberfeletti küzdelmei, majd az összeomlás tragikus napjai, azután a kommun rémuralmának nehéz percei mindannyi sorsdöntő állomása nemzetünk történelmének. Azt sem tudjuk, hol melyik napnál állapodjunk meg, melyiket ragadjuk ki a közelmúltból s melyiket tegyük hősi küzdelmek dicsőségére avagy gyászos romlásunk kálváriájára emlékeztető ünnepünké?

Van azonban egy nap a sok között, amelyet minden egyébről megfélekedve teljes lélekkel meg kell ünnepelelnünk, mert emlékezésre rendelte azt nemcsak a törvényhozás, hanem szívünkben fakadó kegyeletünk is. A hősi halottak emléknapja ez, azoké, akiknek kezéből a hazájukért megragadott fegyvert csak a halál tudta kiesavarni.

Törvényhozásunk intézkedésére minden esztendő május havának utolsó vasárnapja a hősöké. Ezen a napon megmozdul az egész magyar társadalom es országszerte megindul a zarándoklás azokhoz a sírokhoz, amelyekben a háború halottai alusszák álmukat.

Megkondulnak a harangok, imára gyülekeznek az emberek a templomba s az iskolák apró katonái is felsorakoznak, hogy megünnepelejk a padok között azoknak az emléket, akiknek neve számukra már nem a jelent, hanem történelmünk egy dicsőséges korszakát jelenti.

A budapesti ünnepek a rákoskeresztúri hősi temetőben, a hősök emlékoszlopa előtt összpontosultak. Felvonultak az egyetemek bajtársi szövetségei — szebb jövőnk ígérői, — a társadalmi egyesületek és a honvédség díszszázalója *Galántay István* őrnagy parancsnoksága alatt.

Tizenegy óra tájban együtt voltak az előkelőségek is: *Bulcsi Jankó Kocsárd* lovassági tábornok, a m. kir. honvédség főparancsnoka, a székesfőváros képviselőiben *Sipőcz Jenő* dr. polgármester, a honvéd és esendőrtisztikar képviselői, a Ludovika Akadémia növendékei, a Hadviseltek és Hadirokkantak Szövetségének s a Vitézi Szék képviselői, a diplomáciai testületből pedig volt szövetségeseink személyzete.

Tizenegy órakor érkezett meg a *Kormányzó Úr Ő Főméltósága* képviselőiben gróf *Csáky Károly* altábornagy honvédelmi miniszter, továbbá *Augusta* kir. heregnő, *Albrecht* kir. hereg és *Konrád* bajor kir. hereg feleségével, *Bona* bajor kir. heregnővel.

A honvédenekar a Himnusszal nyitotta meg az ünnepséget. A lelkészek imája után a honvédség főparancsnoka a honvédség, vitéz *Hegyessy Géza* alezredes a vitézi rend, *von Schöner* követ a német, *Ludjula* bej követségi titkár a török követség, *Sipőcz Jenő* dr. polgármester a főváros és gróf *Széchenyi Emil* a Vöröskereszt Egylet nevében megkoszorúzták a hősök sír emléket. Azután a közönség koszorú és virágai halmozták el a síremléket. A honvédenekar eljátszotta a Himnuszt s a csapatok díszmenetben vonultak el a hősi halált halt bajtársak emléke előtt.

Ugyanezen a napon leplezték le a *belügyminisztérium* előcsarnokában felállított emléktáblát is, amelyen márványba vésett aranybetűk hirdetik azoknak a belügyminisztériumi tisztviselőknek — számszerint tizenhatnak — a nevét, akik a hazájukért az életüket áldozták.

Ezen a táblán első helyen áll a *Kormányzó Úr Ő Főméltósága* fivérének *nagybányai Horthy Szabolcs*, egykori Szolnok vármegyei főispánnak a neve. *Ő Főméltósága* nemcsak mint államfő, hanem mint testvér is meghatottan nézte a lehulló lepel alól előcsillanó neveket. *Ő Főméltósága Száhlender Béla* altábornagy, a m. kir. esendőrség felügyelőjének jelentését a esendőrökből, folyamőrökből és rendőrökből alkotott és *Démusz Árpád* esendőrszázados által parancsnokolt díszszázad tisztelgése mellett fogadta. Az ünnepi beszédek *Rakovszky Iván* belügyminiszter és *dr. Ladik Gusztáv* belügyminisztériumi államtitkár mondotta el. A belügyminiszter kiemelte beszédében, hogy *Ő Főmélt.*

tósága nemzetsége együtt élt, együtt küzdött mindenkor a nemzettel s ott volt családja és maga is, ahol a halált osztogatták s ahol véráldozatot kellett hozni a hazáért.

Mély meghatottsággal hallgatta végig az ünneplő közönség, — soraiiban *nagybányai Horthy István* ny. lovassági tábornok, *Horthy Jenő*, *Braun-Wimmer Viktor* folyamörkapitány, *Marinovich Jenő* rendőrfőkapitány, *Kószó István* államtitkár is — *dr. Ladik Gusztáv* államtitkár ünnepi beszédét és *dr. Szathmáry István*, a belügyminiszteriumba beosztott vármegyei főjegyző, Petőfi Társaságbeli tag alkalmi költeményét. Az ünnepélyt a Himnusz fejezte be.

József kir. herceg a Tiszti Kaszinó díszelnöke. Május 29-én ünnepélyes gyűlés keretében iktatta be az Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesület *József kir. herceget* díszelnöki méltóságába.

A beiktatáson megjelent a *Kormányzó Úr Ö Fő-méltósága*, a tábornoki kar csaknem teljes számban és a közélet számos kiválósága.

József kir. herceg neve minden magyar embernek, de különösképpen minden magyar katonának a szívében él. A világháborúban, amikor a magyar csapatok oly sok áldozatot hoztak a legvéresebb csatateremen s amikor ennek ellenére is sokszor kellett a megbecsülés és elismerés jutalmáról — s bizony az idők megmutatták, hogy arra legkevésbé érdemes más nemzetbeliek előnyére — keserű szívvel lemondaniok, szeretettel hangzott fel tiszték és legénység ajkán egyaránt *József kir. herceg* neve, aki velünk volt a legvéresebb csatákban, a fáradalmakban s közbevetette érettünk hadvezéri súlyát és tekintélyét, ha a súlyos feladatokban megritkult magyar sorokat a végső pusztulásig akarták újabb és újabb vérzivatarokba belezavarni. Neve a magyar katona megbecsülésének, nyugalmanak és önbizalmának záloga lett.

Sokan vittek a világháborúban nagy szerepeket, de olyan hivatást, aminő *József kir. hercegnek* osztályrészül jutott, csak olyan ember vihetett, akit hadvezéri tehetsége mellett melegen és igazságosan érző emberi szívvel is megáldott a Teremtő. Nem ok nélkül neveztek el őt katonái „József apánk“-nak.

A magyar katona pedig nem felejtí azt, akit egyszer szívébe zárt. Az ország legelső és legnagyobb katonai intézménye ezt juttatta kifejezésre azzal, hogy a díszelnöki méltóságra *József kir. herceget* kérte fel.

Az ünnepséget a Szózáttal nyitották meg s annak elhangzása után *Kary Béla* altábornagy üdvözölte *József kir. herceget*, aki válaszában megköszönte a tisztikar bizalmát. Megemlékezett a magyar katona hősiességéről, kimondotta nyíltan, hogy mindig magyar ezredeket vetett a hadvezetéség tűzbe ott, ahol baj volt.

Az ünnepség további folyamán rövid, nívós műsor következett, melyet a jelen voltak a Himnusszal zártak be.

Helyreigazítás. Folyó évi május 23-án egy budapesti színbázi hetilap reklámcélokból nyilvános női szépségversenyt rendezett. A hírlapokban elhelyezett tudósítások szerint ez alkalommal az első díjat egy békéscsabai úrleány, Krizsán csendőrszázados leánya nyerte meg. Szükségesnek tartjuk megállapítani, hogy Krizsán nevű csendőrszázados a m. kir. csendőrségnek sem tényleges, sem nyugállományában nem fordul elő.

Dicséreték. *A m. kir. csendőrség felügyelője* a legutóbbi számunkban ismertetett tápióbszei síremlék megvalósításáért a következő dicséretre rendeltet adta ki: A világháborúban és a forradalom idejében számos bajtársunk megmutatta, hogy a csendőrt válságos helyzetben kötelességének teljesítésére az önmegtartóztatás és az önfeláldozás képesíti. Hősi halottaink és martírjaink emlékének kegyeletos megőrzése mindnyájunk kötelessége. A nagykátai szárny ezt a magasztos kötelességét teljesítette, amikor a tápióbszei martírok — *Trupulai János* őrmester és *Domonkos Imre* csendőr — emlékére önjerejéből sírkövet emelt. E nemes cselekedetért úgy a nagykátai szárny parancsnokának, mint alárendeltjeinek elismerésemet fejezem ki. *Száhlender* s. k. altábornagy.

A m. kir. debreceni VI. sz. csendőrkerületi parancsnokság május havi kerületi parancsában olvassuk a következő — *Dr. Gergey Márton* főorvos működésére vonatkozó — elismerő

sorokat: „Főorvos úr majdnem másfél év óta látta el a kerület csendőr tisztí és legénységí egyéneinél és azok családtagjainál — pártatlanul, teljes odaadással, magas orvosi tudásánál igen jó eredménnyel történt felhasználásával, általános közmegelegedésre — az egészségügyí teendőket, úgyszintén a létszám kiegészítéseként berendelt nagyszámú újone próbacsendőrök testi alkalmasságának fáradságos és igen nagy szakértelemmel történt orvosi megálapítását. Most, mikor felsőbb rendelkezés folytán Főorvos úr festületünktől legnagyobb sajnálatunkra megvált, nem mulaszt-hatom el, hogy úgy a magam, mint a kerület tisztikara és legénysége nevében is, testületünknel teljesített fáradságos, önzetlen s a legnagyobb bizalmat kivívott, igen eredményes orvosi teendőiért, a leghálásabb köszönetemet nyilváníthassam azon őszinte kívánsággal, hogy Főorvos úr áldásdús nagy tudását az emberiség javára nagyon sokáig értékesíthesse.“

A m. kir. budapesti I. sz. csendőr kerület parancsnoka Bulovszki Lajos csendőrt, egy jól szervezett — Aszód és környékét 1923. évi december hó 6-tól 1924. évi szeptember hó végéig veszélyeztető — tolvajbanda vezérének elfogása, valamint tagjainak kinyomozása körül kifejtett fáradhatatlan és leleményes eljárásáért; *Kukli György* csendőrt, 1926. év telén öngyilkossági szándékkal a zajló Dunába ugrott s már fudókló nőnek, saját egészsége kockáztatásának figyelmen kívül hagyása mellett a jegesvízből való kimentéséért; *Mudris János* és *Szentmiklósi János* tiszthelyetteseket hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgó és eredményes tevékenységükért; *Fülöp József* tiszthelyettes hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletéért a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgalmaért és alárendeltjei helyes befolyásolásáért; *Szabó Félix Bódog* és *Fekete József* tiszthelyetteseket hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett eredményes tevékenységükért; *Bodó Ádám* gyalog tiszthelyettes — a salgótarjáni csendőriskolába beosztott segédoktatóként — a legénység katonai továbbképzése és oktatása körül nagy szaktudást igénylő és fáradságot nem ismerő buzgalommal teljesített igen eredményes tevékenységéért *dicséret okirattal látta el*, míg *Hatházi Dénes* tiszthelyettes, *Hauptmann Albert*, *Szabó Lőrinc II.*, *Baán Lajos*, *Ungvári József*, *Elekes József*, *Kovács István II.* és *Sárai Szabó Géza* gyalog csendőröket, mert egy jól szervezett — Aszód és környékét 1923. évi december hó 6-tól 1924. évi szeptember hó végéig veszélyeztető — tolvajbanda tagjainak kinyomozása és elfogása érdekében fáradságot nem ismerő buzgósággal, eredményesen közreműködtek; *Szegedi Zsigmond* törzsrőmestert hosszas csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgalmaért; *Bereczki Máté* tiszthelyettes, cserhátsurányi őrsparancsnokot hosszas csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett odaadó szorgalmaért és az utóbbi időkben alárendeltjeinek helyes befolyásolásáért és vezetéséért nyilvánosan megdicsérette.

A m. kir. székesfehérvári II. sz. csendőrkerület parancsnoka Tamás András tiszthelyettes azért, mert mint szakasparancsnok, ezt megelőzőleg járőrsparancsnok helyettes és őrsparancsnok a közbiztonsági szolgálat terén, valamint alárendeltjeinek fegyelmezése, nevelése és oktatása körül igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, előlíjáró szárnyparancsnokát igen lelkiismeretes, odaadó buzgalommal támogatta; *Borsiczky István* tiszthelyettes azért, mert mint őrsparancsnok a közbiztonsági szolgálat terén igen buzgó, odaadó és eredményes tevékenységet fejtett ki, őrsét példás rendben tartotta és alárendeltjeit igen helyes irányban befolyásolta és vezette; *Gergely Zsigmond* törzsrőmestert azért, mert hosszas csendőrségi szolgálata alatt mint őrsparancsnokhelyettes és járőrvezető a közbiztonsági szolgálat terén igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, alárendeltjeit igen eredményesen oktatta és vezette, *dicséret okirattal látta el*, *Vass Mihály* törzsrőmesternek pedig azért, mert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén mint járőrvezető igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, *dicséret elismerését nyilvánította*.

Megvesztegetett csendőrök. A csendőrség belső viszonyairól kevésbé tájékozott — testületén kívüli — olvasóink tájékoztatása végett a hír leközlése előtt le kell szögeznünk azt, hogy a megvesztegetés nálunk valójában ismeretlen fogalom. Oly ritkán fordul elő, hogy bátran mondhatjuk testületünket e rákfenétől teljesen mentesnek. Testületünk tagjai ösztönösen irtóznak ettől az alantas és megvetendő bűncselekménytől. De — amint látjuk — mégis előfordul s mi kimélet nélkül átadjuk az érdekelteket bajtársaink megítélésének.

Valkos Pál és Berger Menyhért csendőrök 1925 december hó 10-ikén a Maros töltésén 3 csempészt, névszerint S. Simon János, Zeidler Péter és Szentgyörgyi Vilmosné szül. Hoffmann Viktoriát elfogták. Temesvárról Nagyszentmiklóson és Ócsanádán át 15 csomag dohányt (6 és fél kg.) akartak Magyarországra csempészni. A csempészeket a járőr az örsre kísérte, hol addig kérlelték a járőr tagjait, amíg azok elfogadták tőlük a 15 csomag dohányt s a csempészeket csak jogtalan határátlépésért jelentették fel. Páncz István tisztihelyettes pár nappal később a gátortól értesült, hogy a járőr dohánycsempészeket fogott el, mire felelősségre vonta a csendőröket, akik beismerték a megvesztegetést. E büntetéseleményért a csendőrök a szegedi honvédtörvényszék fogházába kerültek. Valkos Pál csendőrt 1926 február hó 10-én kelt Hb 451/25/26. számú hadtörvényszéki ítélettel a testületből való eltávolításra s 3 (három) havi hetenkint egyszeri bójttal és kemény fekhellyel és a büntetési idő első és utolsó kettő hetében magánfogságba zárással súlyosított börtönre ítélték. Berger Menyhért csendőrt fellebbezés folytán a budapesti legfelsőbb honvédtörvényszék március 19-én P. II. 89/26/2. számú ítéletével a csendőrségtől való eltávolításra s a vizsgálati fogságnak a büntetésbe való betudásán felül még 2 (kettő) havi 2 hetenkint egy napi kenyér és víz melletti bójttal és bójtnapokon kemény fekhellyel súlyosított börtönre ítélték. Valkos csendőrt f. hó 12-én leszerelték, Berger csendőr még büntetését tölti.

Elöléptek: Törzsrőmesterré: a VII. számú csendőrkerületben Kiss István őrmester. Őrmesterré: az I. számú csendőrkerületben: viléz Kovács József, Fehér József, Kovács Imre, Dávid Elek, Kiss P. István, Lamiczki István; a II. számú csendőrkerületben: Vörösmarty József, Heuffel Mihály; a VI. számú csendőrkerületben: Nyisztor József, Lovász Ferenc, Dóka Sándor, Kenéz Sándor, Bagi Lajos, Kapás József, Szabados János, Balázs András, Mihalkó János, Luczas László, Török Mihály, Kalmár Lajos, Bankó Lajos, Budai Ferenc, Ferenczi József, Létai János, Szovák István, Szabó Károly II.; a VII. számú csendőrkerületben: Kalmár Sándor, Sas Ferenc, Szilágyi Mihály, Balázs István, Bátki Ferenc, Hugli Dániel, Lénárt Mátyás, Mlinkó Benjámín, Metz Béla, Nagyházi Antal, Ragó Miklós, Szöke Gáli András és Kiss Rafael csendőrök.

Eljegyzés. Puskás Ilonka (Budapest) és Rada Károly m. kir. csendőr g. főhadnagy (Pécs) május 23-án jegyet váltottak.

Házasságot kötöttek: Stróbl Pál VII. számú csendőrkerületbeli százados Hódosi Kiss Éva úrhölgygel Budapesten. Az I. számú csendőrkerületben: Filip József őrmester Toldy Ilonával Balassagyarmaton; a VI. számú csendőrkerületben: Lukács Mihály tisztihelyettes özv. Mihálka Rozáliával Nyírbátorban.

Halálozás. A belügyminiszteri számvevőség csendőrségi nyugdíjosztályában tényleges szolgálatot teljesítő Török István ny. csendőr gazdasági tisztihelyettes 1926. évi május hó 19-én elhunyt. Szabadságon lévén, éppen testvéröccsénél volt látogatásban Körmenten, midőn a halál váratlanul utólérte.

Ugyanott temették el május hó 20-án a bajtársak részvétele mellett. Több mint 31 éven át teljesített a testületben tényleges szolgálatot. Egyike volt az alapos, kötelességtudó és lelkiismeretes altiszteknek, aki becsületos gondolkozásával is mintaképe volt bajtársainak.

Kérelmek. Kölcsonös áthelyezésüket óhajtják: Rácz Mátyás kalocsai örsbeli (bajai osztály) csendőr a gyulai vagy makói osztály területére; Körmendi László csákszerényi örsbeli (székesfehérvári osztály) csendőr a pécsi, szegedi vagy debreceni kerület területére; Diós József tétli örsbeli (győri osztály) csendőr a szolnoki vagy budapesti II. osztály területére; Földvári István rákoscsabai örsbeli (budapesti II. osztály) csendőr a miskolci vagy szegedi kerület területére. Kéri azon bajtársait, akik kölcsonös áthelyezésüket óhajtják, címüket közöljék velük. Lapunk legutóbbi számában közöltük Lidi Flórián tisztihelyettes áthelyezés iránti óhaját. Helyreigazításként közöljük, hogy az illető nem csurgói, hanem mozsgói őrsparancsnok (csurgói osztály) s nem csak a berettyóújfalusi, hanem a makói osztály területére is kérné csereáthelyezését.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni.

Sok levél érkezik hozzánk a következő címmel: „Szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, Országház-utca 30.“ A hiányos címzés miatt természetesen egyes levelek el is kallódnak, azért kérjük olvasóinkat, hogy hozzánk intézett leveleiket a következőképpen címezzék: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, Vár, Országház-utca 30.“

B. Gy. őrmester, Bántapolcsány. Csendőr Lekszikön rovatunkban találja a választ.

V. F. csendőr, Enese. Irja meg levelét még egyszer, mert a nevét olvashatatlanul írta alá s nem tudtuk kibetűzni.

Törekvés. I. A Szerv. U. t. 12. §. 3. pontja kifejezetten megköveteli, hogy az ellenszegülés tetteges legyen. A tetteges ellenszegüléshez nem szükséges, hogy az fegyverrel történjék, hiszen puszta kézzel is ellen lehet szegülni. 2. Igen, de csak úgy, ha az ellentállást másként nem tudja megtörni. 3. Ha a fogoly veszélyes gonosztevő, akkor igen. 4. Mult számunk „Csendőr Lekszikön“ rovatában válaszoltunk.

**Legelőnyösebb
bevásárlási
forrás**

RAFAEL vasüzlet

Budapest, V., Berlini-ter 4. Nyugati pályaudvarral szemben
Telefon 134-25.
Kerékpár és varrógép készpénzárban 6 havi részletre.

Csendőr urak figyelmébe!

A m. kir. csendőrségnél hosszú idő óta használatban levő és előnyösen ismert világhírű

„DIXI“, „VICTORIA“

és francia kerékpárok és alkatrészek képviselőjét átvettem és így módomban van fenti kerékpárokat a m. t. Csendőrség véglegesített tagjainak 12 havi részletfizetés mellett rendelkezésre bocsátani.

ÁRAK: „Victoria-Praeciosa“, „Dixi“ 50. szám K 2,900.000 (232 pengő)
„Victoria-Luxus“, „Dixi“ 200. szám „ 3,100.0.0 (248 „)

Előlegül mindkét sorozatban 350.000 korona (28 pengő) fizetendő. — Saját érdekében kérje levelezőlapon a részletes ismertetőt és az elismerő levelek gyűjteményét. Kerékpáralkatrészeket és felszerelési cikkeket levelezőlap rendelésre gyári áron szállítok utánvétellel.

KOVACS JÓZSEF kerékpár, varrógép és sportcikk gyári raktára

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18. szám. Telefon: Lipót 985-27.

Dombrád. Ahhoz, hogy román megszállt területre beutazási engedélyt kapjon, a román követségen való személyes megjelenése szükséges. Ott egy űrlapot kell kitöltenie. A román követség címe: Budapest, Teréz-körút 34. II. Hogy a beutazási engedélyt mennyi idő alatt kapja meg — ha egyáltalában megkapja — azt nem tudjuk megmondani. Rendszerint hónapokba is beletelik. Természetesen vizumra is szüksége van. Egyébként Önnek is azt tanácsoljuk, amit már eddig is több olvasónknak tanácsoltunk, hogy várjon még a hazamenetellel, mert a legkifogástalanabbul kiállított okmányok birtokában sem érezheti magát biztonságban a románok zaklatásaitól.

D. J., Rába folyó. Nem tudjuk, mikor kezdődik a lovaglótanfolyam. Ha bevezénylik, idejében megkapja a parancsot.

Németfalu. Kötelezője 1927 július 31-én jár le, ha katonai szolgálati idejét igazolni tudja.

Bőnyréta. 1. Nagyon természetes, hogy a nagyobb-szabású laktanyatisztogatási munkálatokban a nős legénység is segédkezni tartozik, mert hiszen a laktanya az egész őrsé, nem csak a nőtleneké. 2. Köteles. 3. Még nem lehet tudni. Annak idején parancsban közölve lesz. 4. Az őrsállomáshelyet eltávozási engedély nélkül nem lehet elhagyni. Természetes, hogy őrsállomás alatt a község külső határát is érteni kell, szomszéd községbe azonban még akkor sem lehet engedély nélkül eltávozni, ha az egészen közel, pl. egy kilométernyire van is. 5. Olvassa el az 1924. évi 12. számunkban közzétett „Nőtlen K—I. A.” jeliségű üzenetünket.

Vitatók. Csendőr Lekszikon rovatunkban találja a választ.

Bátraké a szerencse. 1. A dr. Valló-féle Btk. a miniszter által engedélyezett oktatási segédlet s bár nem hivatalos kiadvány, az oktatásnál általában irányadónak kell tekinteni. 2., 3. Csendőr Lekszikon rovatunkban megtalálja a választ. 4. Írja meg és küldje be. Hivatkozunk a jeliségére.

Reménység. Ha katonai szolgálati idejének igazolása sikerül, kötelezője 1926 szeptember 30-án, egyébként pedig 1927 május 31-én jár le. A volt cs. és kir. 3. sz. bosnyák gyalogezred pótzászlóalja Budapesten volt, az irattár a román megszállásig meg is volt, de azóta nyoma veszett.

Határmenti őrs. 1. A kerületi parancsnokságok szabályozták. 2. A csendőrségi patkoló- és fegyvermesterek öltözete ugyanaz, mint a többi csendőrlegénységé azzal a különbséggel, hogy hajtókájuk zöld alapon világos hamuszürke. 3. Nincs üresedés. 4. Fegyvermesterei tanfolyamot kell végezni. Ez lékében a ténylegesek részére egy évig tartott Budapesten. Értésülésünk szerint úgy tervezik, hogy a folyó évben megnyílik egy ilyen tanfolyam. Ha lesz tanfolyam, azt szolgálati úton megtudja s módjában lesz jelentkezni. 5. A patkoló- és fegyvermesterek az általános érvényű előléptetési szabályok szerint lépnek elő azzal a különbséggel, hogy az alhadnagyi rendfokozatot nem érhetik el. 6. Nem tudjuk. 7. Az új szolgálati utasítás valószínűleg a folyó év második felében kerül kiadásra.

Geréb Márton, Pilismarót. Ügyét írja le részletesen egy kérvényben s azt terjessze fel a belügyminiszter úrhoz (VI. b. oszt.). Tekintettel arra, hogy már leszerelt, a kérvényt közvetlenül is benyújthatja, vagy postán is beküldheti a belügyminisztériumba.

Csendőrségi szállító!

Sapkák Kardok

Kardbojtok

Khaki szövetek Szabókellékek

Egyenruhák és egyenruházati cikkek

legolcsóbban

a 36 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6. szám

a keleti p.-udvar érkező oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21—78.

Lapunkra való hivatkozásnál megrendelési költséget a cég visszatéríti.

Kérje kivonatos árjegyzékem.

Testületeknek nagyobb megrendelésnél % árengedmény.

Levente és Bocskay sapkák!

KERÉKPÁROK Világhírű eredeti francia gyártmány „DUNLOP” angol

gummikkal, szabadonfutóval és teljes felszereléssel

1,900.000 korona készpénz

Gummik és alkatrészek gyári árban

Schwartz Géza

kerékpár nagy raktára

Budapest, Német-u 45. József-u. sarok

(Vigyázat, saroküzlet)

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klauzál-utca sarok)

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak őrési választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

Csendőrségi kerékpárjaink megérkeztek!

Kedvező részletre. Kerékpár alkatrész, friss gummik nagyban árban. Világhírű VARRÓGEPEK. Javítások gyorsan és olcsón.

LANG IMRE BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 3. SZ. (Sarok üzlet)
Árjegyzék ingyen

FIGYELEM! A m. kir. Csendőrség legolcsóbb beszerzési forrása. **FIGYELEM!**

Mindenfajta

CIPŐT + CSIZMÁT készpénzáron vásárolhat **hat havi lefizetésre**

Utaltvánnyal, nyomtatvánnyal és felvilágosítással készséggel szolgál a

NORMA CIPŐKERESKEDELMI R.-T.

Telefon 79—79. Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 13. szám. Telefon 79—79.

Szamosszeg. Nem húzták ki. Levelében talált 10.000 K bélyeget lapunk javára bevételéztük.

R. I. esendőr, Beled. Olvassa el lapunk 1925. évi II. számában „Levente” jeligére küldött üzenetünket.

Garai örs. 1. Az 1924. évi I. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 181.200/VI. b. 1923. számú B. M. rendelet értelmében az altisztek, akik csendőrségi szolgálatukat megszakítják, a testülettől távol töltött időt rangjuk szempontjából elveszítik. Ha tehát Ön pontosan 50 napig volt távol a testülettől, akkor új rangja úgy alakul, mintha 1922 május hó 10-én lépett volna csendőrségi szolgálatba. 2. Aki a fentiek szerint Önnél rangban idősebb, az természetesen járőrvezetője lehet.

V. Tur. 1. Sportérmeket esakis sportszerű alkalmakkor — versenyeken — és kizárólag sporttöltözeten lehet hordani. Az érmekek egyébként már maholnap végleg kikerülnek a díjak sorából, sok helyt már ma is karika nélkül adják, tehát nem is mint érmet, hanem mint plakettet. Értésülésünk szerint nálunk is ezt fogják behozni. Ma már egyébként a versenyzők nem is tűzik ki érmeiket a versenyeken, mert azok csak akadályoznák őket. Ez azért nem jelenti azt, hogy — amint azt Ön gondolja — a zseb mélyén a feledés homályába süllyed az érem. Vannak Önnek bizonyára emléktárgyai, amelyekről esze ágába sem jut, hogy hármikor is a mellére tűzze, vagy egyébként nyilvánosan mutogassa őket, mégis kedvesek Önnek. Így értékelje a sportérméit is. Ha azonban mindenáron a mellére akarja azokat tűzni, vékony, csokorba kötött nemzetiszínű szalagot használhat erre a célra. 2. Nem tudjuk, majd kap rá parancsot. 3. Csak a tényleges katonai szolgálatban töltött idő számít be a szolgálati

időbe. 4. Az sehol sincs megírva, hogy takarodó előtt nem szabad lefeküdni. Az az előírás, hogy takarodó után a lámpát el kell oltani és azoknak, akik otthon vannak, le kell feködniök. Mi nem látunk abban semmi kivételt, hogy aki a napi munkáját becsülettel elvégezte és este nyolc órakor már le szeretne feködni, az fent ásitozzák csak azért, mert a kötelező lefekvés ideje még nem érkezett el. Nézetünk szerint vaesora után egy órával már megengedhető a lefekvés annak, aki le akar feködni. 5. Középpihenő alatt is le szabad tenni a szerelvényt és le szabad feködni. 6. Olvassa el lapunk 1925. évi II. számában „Levente” jeligére küldött üzenetünket.

Torda. 1. Nyugállományú esendőregyének minden tekintetben polgári egyéneknek számítanak és mindenféle adót, valamint mindenféle közszolgáltatást (tehát közmunkát is) éppen úgy kötelesek fizetni, illetve teljesíteni, mint a polgári egyének. 2. Budapest Kelenföld, Károly király laktanya.

Szamoshát. Konez vezeték név, azért — ha a keresztlevélben úgy van bejegyezve — ez-vel kell írni.

Kovács esendőr, Sz. cseke. Renner Gusztáv ny. ezredes Mándokon (Szabolcs várm.) lakik. A többieket nem találjuk.

Hóvirág. Ha katonai szolgálati idejét igazolni tudja, akkor kötelezője 1925 szeptember 30-án lejárt.

Harmat. Korlátlan kimaradási jogosultsággal ébresztőig maradhat ki. Ez a kedvezmény megilleti a esendőrt is, természetesen tehát, hogy megilleti az őrmestert is. De utalunk lapunk 1925. évi II. számában „Levente” jeligével közölt üzenetünkre.

Fényképezőgépek, Fotócikkek

Fizetési könnyítésekkel

Fried és Nádornál

Budapest, IV., Petőfi Sándor-utca 3.

Kérje ingyen 42. sz. képes árjegyzékünket!

Csendőrségnek 10% engedmény

Sportérmek és plakettek, sportszobrok és dísz-tárgyak (serlegek, órák stb.) mint tisztelet- és vándor-díjak, **jelvények, katonai rendjelek**

MORZSÁNYI-nál,
Budapest, IV., Eskü-út 5. sz.

(Klotild-palota, Erzsébet-hídnál)

KERÉKPÁR

varrógép, kötőgép
részletfizetésre előleg nélkül.

Hímzésre, kötésre oktatás

LENGYEL Budapest, VI., Gyár-utca 1.
(Aradi-utcai oldalon)

SIMON GYULA

bőrönd- és bőr-díszmü-készítő

Budapest, VIII., Baross-utca 1. sz.

Calvin-tér mellett.

Csendőrségi tagoknak árengedmény.

MERKUR KERÉKPÁR

A esendőrség tagjait részére különleges kedvezmény. Gummik, alkatrészek legolcsóbb nagyban árrban.

••• Részletfizetési kedvezmény •••

DÉRY EDE géparuháza **SZEGED.**

Képes árjegyzék ingyen.

Alapítotott 1880.

SCHAFHAUSENI és OMEGA-DOXA-zseborák

ÓRÁKAT, ÉKSZEREKET

legjobb kivitelben, szolid áruk mellett vásárolhat.

NAGY SVÁJCI ÓRALERAKAT

GÁBOR LAJOS

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

Budapest, V., Lipót-körút 30.
a Nyugati pályaudvar mellett.

A magy. kir. esendőrség részére kedvező részletfizetésekre 3-5 havi részletre kamatmentesen szállítok.

→ Készpénzvásárlásnál 10% engedmény. →

Egy próbarendelés meggyőzi árain szolidágáról. Árjegyzék kívánatra díjmentesen.

Vidéki megrendeléseket pontosan és lelkiismeretesen eszközölök.

Mindennemű fall-, ébresztő- és ingabórak nagy raktára

KERÉKPÁROK

(Styria és Premier budapesti vezérképvisellete.)

A híres Continental gumini gyári lerakata.

Varrógépek, legjobb gyártmány, grammofonok, hanglemezek, legolcsóbban árusítatnak, részletfizetésre is.

DEMÉNYI ÉS FIA cégnél Budapest, VI., Teréz-körút 4.

KEMÉNYFA BÚTOROK

elismert győri gyártmány jótállással

HEGEDÜS ÉS TÁRSA-nál

BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 10.

Csendőrségnek és közalkalmazottaknak 12 havi részletre előleg nélkül.

WEISZ JÓZSEF és TÁRSAI

fényképezési szaküzlet

BUDAPEST, VII., MÁRSFA-UTCA 2.

Ajánlja dűsan felszerelt raktárát mindennemű fényképezési cikkekben. A esendőrség tagjainak kedvezmény!

Törekvő. I. A Ludovika Akadémia évenként rendezett ellenforradalmi emlékünnepele az idén június 27-én lesz, 16 órai kezdettel. Másnap, 28-án, ugyanabban az időben megismétlik, a főpróba pedig 26-án lesz, ugyancsak 16 órai kezdettel. Bármelyik napon megnézhető. Mindenki, akinek alkalma lesz az ünnepélyt megnézni, gyönyörűséget és oklást merít belőle. 2. Egyik sem igaz. Hogyan is tudja ezt elképzelni, hogy az állambatalom ezt tétlenül nézné, ha valóban megtörténne. Itt még nem tartunk s biztosíthatjuk, hogy nem is fogunk tartani sohasem. Gazdasági és politikai téren fejtenek ki ránk nézve nagyon is veszedelmes működést. 3. Jugoszláv megszállt területre beutazási engedélyt és vízumot a jugoszláv követségtől írásban is kérhet. Címe: Budapest, Veres Pálné-utca 17. E mellett beadhatja kérvényét — szolgálati úton — a külügyminiszter úrhoz, hogy a belgrádi magyar követség útján a beutazási engedély megszerzésében legyen támogatására. Ha pedig rokonai, ismerősei vannak odaát, kérje meg őket, hogy Belgrádban maguk is járjanak utána a dolognak. Tapasztalás szerint még ez a legbiztosabb mód. Mindenesetre eltelik néhány hónap, amíg az okmányokat kézhez kapja.

Cserép. I. Tamásiban Walder Mihály fakereskedő cégnél vásárolhat tetőfedő palát. Hogy részletre ad-e az említett cég, azt má nem tudhatjuk. Hogy hosszú lejáratú kölcsönt melyik pénzügyintézet adna Önnek, azt szintén nem tudhatjuk, mert nem ismerjük azt a fedezetet, amelyet Ön a kölcsön ellenében nyújtani tud. Forduljon valamelyik közeli pénzügyintézethez, ahol személyesen is ismerik. A mai pénzügyvilágban legkönnyebben ilyen helyen lehet — esetleg személyi kölcsön formájában is — pénzhez jutni. 2. Olvassa el lapunk 1925. évi 21. számában „Építkező” és a 22. számában „G. fő-törzsrörmester, Esztár” jeligére küldött üzenetünket. A folyó évben már nem számíthat kölcsönre, de a jövő évi kiutalásokban részesülhet, ha idejében beadja a kérvényét.

100. A volt brassói csendőr kerületi parancsnokság iratára a budapesti csendőr kerületi parancsnokságnál van. Jelentse oda, mit óhajt tudni.

Marisel. I. Ugyanabban az időpontban egyszerre négy helyen megjelenni nem lehet, ez természetes. A kapott parancsot tehát nem lehet úgy értelmezni, hogy mind a négy mulatság színhelyén pontosan 2 órakor ellenőrizze a járőr a záróra betartását. Az sem így gondolta ezt, aki a parancsot kiadta. Ajánlatos tehát, ha mindnégy vendéglős figyelmét előre felhívja arra, hogy a zárórát pontosan tartsa be, mert a járőr azt ellenőrizni fogja. A vendéglős ugyanis köteles a zárórát pontosan betartani, akár ott van abban az időpontban a járőr, akár nincs. De e tekintetben nagyon sok függ attól, hogyan nevelte rá a rendre az őr a község vendéglőseit és lakosságát. Amikor azután elérkezik a záróra ideje, sorra veszi az egyes mulatságokat és a záróra betartását ellenőrzi. Ahova csak 2 óra után tud e célból eljutni s ahol a mulatságot még nem fejezték be, ott a kellő intézkedéseket — szükség szerint utána a feljelentést is — megteszi. A mulatságok színhelyei nem olyan tereptárgyak, ahol — mint Ön írja — negyedórát tartózkodnia kell a járőrnek. El tud-e Ön képzelni olyan járőrt, amely egy befejezett mulatság után a sötétségbe merült vendéglő előtt negyedórát álldogál, csak azért, — mert a tereptárgyakkal tartózkodni is kell? Ugye, hogy nem! Látjuk — és pedig örömmel — kérdéséből, hogy Ön pedáns, rendszerető, pontos csendőr. De a pontosságnak nem szabad az értelem, az észszerűség rovására mennie. A szolgálatteljesítésre vonatkozólag kiadott rendelkezések és szabályok csak az irányelveket szabják meg, amelyekhez a csendőrnek alkalmazkodnia kell, az egyes helyzetekhez azonban már a csendőrnek kell észszerűen alkalmazkodnia ezeknek az irányelveknek a keretében. Hogy jobban megértsen bennünket, példát hozunk fel. Azt nem teheti meg, hogy a leportyázni rendelt I. sz. őrzőjét helyett a II. sz. őrzőjét portyázza le, vagy egyes

**HEGEDŰ
HARMONIUM
TÁROGATÓ
CIMBALOM
HARMONIKA
CITERA**

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művészi javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény.

Kerékpárok

angol francia
erős turagépek

olcsón részletre is

BÁLINT LÁSZLÓ BUDAPEST,
ÜLLŐI-ÚT 52/b.

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített csendőröknek előnyös
részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál
Budapest, VI., Andrásy-út 83–85 sz.
Telefon 980–22.

Szőnyegek

bútorszövetek, matrac, csínatok,
kocsigyártó- és kárpitoskelekek stb.

Neumayer Fülöp rt.
Budapest, V., Deák Ferenc-tér 1. szám.
Tel.: 11–21. Alap. 1889.

Olcsóbban mint bárhol
butor részletre, vidékre is.

Háló, ebédlő, uriszoba, leányszoba, angol
börgarnitúra és egyéb berendezési tárgyak.

Bleier,
VII. kerület, Akácfa-utca 7. szám. Címre ügyelni!

KERÉKPÁR, VARRÓGÉP
előnyös részletfizetésre. Alkatrészekben, gummikban nagy választék. — Javítások pontosan eszközöztetnek.

A csendőrség tagjainak árengedmény!

FARKAS GÉZA mechanikai szaküzlete Budapest, I.,
Atilla-körút 50

Magyar kir. honvédelmi miniszterium és csendőrség
sportcikkék szállítója

Macher Rezső és Társa
Budapest, VI., Podmaniczky-utca 45. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve!

VARRÓGÉPEK KERÉKPÁROK kedvező részletfizetésre **WEISZ BÉLÁNÁL** Budapest, VIII., Baross-u. 69.

tereptárgyakat kedve szerint kihagyjon, vagy hogy a tereptárgyakon átszaladjon anélkül, hogy bárkivel is szóba állana stb., mert mindezekkel megsértene az utasításokban foglalt rendelkezéseket. Azt azonban megteheti, hogy egy olyan tereptárgyon, ahol már nincs, ami érdekelhetné, nem 15 percig, hanem csak 8, vagy esetleg csak 5-6 percig tartózkodik s viszont egy másik tereptárgyon, ahol a közbiztonságot érintő adatokat gyűjthet, nem 15 percet, hanem esetleg egy félórát is eltölt. A csendőrnek nem az önjárati lap adataira gépszzerűleg mozgó automatának, hanem a szabályokhoz és parancsokhoz észszerűen, — de visszaélések nélkül és becsületesen — alkalmazkodó, gondolkodó embernek kell lennie. 2. Amikor a mariseli rablógyilkosságot nyomozták, akkor még nem volt meg a mai bűnvádi perrendtartás, amely kimondja, hogy a csendőrtiszt sem nem rendőrhatalóság, sem nem rendőrközege s így a bűnügyi nyomozásokban közvetlen tevékeny részt nem vehet. Hogy azután mik az okai ennek az intézkedésnek, ez olyan terjedelmes fejtegetést igényelne, amit helyszűke miatt nem tárgyalhatunk.

Gomba. A csendőr saját háza és általában vagyona után mindennemű adót éppen úgy köteles megfizetni, mint bárki más, tehát a közmunkaadót és a betegsegélyző adót is. A törvény a csendőrnek csupán személyét és állami illetményeit, vagyis a fizetését, mentesíti a közmunka és a közmunkaadó alól.

K. J., Szulok. Ha meghatározott időtartamra szóló ideiglenes nyugállományban nősül, a feleség igényt tarthat nyugdíjra. Ettől eltérőleg nyugállományban történt nősülés esetében csak akkor, ha újból tényleges szolgálatba lép a férj és legalább 3 évet tényleges szolgálatban tölt.

Sz. ör. Kaposvár. Az altiszt a rejtett kardot a Gy. Gy. Sz. 4. füzetének 174. pontja szerint, sapkáját pedig a 182. pont szerint tartja.

H. H. 1891. Haris Jenő ny. százados Budapesten, VIII. Tavaszmező-utca 2. földszint 4. sz. alatt lakik. Neugebauer Rezsőt s a harmadik urat nem találjuk. Neugebauer Károly mérnök és Viktor gépészmérnök Budapesten lakik, előbbi V., Visegrádi-utca 29., utóbbi VIII., Práter-utca 9. sz. alatt. Talán ezek egyike lesz a keresett.

G. M. A cinklemezés kézisajtó kezelése a következő: a vegytintás, vagy vegyszalagos írást ráfektető a tiszta cinklemezzel s a papiros hátát nedves szivaccsal óvatosan végigsimogatva benedvesíti. Azután száraz papirossal és vastagabb kartonnal leborítja és a hengeren három-négyeszer keresztül hajtja. Majd a papirost lehántja a lemezzel úgy, hogy csak a betűk maradnak meg, a papíroszlányokat pedig gummiarabikumos oldattal letakarítja. Ha ezt a munkát rendszeresen, nem túlsűrű oldattal végzi, akkor a betűi nem lehetnek piszkosak, mert az oldat mindent letakarít a lemezzel, csak a betűket hagyja meg épségben. Ezután a festékes hengerrel befesteti a betűket és tiszta ivpapirost, arra kartonnal borítva, henger alá viszi a lemezt, egyszer áthengereli és kész a lehúzott írás. Amikor a lehúzással készen van, kopros nedves ruhával tisztítja le a cinklemezt. Arra különösen ügyeljen, hogy a cinklemezt Federweisszel és parafadugóval teljesen tisztára takarítsa. Nagyon fontos továbbá az, hogy a vegytintás írás lehetőleg friss legyen. A festékek csak kevés terpentint keverjen. Ha aztán mégis találna az egyes betűkön foltokat, gyűjtson meg egy gyufát s amikor a feje elégett, oltsa el. A gyufa hegyes, szemes végével ezeket a kisebb foltokat nagyon szépen ki lehet takarítani.

Vitatkozók. A Laktanya Szabályzat 32. b. pontja értelmében a hüvelybe rejtett szurony akként fektetendő a fogasra hogy a szuronyhüvelygomb a fogasnak a löfegyver felőli lábát érintse.

K. J. Tartalékos volt, nem találjuk.

Alapítva: 1874.

Telefon:

József 8-61 sz.

ZELINKA KARDGYÁR
BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-ÚT 55. SZÁM.
A MAGY. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA.

Kardnikkelezést és egyéb javításokat elvállalunk.

CSENDŐR-

tisztek, altisztek és azok családtagjai névre szóló utalványára

hat havi részletfizetésre készpénzárón

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- törülközőket, abroszokat, szöveteket, bélésarukat, kötött és szövött árut, vásznat, sifont, zefireket, kötött gyermekgarnitúrát, és egyéb vászonárukat, kesztyűt, harisnyát, kész női s férfifehőneműeket, kötött kabátokat, függő-készen és rendelésre, göny és függönykelméket, új, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket, selymeket, valamint díspárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

A vásárláshoz szükséges **utalványok** Budapesten a csendőrkerületi parancsnokságnál, míg vidéken minden parancsnokságnál állanak t. vásárlóink rendelkezésére.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1926 július hó 1-ével kezdődnek.

Legszébb

Legjobb

Legelőbb

PAP -lan PAP -lan PAP -lan
kárpitósárú,
vas- és rézbútorgyára

szőnyeg, pokróc, függöny, ágy- és asztalterítők, gyermekkoscsók, nyerszőkek, leányszoba-, előszoba- és kertiútorok, ernyők és sátrak minden kivételben kaphatók.

GICHNER JÁNOS

Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 20.

Nagy katalógust 4000 korona ellenében postán küldök. A. M. Kir. Csendőrség kötelekőbe tartozóknak 5% engedményt adok.

30 év óta a világot uraló eredeti angol

The Champion kerékpárokat

3 évi jótállással előnyös részletekre, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nyergeket nagyban gyári áron, külső gumik 28 és 26 mm.

belső 30 mm-től. Motódécane francia motorkerékpárokat 11 1/2 millióért szállítunk

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és motornagykereskedők

Arjegyék ingyen. Budapest VIII. kerület, József-körút 41. szám

EZÜSTKOSZORÚS
MESTER

Aranyéremmel kitüntetve

HALWA SÁNDOR
PUSKAMŰVES MESTER

Fegyvereket készít. Javítások. Lőszerek. Sportcikkék

BUDAPEST, I.,
KRISZTINA-TÉR 2.

Telefon: 166-02.

K. J., Adánd. A jutasi altisztképző iskolára vonatkozólag olvassa a lapunk folyó évi 8. számában „T. I. esendőr, Nőgrádvérőce” jelígre küldött üzenetünket.

Erköletes élet. Nősülési kérvényét próbacsendőri szolgáltatás megkezdésétől számított hat év leteltével, tehát 1927 május hó 1-én adhatja be. Egyébként erről a kérdéssel bővebb véleményt közöltünk legutóbbi számunkban „Halastó” jelige alatt.

K. tiszthelyettes, Rákosesaba. A Hadműzeum Egyesület sorsjegyeinek húzását bizonytalan időre elhalasztották. Ennek oka az, hogy az 50.000 K-ás sorsjegyek nem keltek el olyan mértékben, amint azt a cél elérése szükségessé teszi. Ezért az a felv. hogy egy-egy sorsjegyet felosztanak 5 db 10.000 K-ás sorsjegyre, hogy elhelyezésük könnyebb legyen. Ezzel természetesen azok, akik 50.000 K-ás sorsjegyet vettek, nem járnak rosszul, mert egy ilyen sorsjegy 5 db 10.000 K-ás sorsjegynek felel meg és öt számmal játszik. A nyerési valószínűség így ötszörösére emelkedik, ugyanazon nyeresémtárgyakra vonatkozólag. A húzást — információink szerint — már csak azért is előnyösebb ősszel megtartani, mert a nyár folyamán sok sorsjegytulajdonos elmegy szabadságra, nyaralni s a nyeresémtárgyak átvételére szokásszerűen kiszabott 6 hét alatt sokaknak módjában sem állana értesülést szerezni arról, hogy nyertek. Ez pedig sok kellemetlenségre vezetne. A húzást egy hónappal megelőzőleg az összes napilapokban közölni fogják s egyúttal azt is közlik, hogy az eredmény mikor és hol fog megjelenni.

Vasút. 1. Az államvasútnál napibéres munkási minőségben töltött szolgálati idő után csak abban az esetben számíthat nyugdíjra, ha az államvasútak nyugbérpénztárába a nyugdíjjáruelékot befizette. 2. Elegendő a főnökség igazolása is. 3. Ebből az eléggé homályos kérdésből azt olvassuk ki, hogy a nyugbérjárulékot utólag szándékozik befizetni. Ez csak addig lehetséges, amíg tényleges szolgálatban áll. E célból forduljon közvetlenül ahhoz a főnökséghez, amelyiknél utólagára teljesített szolgálatot, mert személyi adatait ott őrzik. Egyúttalában ezt a kérdést közvetlenül az államvasúttal intézze el, szerezze be az erre vonatkozó okmányokat s akkor kérje a szóban forgó időnek nyugdíjába való beszámítását.

H. F. esendőr. „Ujoneszökevény” ismeretlen fogalom. Milyen helyt valaki a honvédség, vagy a csendőrség állományába kerül és megszűnik, az a szokás büntetést követi el, tekintet nélkül arra, hogy ujone-e, vagy régebben szolgált. A szokás sohasem lehet vétség, az mindig büntetés. Az önkényű eltávolításra gondolhatott, mert az vétség.

H. S. ny. törzsőrmester. 1. Olvassa el lapunk folyó évi 7. számában „Rábamenti csendőrség” jelígre küldött üzenetünk 1. pontját. 2. 18 évi szolgálat után nem végkielégítés, hanem nyugdíj illeti meg. A nyugdíj összegének kiszámítására vonatkozólag lapunk 1924. évi 9. számában részletes felvilágosítást talál „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi” jelígre adott válaszukban. A lapot megnézheti az őrsön. 3. A nyugdíjnak egy összegben való megváltására vonatkozólag az 1925. évi Csendőrségi Zsebkönyv 316. oldalán talál részletes felvilágosítást. Azt is megtalálja az őrsön. 4. Kegyelmi úton kérheti s ha igazolni tudja, hogy a megszakítás nem önhibájából keletkezett, vagy egyéb körülményekkel tudja indokolni azt, akkor kedvező elintézésre számíthat.

99. Fegyvertusa borító. Azt a kérdést, hogy az őrsparancsnokhelyettesek kötelesek-e írásbeli feladatokat végezni, vagy sem, a kerületi parancsnokságok szabályozzák. Erre általános érvényű rendelkezés nincsen. Mi nem ismerjük azt a parancsot, amelyet Ön említ s így nem adhatunk véleményt a levelében felvetett kérdésben. Elvileg nincsen felmentve, ha nem tiszthelyettes.

Idégen nekem ez a táj. Kötelezője — ha katonai szolgálati idejét igazolni tudja — 1927 július 31-én jár le. Jelíget jövőben az üzenetek elején közölt kérelmünk szerint válasszon.

Érdeklődő 9. Forduljon az „Ágytoll és Ágynemű r.-t.”-hoz. Címe: Budapest, Erzsébet-körút 15.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

MODERN BÚTORSZALON

Állandó nagy kiállítás. — Teljes lakberendezések. — Olcsó, szolid kiszolgálás.
Feltétlen hitelképes vásárlóknak előnyös **fizetési kedvezmény!**

GÁSPÁR, Üllői-út 14 és Baross-utca 11.

Az AEG-MIGNON

írógép a csendőrség kedvelt írógépe.

Előnyei:

1. rendkívüli olcsósága,
2. könnyű és kényelmes kezelhetősége,
3. azonnali és állandó látható írása,
4. egyenletes és tiszta írása,
5. nagy átütőképessége, (15 átütés egyszerre)
6. egyszerű, szolid, erős kivitele, miáltal a javítások feleslegessé válnak.

Havi 150.000 K részletfizetés ellenében kapható:

az

Unio Magyar Villamossági

Részvénytársaságnál

Budapest, VI., Andrássy-út 15. sz.

Fürdőszoba berendezések

ülő- és gyermekfürdőkádak, jégszekrények
és vízvezetékszerelések jutányos áron.

A csendőrség tagjainak árengedmény!

Gatterburg Frigyes és Papp Géza

Budapest, VIII., Főherceg Sándor-utca 11. sz.

Közalkalmazottak Országos Gazdasági Szövetkezete

Tüzelőszer-osztály

Központi iroda: IV., Szervita-tér 5. Telefon: 90-73.
Szén- és fátalep: IX., Vág-utca 22. Telefon: Lipót 921-45.

	Készpénzfizetés mellett	6 óra q-ként, korona
Elsőrendű porosz-szén helyt csúzda	78.000	81.000
Ugyanez házhoz szállítva és pincébe lehordva	82.000	85.000
Elsőrendű száraz, aprított bükk tűzifa, helyt csúzda	49.000	51.000
Ugyanez házhoz szállítva és pincébe lehordva	53.000	55.000

Fenti árak forgalmi adó betudásával értendők.
Vámmentes területre, magánlati helyekre és a budai hegyvidékre a szokásos pótdíjat a fenti árakhoz külön számítjuk fel.

Ezek az árak csakis azokra a szállításokra érvényesek, amelyek f. év augusztus hó végéig teljesítettek. Szeptember 1-vel új árjegyzéket bocsátunk ki. Amennyiben az egyfázisú forgalmi adó vagy más cím alatt a határ-állomásokon a külföldről beérkező kőszén és tűzifára adó vagy vámteher rovatik ki, úgy annak teljes összegét kénytelenek leszünk fogyasztóinkra áthárítani.

Világhírű

TRIUMF kerékpárok, **GRITZNER** varrógépek
kedvező részletfizetésre is.

KERÉKPÁRGUMMIK ÉS ALKATRÉSZEK GYÁRI ÁRBAN

BACHRACH Budapest, VII., Wesselényi-utca 56.